

بو قانوننامه لرك برنجيسى دفترده (قانون نامه آل عثمان) ناميله مقيد اولوب دولتك بالجله تأسيسات وتشكيلات عموميه قديمه سنى جامع و برازده احكام جزايشه عائد خصوصاً حاويدر . مقدمه سنده دخى بيان اولدېقى اوزده بوقانون نامه دولت عثمانيه نك تشككدن اعتباراً الحاً آت زمانيه ايله پيديرى اتخاذ اولوب تدوين ايدلمان واستانبولك فتحيله دولتك اكتساب ايتديكى شكل جديد دنطولايى نقصاني تحقّق و اتمامى ايجاب ايدره لرك حضرت فاتحك همت مجدده سى ايله اكال و مجدداً وضع و تأسيس اولان احكامى احتوا ايتك اوزده ترتيب و تخرير ايدلشدر . ايكنجيسى تشكيلات قديمه دولتك مالى وعدلى قسملرينه عائددر . كتبخانه قهر سنده اشبو ايكنجى مجله نك دخى : سلطان مشاراليه عائد بوقانون اساسيك جزا و ور كوكلر قسمنه متعلق ايكى بابى تحتوى . اولدېقى بيان ايديلور ايسدهده بو جهت ياكلاش قيد اولمشدر . حتى ذكر اولسان كتبخانه مديريتى ويانه سفارت سيمسك تخريراتنه مطوى تقريرنده : اقرب احباله كوره سلطان احمدخان اول زماننده جمع ايدلشدر . ديور . بوقانونك مالى جهتي كتبخانه لر مذكّر كتر ايسنده موجود و سلطان سليمان خان قانونيه نيسنه مروف (قانون آل عثمان) ك مالى قسمنه مشاهددر ، لكن عدلى قسملرى متفاوتدر . قارشيلشديرلور ايسه قانون سليمانده اولان شديد جزا لرك بزم مجله ده اولدجه تعديل ايدلديكى نظاهر ايدر . بناء عليه ايكنجى مجله نك تاريخ ترتيبى مؤخر در .

ذكر اولان سلطان سليمان خان قانوننامه سنده كي مواددن بعضيلرى سلطان بايزيد خان ثاني و بعضيلرى سلطان سليم خان اول زماننده تنظيم و تعديل ايدلديكى كورلديكندن بوقانونك اصلى سلطان محمد خان ثاني زماننده تخرير و تدوين اولدېقى بسده خلفتي عصر لرنده برخلى تعديلات اجرا و نهايت سلطان سليمان خان زماننده ابوالسعود اقدى كي برفاضلك همتي و خافان مشاراليهك مساعدته سى ايله اتمام و اكال ايدلديكى و بصورتله سلطان مشاراليه نامه نسبت اولدېقى آكلاشيلور . سلطان سليمان خان

مورخين قديمه عثمانيه آراسنده ايلك اول ويكانه اوله رق على اقدى مرحوم طرفندن « كنه الاخبار » ده بيان اولان سلطان محمد خان ثاني قانوننامه سك استنبول كتبخانه لرنده نسخهمى موجود اولديقدن ويانه كتبخانه ايجرا طور سنده موجود بولان نسخهمى فطوغرافيسك اخذ ايتديريله رك ارسالى ويانه سفارت سيمسكدن رجا اولمش ايدى . سفارت مشاراليه دن جواباً وارد اولان تخريراتده ذكر اولان كتبخانه ده سلطان محمد خان ثاني به عائد اوله رق موجود اوج عدد قانوننامه دن ايكيسك فطوغرافيلرى ارسال ايدلديكى و دفترده (قانون پادشاهى سلطان محمد بن مراد خان) ديه مقيد اولان و ۸۹۳ سنه هجرى سنده تخرير ايدلش بولان اوجنجيسك كتبخانه مأموريندن دوكتور قره ليچ جانيندن قريباً طبع و نشر اولدجهنى بيان اولمشدر .

انجمنه فطوغرافيلرى جلب اولان مذكور ايكى قطعه قانوننامه دن برنجيسى بدى و ايكنجيسى يكرمى درت كه جمعاً اوتوز بر پارچه يعنى بيوك صفحه دن مركبدر . هرايكيسى ده ديوانى قيرمه سى خط ايله مھر دردر . يازيلرى بر بزدن فرقايدر . سطرلرى ايسه بعضاً يكرمى سكر بعضاً اوتوز و اوتوز اوج اولى اوزره متفاوتدر . برنجيسك ۱۰۲۹ سنه هجرى سنده تخرير اولدېقى نهايتده بيان ايدلش ايسدهده ايكنجيسك تاريخ تخريري كوسترلامشدر .

زماننده اكمال ايدلان مذکور قانون طبيعت عليه مركز تكامل و زمانك تأثیری جہت لر به بمد بعد تبدیل و تغیر کلی به دوچار اولش و بوده بالحاحه عدلی جہتده اجرا ایدلدیکی مستبان بولنشدر .

تأسیسات و تشکیلات دولتک اساسی محتوی اولان و یک یقین زمانلره قدر احکامی امور حکومتده آرزوقی تعدیلات ایله مرعی بولان برنجی قانوننامهده ایکی جهت شایان تدقیقده : زمان تنظیمی و محرری اولان توقیعی لیس زاده محمد بن مصطفی . بوا یکی جہتدن برنجیسی قانون نامهک بعضی محمللرنده کوریلان قیودلک تاریخه تطبیقله حل ایدلده جکدر . بو صورتله زمان تنظیمی قطعی دکلسه . هر حالده طوغری به قرب اولهرق بولنه جقدر . حالبوکه بحرری حقیقده تاریخلرده برکونه معلومات بولنه میور . مکرکه زمان بوبابده شایان احتیاج و ثبقلر میدانہ چیقارده و یا بعض یازمه مجموعلرده معلومات لازمہ بولنه .

بو قانوننامه سلطان محمد خان ثانیک اواخر سلطنتده تنظیم و تحریر ایدلشدر . زیرا قانوننامه نک متئده : حالایا ایلدو کم مدراس عالییه بحین دیو اسم قولنشدر « دینمشه و بو مدارسک سلطان مشار الیه نامته منسوب جامع شریفله برابر ۸۷۵ سنه هجریه سنده رسیده حدخاتم اولدینی تاریخلرده بیان ایدلشنه نظر آ تاریخ مذکور دن سوکره یازلدینی ، ویریلان علوفدن اوزمان قاضیمسکرک بر اولدینی آکلاشلشمه [۱] و خاقان مشار الیهک صوکره صدر اعظمی اولان قرممانی محمد پاشا قاضیمسکر بولان مولی مصلح الدین مصطفی القسطلانی نک صلاحیتندن و متکلم بالحق اولمشدن قوشقولانهرق خاقان مشار الیه و زرائک درت اولدینی جہتله قاضیمسکرک دخی متعدد

[۱] متن قانون نامهده قاضیمسکر کلهسی بعضاً مفرد و بعضاً جمع اولهرق استعمال اولنشدر . علوفه سنه نظر آ اوزمان قاضیمسکرکک هنوز ایکی به تقریبی اولدینی آکلاشلدیندن مستثنی متن قانون نامهده کوریلان دیگر سورلری منطوقه زیر زمان استفسار شده قاضیمسکر ایکی ایدی - بولکله بیده بعضاً جمع اولهرق زیامشدر .

اولسنی القا اتمکله قاضیمسکرککک روم ایلی و آناتولی ناملریله ایکی به تقسیمه سبب اولش و بو خصوص ۸۸۶ سنه هجریه سنده وقوعبولش اولشنه نظر آ تاریخ مذکور دن اول تحریر اولدینی تین ایدر . لیکن بو تاریخلر آرسننده اولان سنه لرهک هانکیکینسنده تنظیم اولدینقه دائر قانوننامه دن بر قیداستنباط اولته ماز ، فقط قرممانی محمد پاشا صادر ننده اولسنی اغلب احتیالدر . آشاغیده نشانجیلنه دائر اولان ایضاحات بو جہتی ده زیادہ تنویر و توضیح ایدلده جکدر .

مطالعہ مسندن مستبان اولدینی اوزره بو قانوننامه بی حضرت فاتحک امریله ولساندن اولهرق قلمه آلان ذات کندینسی توقیعی لیس زاده محمد بن مصطفی قوبه تعریف و بیان ایدیور . توقیعی منصبی حضرت فاتح زماننده وضع و احداثک اولنشدر . لیکن زمان احداثت دائر تاریخلرده برکونه قیدہ تصادف اولته میور . بو منصب ایلک تعیین اولان ذات مشاہیر علمادن شیخ محمد جزیرینک اولادندن (ابوخلیر محمد) اولدینی ظن اولتور . سلطان محمد خان ثانی زماننده بو منصبده بولنانلرک اسمایی مرتباً مضبوط دکلددر . یالکن بعض وقوعات و حادثات سببیلہ معلوم بولنانلر (قرممانی محمد پاشا) و (مولی سراج الدین) در . آکلاشلدینقه کورده جزری زاده دن سوکره قرممانی محمد پاشا مدرس ایکن بو منصبه تعیین اولنشن و مسند صدارتہ اعتلا سنه قدرو مقنی محافظه ایتشدر [۱] . آندن سوکره مشاہیر علمای عصر فاتحدن مولی سراج الدین تعیین اولنشدر [۲] .

[۱] حقیقه الوزرا : ص ۱۴

[۲] سجل عثمانیہ بو ذلک ترجمه حالده نشانجیلنه تعیینندن سوکره پاشانق ویریلدرک ۸۸۷ سنه سنده وفات ایتدیک و فناری زاده احمد پاشا ترجمه حالده دخی یاش دفتر دارلقدن ۸۸۰ سنه سنده نشانجی اولوب ۸۸۷ سنه سنده عزل ایدلدیکی بیان اولنشدر . نشانجیلرک متعدد اولدینقه دائر تاریخلرده قید بوقدر ، یوحالده ایکیکنک عینی زمانده بو منصبی اشغال ایتسی قابل دکلددر . باخصوص فناری زاده نک ۸۸۴ سنه سنده سلطان بابزیدک لالاسی بولدینی محققدر .

۸۸۲ سنه هجره سندن صوکره قانوننامه نیک محمدری اولان لیس زاده محمد بن مصطفی نیک ملا سراج الدین خلیف اولدینی آکلاشیلیور . ششو حالده قانوننامه نیک ۸۸۳ سنه سندن صوکره [۱] وقره مانی محمد پاشانک زمان صدارتنده ترتیب و تحریر ایدیلکن بقیق حاصل اولیور و تاریخلرده بوذات ایچون بیان اولان « حالا دستورالعمل اولان قوانین نافعه نیک اکثری آنک نتیجه تدبیر اصابت پذیرد » افاده لیه تأیید ایدیور .

لکن بومسابقه اسی میدان چیقان مذکورذاته دائر یوقاریده دخی بیلدیرلنکی اوزره تاریخلر مزده و تراجم احوال کتابلر مزده معلوماته تصادف اولونه مامش ، و قوعیولان تحریات تهره سر قاشقندر .

سلطان محمد خان ثانی و خان فی سلطان بایزید خان ثانی زمان سلطنتلرنده بشامش لیس چلی مامنه . بوذات اولدینی تاریخلرده و تراجم احوال کتابلرلنده کوریلور . بوذاتک اسی « نوالدین حمزه » و پدرینک اسی دخی علی « در » حضرت فاتح زماننده تقبض و بر روایت کورمه دفتردارلغه قدر ترقی ایدوب سلطان بایزیدخان ثانی زماننده اوچ دفعه دفتردارلقده بولنش و ۹۱۲ یاخود ۹۱۳ سنه سنده معزولاً برورسده وفات ایچمشر . بعض تاریخلرده بوذات لیس زاده دیه مذکور واسی محی الدین اوله رق مقید ایسده اوزمانده یازنش بر مجموعه قدیمه کوریلن قید آتی بویکی کسه نیک بر اولدینی تبیین ایدیور و زماننده لیس چلی دلیلنکی تبیین ایدیور : تاریخ عزل عیسی فقیه دفتردار و نصب لیس بجای او

دوم ملکن ینه فلسافه خراب
اهل دالر دالر تاریخین

لیس چون کلدی و عیسا کندی
لیس عیسانی عجب نفی اندی

۸۹۱

[۱] قاضیسکر اولان مقیمای جلیسی دیچک معروف محی الدین افندی عربی بریتیک قاضی قندنه حضرت فاتح طرفندن ایرادیدیلان سؤالک جوابی بیدالحدیق ویره چکنی عرض ایلنش ایدی . سلطان مغارالیه نشانچی یونان مولی سراج البری بالجب عن - زوالی ایرادود حال جوابی آلمش ایدی . بوخصوص محی الدین قندینک قاضیسکر لکدن عزانی موجب اولدی ، بوده ۸۸۲ سنه سنده در .

بونک اوغلی اولوب لیس زاده دیه معروف اولان بیر احمد چلی سلطان سلیمان خان قانونی دوری علماسنددر ، ۹۵۲ سنه سنده وفات ایچمشر . بالاده کی ایضاحاته نظر اهرایکینسک دخی بوقانوننامه نیک محمدری اولان لیس زاده محمد بن مصطفی اولدینی تبیین ایدر . یازیسندن و بعضی محملرلنده موجود قیوداتندن بوقانوننامه نیک زمان تحریرلده قلمه آلتدینی استنباط اولان بر مجموعه عتیقه ده مندرج بعض مباحث علمیه نیک ایتیلرلده لیس زاده محمد افندی اسی مذکور اولمه مرمی الیک فاتح عصری علماسندن اولدینی تبیین ایدیور .

بوقانوننامه دولتک قدیم تأسیسات و تشکیلات اساسیه سی حاویدر . پاجمله مأمورین و مستخدمین دولتک وظایفی و صورت نشوونماسی و بوظایفی ایضا ایچون آله چنی عائداتی و مراسمد مراتب تشریفاتیه سی و هر حالده بونلره عائد برچوق خصوصاتی جامعدر و یوقاریده بیان اولدینی اوزره تأسیساتک جزایه عائد احکامسندن یالکیز برنبذه بحث ایدر . بوقدیم تأسیسات و تشکیلاتک احکامی برخیلی تعدیلات ایله برابر امور دولته برچوق زمان بقایولش و مرعی بولمشر .

خصوصات مذکوره متن قانون نامه ده کوریلچکی اوزره مراتب اعیان و اکابر ، سلاطین عظامه لازم اولان ترتیب و آیین ، احوال جرایم و اهل مناسبت عائداتی اولق اوزره اوچ بابیه تقسیم اولمشر ، مع مافیه بشو جهت نظر دفته تصادف ایدرکه کرک کابینک قصوری و کرک سائر بعض تأثیرات بونک یک قاریشیق قلمه آلمش سبب اولمشر . مراسمدن بحث ایدیلر ایکن وظائفک بکلمش و مراتبدن بحث اولنور ایکن منشاء مأمورین یازنش و بوضوئله افاده ده اطراد کوسرتیلرک عدم انتظامه دوشولش و آره صره یک مهم پارچهلر صیقتشدرلشدر .

استدای کلامده بیان اولدینی اوزره مورخلرمن آره سنده عالی افندی مرحوم تأسیساته دائر آچدینی فصلیده برنجی دفعه بوقانونک

قانون نامه آل عثمان صورت خط هاپون سلطان

محمد خان انارالله برهانه

بسم الله الرحمن الرحيم

بوقانون بوقانون نامه اتام ودهم قانونيدر وبم دخي قانوندر
اولاد كرام نسلآ بعد نسلر بونكله عامل اوله

حدبني حدوتناء لايعد اول خالق بيچون جل عن الرب والمتون درگاهنه
اولسونكه نظام وانتظام عالمي احسن ترتيب اوزره ايجاد ايدوب احوال
موجوداتي قانون حكمت مقروني اوزره بي مشير تدبير خلق ايلدي
وصلوات بي غايت اول سرور كائنات ومقصر موجودات اولان سلطان
المرسلين واشرف النبيين اوزريزه اولسونكه انك دخي سنت شريعت
شريفه سي سبب ترتيب دين متين تهذيب شرع ميشتد بعد ذلك
بو اوراق قواعد سلطاني وسخفه قوانين خافيتيك جامي اولان عبد حقير
كثير التقصير محمد بن مصطفى المعروف بليس زاده التوقيعي حالا پادشاه
روی زمين وشهناشاه سپهر تمكين فلك رفعت خورشيد منزلت سلطان
سلاطين جهان وخاقان كامران عاليشان فاتح بلاد الروم بنصر الله الملك
القيوم ناظم امور دين ودولت ومعين قوانين قدر وسلطت صاحب
المناعزي المشهورة في الافاق مالك سرير الخلافة بالاستحقاق قهرمان زمان
صاحب الامن والامان السلطان الاعظم خليفة الله في العالم السلطان

اسمي ذكر ايدر ونظر مطالعه دن كيرديكني سسويلامكه برابر مواد
مدرجه سندن يك جوق استفاده اينديكي آكلاشيلور . غاينك افاداتي
ايله بوقانوننامه مقايسه اولنديني تقدردده حضرت فاتح عصرئده كي احكامدن
هانكيارينك مورخك زماننده معمول به ويا مدلل اولنديني نمايان اولور .
متن قانون نامه ده مهم قلمش بعض خصوصاتي دخي تعريف وايضاچه همت
ايتمشدر . مورخ هانمر ايسه غاينك افاده سي عينا اقتباس ايشدر .

لطفي پاشا مرحومك « آصفنامه سي » و بر نسخه ي روان
اوطه سنده كي كتيخانه ده موجود اولوب تدقيقدن سلطان ابراهيم خانه تقديم
ايدلديكي آكلاشيلان امور دولته عائد رساله بوقانوننامه نك تاسيسات
ومراسمه عائد اولان موادينك برشكل ديكره افراغي وبعض جهتلارينك
ايضاحي صوتيله حصوله كيتلمشدر . (عيدي [۱]) نك « خزانة
القانون » ي ايسه آصفنامه نك نظما قلمه آلمسندن حصوله كئش وهييج
برشي علاوه ايدلامشدر .

انجمنجه جلب ايديلان مذكور قانوننامه لرك ايجاب ايدن جهتلارينك
بالتحشيه نشرينه قرار ورلدی . بو حاشيهر ايجون غاينك كنه الاخبارنده
واصفنامه ده وسلطان ابراهيمه تقديم ايديلان رساله ده بولتان ايضاحاتدن
وقوحي يك وعين على افندي وقوجه سكبان باشي رساله لرندن وموجود
تشريفات وبك جوق قوانين آل عثمان كتابلرندن استفاده ايدلمشدر .

محمد عارف

[۱] اسى عبدالصددور . (كوكرچنك) شهريندر . اوژون مدت
استابول وعربستان ومصر طرفلرئده سير وسياحت . بعده (بودني) شهرنده
اختيار اقامت ايشدى . اوراده كاتب احكامك بعده روزنامه چي اولدى . والى
عثمان پاشا نامه ۱۰۴۹ سنه سنده بوكتايي نظم ايشدر .

ابن السلطان محمد خان ابن السلطان مراد خان ابن السلطان محمد خان
 ابدالله دولته و ایدسلطنته حضرت ترنک زمان شریفزاده بو عبد حقیر
 خدمت طغرای غراده استخدام اولوب وقتا کس عادت لو پادشاه خورشید اشتار
 حضرت تلی تشریف سر برسلطنت ایتدکه ایام سلطنتزینده بونجه فتوحات
 عظیمه میسر اولوب خصوصا حالا دارالسلطنت اولان محروسه عظمی
 و مدینه کبری اولوب مطمح انظار سلاطین جهان اولان محیه مرعیه
 قسطنطنیه فتح میسر اولدقه سابقا اجداد عظاملری زمانده اولان
 قوانین مضبوطه دفتر اولغیوب اکسک اولان برلرین دخی کندولری
 رأی منیر ولایت تأثیرلری ابله تکمیل بیوروب دیوان هایونده ابدالاد
 معموله اولیق ایچون برقانون نامه تحریر اولیق لازم کلمکین بوعبدحقیر
 فرمان جلیللری اوزره نظم و انشا ادیوب هرکس مستفید اولیق ایچون
 اصطلاح و عبارتدن فراغت اولوب لسان پادشاه کردون وقارندن نقله
 یازیلوب واج باب اوزره قلندی

مراتب اعیان و اکابر بیانشده در

سلاطین عظامه لازم اولان ترتیب و آیین بیانشده در
 احوال جرایم و مر اهل منصبک عیدلری بیانشده در

بلکلهک اولا وزرا و امراک وزیر اعظم باشیدر جملهک اولوسیدر
 جمله امورک وکیل مطلقیدر و مللک وکیل دقتدارمدر و اولو نظریدر
 و اوتورمده و طورمده و مرتبهده وزیر اعظم جملهدن مقدمدر
 و شیخ الاسلام علمانک رئیسدر و معلم سلطان دخی کذلک سردار
 علمادر وزیر اعظم امری رعایه اوسته الملق مناسیدر اما مقفی و خواجه
 سایر وزرادن برنیجه طبقه یوقاریدر و تصدر دخی ایدرلی

و برجیت عالی و برجمع اهالی اولسه اهل دیوانه اخردن ادم قرشمسون
 اولا وزرا انلردن سکره قاضی مسکرلراندن سکره دقتدارلر اندن سکره

یکچیری اغلی و سائر اوزنکی اغلاری [۱] میرعلم [۲] و قیوچی باشی [۳]
 و میراخور اوتورر .

مال دقتدارلرم جمله اساتنه سعادتمده اولان اغلارمندن یوقارو اوتوردرل
 و جمله سنجاق یکیلرندن یوقارودر و یوقارو اوتوردرل الی کره یوز بیک
 ایچقه بلکه دخی اولورسه انلردن یوقارو اوتوردرل و بیکر دقتدارلرک
 البته اوتوردرل

واغلاردن یکچیری اغلی سایر اغلارک یوکیدر باش یکچیری اغلی
 انک البته میرعلم انک البته قیوچی باشی انک البته میراخور حالا میراخور

[۱] یکچیری آغاسی ، میرعلم ، قیوچی باشی ، میراخور ، چاوش باشی ،
 چاقری باشی ، چاشنکیر باشی ، بلوک باشی آغلاری یعنی آلتی بلوک دینلر سپاه
 و سلعدار و غریبا یین و یسار و علوخیان یین و یسار و اوجانلری آغلارینه اوزنکی
 آغلاری یاخود آغلایان رکاب هایون تسمیه اولنور ایدی . یونلر پادشاهک آنتک
 یاشنده یوزمک امتیازینه مالک ایدیلر .

[۲] مرتبهجه یکچیری آغاسنک مادونی و دیگر اوزنکی آغلارینک مانوق
 اولا . میرعلم لوی اسطانیکنک حامی و معلم مهترلرینک آسری ایدی . بتون بیکر
 یکیلردن انک و سنجاق بیکرلرین بیک آغقه عائداتی واردی . دولت عثمانیهده
 پک قدیم برماؤریتدر . بعد بعد مراتب کتیرفاتیهجه میرعلمک خاصه دینلر بو
 مأمورلره یولک و کوچک میراخورلره قیوچیلر کتشفاسنک تقدم ایشدیک توجیهات
 یوسله لرندن آکلاشیلور . مع مایه دائما درگاه عالی قیوچی باشیلرینک پیشواسی
 یولتشد . مهترلر ایک قسمدر : برنجیسی سفرهایرنده اوتاغ هایون قوروب
 قالدیرمه مأمور اولان چادیرمه تزلری درکه آسریلر مهتر باشی ایدی . ایکنجیسی
 سفرهایرنده اوتاغ هایون اوکنده نوبت چالنه مأمور اولان علم مهرلری اولوب
 ضابطلری سازنده باشی ایدی .

[۳] دولت عثمانیهده قیوچی باشیق مأمورلری پک قدیمدر . اوللده بر
 اوللرینی حامیه مسوکره درت بعده یون عدهده ابلاغ اولوب بریسی باش قیوچی
 باشی اولدی . یونک عائداتی مالک عثمانیهده یونان عضو باشیلرله متعلق تیمارلی
 اولوب سائرلرینک معین عائداتی یون ایدی . افلاق و بغداد بیکری تبدیل و تجدید
 اولندقه نصب اولنان بکی محله کتوروب بیکلمه یونزدن بری مأمور اولور .
 ملک چوقی نقود و سائرله ابله عودت ایدر ایدی .

دولت پادشاهیده ایکی اولمشدر [۱] امیر اخور الله جافرجی باشی [۲]
 انوك الله چاشنكر باشی [۳] انوك الله سائر بلوك اغلاری انارك الله
 چاوش باشی [۴] انوك الله قوجیلر كئخداشی [۵] انوك الله

[۱] میراخورلر بیوک و کوچك نایله مروف ایدیلر. برنجیسی آخورد خلفنك،
 سراجلرک، بدیکلرک آسری ایدی، پادشاهك قشله ده موجود بک اقلارد و مسك و ایکی یوز
 ققلار قاپارلرینك خدمته، مأمور اولان دو جبرلرک و قاطر جبرلرک ضابطلری بولان ساربان
 و خربنده باشیلر دخی بونك زیر اداره سنده ایدی. چار زماننده اطرافده
 بولان بلكك مرعازلرک اولنلری صافوق اقامتندن بیک یوز آغچه قندری ركبای هاریونه
 تسلیم و بقیه سی درجیب ایدر ایدی. بیوک میراخور قوجیلر كئخداشك مافوق
 ایدی. شیمدیک اصطلح عاصره مدبریدر. ایکنجیسی کوچك آخورد خلفنك
 و عربه جبرلرک ضابطی اولوب سفر هاریونده ارج اوغلانلرینه بارگیر اعطا و پادشاهك
 عربلری محافظه ائنگ دخی جله و ملاقاتندن بولنور ایدی.

[۲] سرای هاریونده بولنوب شكار خانی دئیلن كروهك آسری و پادشاهك
 آوی باشیسی ایدی. علوفه سی بوی یوز التمش آغچه ایدی. ب كروه بدمه چاقور.
 جیان خاصه، شاهینجین، آغجه جیان نایله اوج قسه تقسیم اولندی، مسوك
 ایكینه طوغاچی باشی و آغجه جی باشی نایله ملر ضابطلر تعین ایدلدی. معنایه
 خبی وقت چاقورسی باشی چارجران خاصه نك ضابطی و دیگرلرینك آسری ایدی،
 [۳] سرایده بولان چاشنكرلرک ضابطی ایدی. دولت عهانیده لك قديم
 بر مأموریدر. پادشاه دیوان كنولری خاص اوطعه ده طعام ایتدك بنگ مختلری
 كوتورمك چاشنكرلرک و طیفه سی اولوب چاشنكر باشی دخی اوكلرنده بولنور ایدی.
 [-] چاوشان درگاه عالیك ضابطی ایدی. چاوش باشی بوم مخصوصنده
 النده كوموش دكنك اولدینی حالدیه دیوانه طور و قوعبولان دعاوبده اجرا
 مأموریش ایضا ایلمر ایدی. صدارت كئخداشی رسیسی اولدینی زمان آلك بعض
 مصاصلی دخی اجرا ایلمر ایدی. بومقام اكثر رجال دولك مافوق اولوب بیوك
 و كوچك ذكره جیلر دخی معاون اول و نایسی ایدی.

[۵] سرای جدید هاریونك باب السعاده دن ماعدا بون قیولری بکلایان
 و قیوی دئیل اوجاغه منسوب بولان یووان درگاه عالی و باب هاریونك آسری
 ایدی. درگاه عالی یوایلری بیک طفوریکری بش و باب هاریون یوایلری درتور
 اون بیدی که جمعا ایکی بیک اوچبوز قرق ایکی نفر اولوب برر بلوك باشی اداره سنده
 اولوی اوژده اولکیدی قرق ایکی و ایکنجیسی بش بلوك منقسم ایدی. علوفه لری
 بیک اتی یوز اوج آغچه اولوب اوج آیده بر اولورلر ایدی.

جبه جی باشی [۱] انك الله طویچی باشی [۲] اوتورر.
 و دیوان هاریونده صدرده اوتورمق وزرانك و قاضی عسكرك
 و دفتردارلرک و نشاچیلرک یولیدر اولا وزرا اوتوروب بر جانب قاضی
 عسكركلر انارك الله دفتردارلر اوتورولر اول بر جانب نشاچی اوتورر
 و نشاچینك مرتبسی اكر وزارت و بکرك بلكك ایسه دفتدارلره
 قصدر ایدر و سنجاق ایله نشاچی ایسه دفتدارلردن اشغه اوتورر القابی
 دفتدارلر القابیدر مرتبسی انل مرتبسدیر
 و مال دفتدارلرک شاه زاده لاله لرینك اوسته اوتورولر

و خامت و قشلق و یازلق و اكمكده وزرا و قاضی عسكركلر و دفتدارلر
 برابر کیدر
 و صفه دیوان عالیده اوتورمق بکربلرک یولیدر و بکربلرک لوزرا الله
 دفتدارلر قاضی عسكركلر الله اوتورولر سنجاق بکری طشمه ده اوتورولر
 و جلله مال دفتدارلرک اشته مده و كرک مالك محروسه مده اولر
 مرتبه اوتورمده و القابده برابر درلر

و بکربکیلر وزرادن بر طبقه آشفه در و تحت قاضیلرینه قصدر ایدرلر
 دارالسلطنه قاضیسندن غیرسی دفتدارلرمدن اشغه اوتورولر
 بالذات ركبای هاریونه صاحب عرض اولانلر قاضی
 عسكركلر و دفتدارلرمدن و ایچ خلقتندن قیو اغاسی [۳]

[۱] قديم عهالی اوردوسنك قیو قوی دئیلن خاصه عسكركنك پیاده قسمدن
 اولوب بونلرک مهمات حربیه نكك تعجید و تعمیر و وقت حضرده محافظه ننه زمان
 سفرده توزیمه مأمور بولان جبه جی اوجانك آغاسی ایدی.
 [۲] شیمدیک طوغاچه نظارتنك سفیدر.

[۳] قیو آغاسی یاخورد باب السعاده آغاسی سرای هاریونده اولان خادم آغلارینك
 ضابطی، بالجه ایدرون مأموریتلرینك آسری، حرم و عموم داره هاریونك
 ضبط و ربطنه مأمور ایدی. ۹۹۰ - سنه سنده دارالسعاده الكریفه آغلانی احداث
 اولدورق قیو آغاسنك زیر نظارتنده بولان حرمین هاریون اوقاقی ایله اوقاف
 عساجیلرک و اوقاف هاریون مفتشلی بونك اداره سنه تودیع قلمش و بوسورتله
 دارالسعاده آغاسی نایز ایدمك سرای هاریونك برنجی ضابطی اولمش و بعدیدر
 باب السعاده آغلانی دخی آلك تحت اصربه داخل اولدق اهییتی غائب ایتدور.

واوده باشی [۱] و خزینه دار باشی [۲] و کلاجر باشی [۳] و سرای عامه ملک اغاسی [۴] صاحب عرضدر اما قبو اغاسی اولان اختیار باشندر اکثریا اوده باشی و قبو اغاسی عرض اتمک کرکدر و نامه ایله عرض اتمک کورتی بکلر بکلرک و امرانک و قضانک یولدر بالذات عرض اتمک مرتبه سی عایدلر و بکلر بکلک درت کشته نیک یولدر مال دفتردارلرینک و بکلک ایله نشانجی اولانک و بشوز اقبه قاضیلرک و درت یوز بیک اقبه و وارمش سنجاق بکلرینک یولدر و سنجاق بکلر کورتی اغازک اوسته اوتوردرلر و نشانجیلر داخل و محن مدرسلرینک یولدر و مال دفتردارلرکنندن نشانجی اوله اول بکلر بکلک حکمی ایله اولور و رئیس الکتاب نشانجی اوله سنجاق حکمی ایله اولور [۵]

[۱] اندرون و یاخود ارج اغازی تسمیه اولانلرک برنجیسی بولوب پادشاهی کیدروب صوبغه مأمور ایدی . بوند طولای ذات هاپونه جلدن زیاده مقرب اولغله قبو اغاسی پایه سنده ایسه طاهر آکا تابع ایدی . اکثریا ارج اوغلانلرند و بعضاً خادم اغازلرند تعین اولتور ایدی . بوی آلمش آقبه علوه سی و ستوی جامه خاصه پادشاهین بش پارچه اتوانی وار ایدی .

[۲] ارج اغازلرینک ایکنجیسی ایدی . خزینه هاپون خدمه لرینک ضابطه اولوب بونلرک انضباط حالرینه دقت ایدر و خزینه هاپونک محافظه سته اهتمام ایلر ایدی . پادشاهک دستار و سجاده سی دخی اندمه بولنوردی . آقی اغازلردن انتخاب ایدلردی .

[۳] اندرون اغازلرینک اوچنجیسی ایدی . خاص کلاجر خدمه لرینک آسری اولدرق بولرله و کلاجر خرجه و مدیحه نظارت ایدر ، شربت و طاقیل اعمال ایلر ایدی .

[۴] ارج اغازلرینک درنجیسی اولوب اندرون هاپون نامی آلان خاص ، بیوک ، کویوک اوله لارک و سرایک محافظه سته نظارت ایدر و معتبره قرق نفر آقی اغا بولنور ایدی .

[۵] من قانوننامه نیک دیکر خنده نشانجیلرک و طغیه سی طغرا چکمک اولدی بی بیان ایدلرکی حالمده یوراده علما دن تصدیق بالخاصه د کرار ایدیلدی دولتره یازیلان نامه هاپونلر تحیرینک دخی بولرله حمل بولنه منبیز . علما نیک دخی علوم ادبیه و افت و اصول تحیره آشنا ذواتی تحری اولنورق تعین ایدلردی . نشانجیلرک احدانندن اول دخی نامه هاپونلر علما نیک بوخصوصه صاحب افتدار بولنانلری جانبند یازلش ایدی . بعده علما دن نصب خصوصی ترک و رئیس الکتابلر قانزاتکله نشانجیاتی و طغیه سی

و مال دفتردارلری سنجاق قبول ایسه درت یوز لای بیک ایله ویریلور و یکمچری اغاسی و سائر اوزنکی اغازلرینه درت یوز اوتوز بیک ایله ویریلور و درت یوز بیک اککلکی سنجاق بکی بکلر بکیلر اولمز آستانه مدمه دار السعادتیم اغازی سنجاقه چیقه درت یوز بیک ایله جیقر و دیوان هاپونده طعمامه وزیر اعظم ایله باش دفتردار و سائر وزرا ایله دفتردارلر و نشانجی بی یلر و قاضی عسکرلر بشقه یرلر

و مال دفتردارلرینک و بکلک ایله نشانجین وزیر دخی دفعه اوقاق یولدر و قانومدر .

وزیر اعظم اوکندن قالقان طعام جاوش باشه بولداشلر ایله یسون واول وزرا اوکندن قالقان طعام رئیس الکتابه فقرلریه یسون و قاضی عسکرلر اوکندن قالقان طعام قوجیلر کنخداسنه ویرلسون

جاوش یاشر و رئیس الکتاب و قوجیلر کنخداسی خدمتکاردر دیوانده اوتورمز لر و اغازلردن میر علم و قیوچی باشی کنت لارم کلسه آنلر دخی اوتورمز لر و بر مصاحت امچون معزول بکلر بکیلر کیرسه و یامعزول بک کیرسه معزول بکلر بکیلر وزرا آلتنه نشانجی آلتنه و معزول بکلر دفتردارلر آلتنه اوتورمز لر معزول بکلر بکیلر اکرکی بولیه مضطربدن کش مال دفتردارلرند و یاخود اوزنکی اغا لنده اویش بکلر بکی ایسه اوتورمز لر و خدمتکارلرینه مجوزه [۱] کیدرمک و زرانک و قاضی عسکرلرک

یاکنز طغرا چکمکن عبادت قالدی ، اراضی و قریه منتمق یینی دفترخانه حاصره مطبور اولان زعامت و نیاز و خواص وارواق قریه لری انتقال ایتدیکه قیدینک توبقی قلبی ایله تصحیحی اموری دخی بوکا قویض اولندی .

[۱] دولت عثمانیه ده مستعمل عمده لرین بری ایدی . سلطان سلام اول طرفندن احداث اولدینی جهنله « ساجی » تسمیه اولان قانوندن اوستنده بولنان قمرضی و فلس کبی بر شی ایله تقریق اولنوردی . رجال بیرون و اندرون ایام عادیده و قبو کنخدالری ، شهرامینی ، احتساب اغاسی و سائر بعضی مأمورین آلائی کوبلری کیرلر ایدی . عثمانلرجه ابتدای استعما لته داتر تاریخلرده معلومات یوق ایسه قدیم اولدینی آکلاشیلور .

د دفتر دار لړك يوليدو وېلكر بكيلى و سنجاق بكيلى اسكفلى [۱] يورنك
كركور

وسلام چاوشی [۲] وزیریه و دفتردارلره تسین اولنلق کرکدر
 و طغرای شریفی و زرالر چکوب نجاشییه یاردم ایتمک قانونمدر
 و باش دفتردارجه ملک نظری اولوب امورعالم اکا مفوضدرانک امر
 تسور اولماز براقچه نه داخل و نه خارج اولور و انک قدری روم ابلی بکلر
 بکیرم ایله براردر و حجه مالم دفتردارلری مانلک و کیلایدر قبض و بسطی
 انلره مفوضدر و حجه کتابک عزل و نضی انلره مفوضدر

مشاوره امور سلطنتی وزیر اعظم سایر وزرا ایله و دفتر دارلرم ایله مشاورت ایدهلر انلردن غیری کمنه واقف اولمه

و غفرای شریف الہ احکام بیورلیق اوچ جاتہ مفوضدر امور عالمه
متعلق آحکامی وزیر اعظم بیورلدیسی الہ یازیلہ و مالمه متعلق اولان احکام
دفتردارم بیورلدیسی الہ یازلم و شرع شریف اوزره دعوا حکمن قاضی
عسکرلرم بیورلدیسی الہ یازلم

وہاں دفتر دار لرم دخی امورنی وزیراعظم ایلہ مشاورہ ایدہ لرم امور
مخفہ ثانی دوئمہ

واولاد معدن وقات ايدنلرک ميته وزرام وقاضى عسکرلرم ودفتردارلرم
حاضر اوله لر

ومال دفتردارلری باش دفتردار اولمق یوللاریدر ودفتردارلغه اوچ

[۱] اسکف یاخود اسکوف رومیچه در بر یجی اندازدن زیاده اوژوتنبه اولوب کییلکده معنی آرتیه سارقان ویکچری کیملری طرژنده اولان بر نوع سیروشی ایدی . بولک قمری قطعه ییسی ایکی طرفه پرورده ژانف طاقه قق زماننداز کییرل ایدر . اسکوف آآنون ایله تربیتی سلطان مراد خان اول زماننده ابتدای عصر . سینی نازخارده مسطردور .

[۷] وژرائك اېچ كدكليسې قعبراولانان بېكرمى دوت آغاسنك مرته به ايكنجېسى ايدى. مادونى بولان قوبجىلر كىنخداسى امله تشرىقانى وطفه سىر افا اندرلردى .

یابده چمرلر ولا دفتراینی [۱] و شهرامی دفتردار اولوق قانومدر و بولا اوجوز اچمه قاضی دفتردار اولوق قانومدر و اوجوز اچمه قاضی بشوز اچمه مرتبهنمودر و حالا اوجوز اچمه قاضی برکسنه واردر و اوجوزه وارقدن صکره مال دفترداری اولوق قانومدر و رئیس الکتاب رعایت اولورسه دفتردار اولوق قانومدر [۱]

١ شمشيکي د قوت خانای نامزدیزه ، مملکه عثمانيه د بولانی تیارو و زعامتو
خا صر و اداسيه متعلق باجله معاملات قديمًا دتر خانای اداره سته عايد اوليني
جهتل تيار و زعامت توجهانی و يوباده و فو بولان متازمکله محل فصل د ائرمه کوره
ایدي ، چين غبر دده خاص و تيار و زعامت قيد اولانی قريه راجل ، هنر بلمک
مقتدا راهلی واعتاد و سواره کي د روسانی معصل و یوقو بولان توجهات براتری
رو زمانيه نامزدیزه اولان دتره قید اولنور ایدي ، د قوامی اوبه انشاجمک
معينه ايکن سوکره آکا تقدم ایلشدر ، متاوه ماسندین ایدي .

[illegible]

و مراتبه دفتر امینی انوک الله شهر امینی انوک الله رئیس الکتاب
او تدریج
و شهر امینی یوز بکرمی آقچه علوفه مصروف اولور [۱]
کتاب مراتبه رئیس الکتاب [۲] انوک الله بیکجری کاتی انوک
آلته روزنامه چی انوک آلته مقابله چی مقاطعه چی انوک الله تذکره چی
انوک الله رئیس کاتیلری او طور
یوقاروده مذکور اولان کتاب خواجه مقامندود انلر دیوانه
اوزون بکلی اوست کیرلر رئیس کاتیلری نغردر و بو ذکر اولنان کتابک
عزل ونصی دفتردارلر مه مقوضدر انلرک خدامیدر .

و علومی متفرقه چاشنکیرلردن مقدمدر چاشنکیرلر [۳] دن صکره
نظارت ایک اوزره عرب و عجم دفتردارلی نامه بر دفتردارلی احداث اولدی .
بعده بود دفتردارلی حلب ، دیاربکر ، شام ، طرابلس شام ، ارضروم نامه بش
دفتردارله آیرلدی . استانبوله اولان آناتولی قلندن دخی اولای سیواس بعده
قرمان آیرلر ق و آناتولی ایالتی امور مالییه دخی مرکزدن تقریبی ایدیلرک
اوج دفتردارلی اغاذا اولدی . مؤخرأ اکثر ایالاته بر دفتردارلی احداث
ایدلی . ایسته بونله کنار دفتردارلی تحیه اولوردی .
[۴] شیهنلیکی کی امور دیله ایله مشغول اداره نلک رأس کارنده بولان ذات
اولیه ب صرف سرای هایوه مخصوص برآموریت ایدی . سرایده وقوع بولان
انشا آنلک مزومه و ساثره سی بایندارک آغاز و چالیشارلرک استحقاقی تسویه ایله
حسابلری نوات و سرای هایون ایدرون و بیرون مستخدمینک بعضیلرک علوفه لر
توزیع ایلر ایدی .

[۵] شیهنلیکی خارجه ناطریه بر بومأموریت اوللده دیوان هایون یاخود
رئیس کاتیلری تدبیران کتاکلک آسری و نشانیکنک معنی ایدی . بعده درساعده
سفرای احادیه تکثیر ایدیلکندن آثرله مکلاک خصوصی دخی مأموریتنه منضم اولدی ،
بوصورتله رئیس ترفه و نشانیکنله تقدم ایدلی . تعلیمات خیره دن سوکرده ده
نای خارجه ناطریه تبدیل اولدی .

[۶] چاشنکیرلر قانونا قرق نفر اولوب سرای هایونده کی خاص اولده ده
اولانلردن چیقاریلورلر ایدی . علوفه لر نقصان و زیاده اولماتی اوزره قرق آقچه
اولوب کوجوک روزنامه چی دن آلورلر ایدی . مؤخرأ یوزاون بدی نقره ابلاغ اولمشلر
ایده ده مقدار علوفه لری تزیید و تنبیس ایدلی .

تیمار متفرقه سیدر انلردن اشغه چاوشلردر [۷]
چاوشلرله کاتیلر قنسی اسکی ایسه اکا اعتبار اولنور
دچاوش و کاتب تیماری سرپرستدر
و علوفه متفرقه لرینک پولی تیمار دفتردارلر سیدر تیمار دفتردارینک
پولی دفتر کتخدالغیدر [۸] و روم ایلیشک دفتر کتخداسی رعایت اولدقده
مال دفتردارای اولمق جائزدر
و رئیس کاتیلرینک پولی خزینه کاتبی اولوب مقاطعه چی [۹] و محاسبه چی
اولمقدردر

[۱۰] چاوشان درگاه عالی اوچیوز بکرمی دوت نفر ایدیلر ، سرایک بوستانچی
و سائر اوچانلردن آلوردی . علوفه لری آلتش قرق و او توز آقچه اولمق
اوزره متفاوت ایدی . چاوشان بیزانتیلر سلجوقلر ده ده وان ایدی . اوائل
دولت عتیبه ده سفارت ، مخابرات سیاسییه واسطه لرله اجرا قلندی کی
اداره و شخص و تحقیق احوال مملکت دخی بوئر مأمور ایدیلر ایدی . مؤخرأ
بو خدمت لرک بعضیسی قهوهی باشلره اشغال و سفارت کی خصوصیات دخی دیگر
مأمورلرله تودیع اولنمه باشلارده . چاوشلرک و طبیقه لری دیوان هایونده خدمت
اینگ ، پادشاه شهری طولاشغه چیقده طاشبندلری طپوزلری اوموزلرله
قویوب آلائی اوکجه بورجک و سفر پادشاهی وقوع بولنده باشلرله تللر طاقوب
اوناغ هایون اوکنده توبت چالیر ایکن ال قاوشدیروب طورمق کی خصوصیتدن
عبارت قالدی .

[۱۱] اراضیسی تیمار و زعامت و خاص صورتلرله تفویض اولنان ایالاته تیر
معاملاشه مأمور اولانلره تیمار دفتردارای ، بونک اوزرینه و زعامت ایشلرینه مأمور
بولنشلرله دفتر کتخداسی تدبیر اولیدی ، بونلر دفتر امانتینه مربوط ایدیلر ،
خاص صورتلرله عیادت تخصیص ایدیلرک زعامت توجیه اولنوردی .

[۱۲] ممالک دولت علیه ده بعضی مملارک رسوم و حاصلات اصحاب تیمار و زعامته
تفویض و خاص اولمق تقریبی ایدیلوب خزینه دن نیابت ایکنه اولمق اوزره و ایلره
و میرلارله و ملتزمه التزام اولنورلیدی . مقاطعه چی مقاطعاتی جاری دفترک حاملی
و یو ایش ایله مشغول کاتیلرک آسری ایدی . ملتزمین آقچه تحصیل ایدنده
مباشر درلر ایدی . بعده زیاده حاصلات کثیر تیمار و زعامت لر محلول اولدقده
توجیه اولنوب جانب میریدن ضبط ایله التزام اولنمه باشلارلین و بونلر ده
مقاطعات مجریه تسبیه ایدلش ایدی . بونک شهرلر ده دخی قطاریه و کایله

وھن ملاری مقام مولوتددر آنلر جملہ سنجاق بکلیرینہ
تصدر ایدرلر

داخل مدرسی وخارج مدرسی دخی مقام مولوتددر وخارج
وھن وداخل الیشیر اچہ ایلہ اولور حالیا بنا ایلدوکم مدارس عالیہ
ھن دیو ام قوتلشدر ھندن بشیوز اچہ ایلہ قاضیافہ وصول بولور
وایاصوفیہ مدرسمندن داخلی کڈک بویلہ وصول بولور
وایتدا یکی ملازم یکریمی اچہ مدرسہ اندن یکریمی بش اندن اوتوز
اندن اوتوزبش اندن قرق اندن قرقبش اندن الی اچہ واصل اولور
الی اچہ مدرس جملہ اغازلرک اوستہ اوتورر ھنہ واردقندن صکرہ بشیوز
اچہ قاضی اولور اندن قاضی عسکر اولور

دارالسلطنت قاضی بکلر بکیر ایلہ برابرلر

واجب ایلدہ [۱] یکریمی اچہ مدرس قاضی اولسہ قرقبش اچہ ایلہ اولور
واوجیوز اچہ قاضی مقام مولوتددر سائر یوز الی اچہ قاضیلر
دفتر کتخدالریک وآلای بکریک اوستہ اوتوررلر اما ایکیوز بیک
اچہ سنجاق دخی اولورسہ آلتہ اوتوررلر منصبی اوجیوزہ وارمینجہ
مال دفتردارلکنہ مستحق اولوز وداخل متالریہ دخی دفتردارلق
ونشایلق ورمک ھن مدرسارینہ داخلی قانونعدر

وزیراعظم اوغللری آلتش اچہ ایلہ متفرقہ اولہلر وسایروزلر اوغللری
الی اچہ ایلہ متفرقہ اولہلر ونشایلی اوغللری دخی کڈک قرقبش اچہ ایلہ
متفرقہ اولہلر و بکلر بکیر اوغللری دخی قرقبش اچہ متفرقہ اولہلر [۲]

ویاج بازار وقرہ کرکلیری و مسکرات روسی مثلو برطاق رسومات احداث
اولتہرق مقاطعات میریہ چلہستہ ادخال ایلدی، بوجہلہ مقاطعات تکثر ایتدی.
[۱] استانبول، ادرنہ، بروسہ مدارسنہ و بولنرک حوالیسنده کی قصبہ لردہ
واقع، مدرسلرک کزیدہ لرینہ مخصوص برتبر ایدی،

[۲] بولنرہ «واجب الزامہ» دیرلر ایدی، اسرا و دوشیرمہ اوغلانلرندن
وزرا و اسرا پیشہ برلکک باشلانلدہ زادکان تدیقہ دولت کی اصانہ مالک

وسنجاق بکی اوغللری اوتوز بیک اچہ زعامت الہ
وچاوش اوغللرینہ اون بیک اچہ تیمارورلر

وابنای موالی عظامندن مفتی افندی وخواجه افندی نوک اوغللری
آلتیشر اچہ شہر امینندن علوفہ یہ متصرف اولہلر وقاضی عسکر اوغللری
قرقبش اچہ علوفہ یہ متصرف اولہلر وتحت قاضی اوغللری اوتوز اچہ
علوفہ یہ متصرف اولہلر و شاہ زائدہ خواجہ سی اوغلی داخلی اوتوز اچہ
علوفہ یہ متصرف اولہلر وھن متلامی اوغللری یکریمی اچہ یہ متصرف اولہ

ویکی ملازم زعامت استسہ یکریمی بیک اچہ تیمارہ امر ویرلر
وزیراعظم اتی دن براکسولک تیماری بالاعرض ورمسی قانونم اولمشدر

بولتدقنندن ویدرلری کی ماسی ذاتہلری سایہستدہ یوکک مقاملری احراز
اچہ لرینہ قوانین موضوعہ مساعد اولدینندن طولانی بولنرک اولادلری ایچون
متفرقہ لقی سنئی احداث ایلدیلرک قید و ادخال اولتہ، سندہ سرائی ہا یونک خاص اولسہ سندن
واسکیلرندن دخی بوسنتفہ جبقاولفہ باشلانیدی، مؤخرأ بادشاہلرک ہمیشہ وکریمہ
زادہلری بیلہ متفرقہ اولدی ایسہدہ یوخصوص مدت معینہ دوام ایتدی، ارباب
علوم وفنوندن دیوان ہا یون کاتیلرندن بعضیہلر دخی متفرقہ لقی وریلورودی،
زعما و ارباب تبارک اکثری متفرقہ اولدی ایسہدہ مدت نالیلہدہ قصروحصار ایلدی،
ایام اخیردہ یونیمیلرک تارک اولانہلر سرائی ہا یونہ بولنان بوسنانجیلرک اکثری
متفرقہ اولدی، بولنرک برقیسی علوفہ لی، دیگر قسی دیرلک تصرف ایتدکاریندی
علوفہ لی متفرقہ، تیاروز زعامت متفرقہ لری دینلورلر ایدی، علوفہ لی متفرقہ لریک بویہ لی
یوز، سککان، آلتش اچہ اولقی اوزور یوکک و متفاوت بولنوب کوچک ووز نامہ جیدن
آلورلر ایدی، متقاعد اولدقنلرنہ اون یکیدن یکریمی بش بیک اچہ یہ قدر وریلور
ایدی، متفرقہ لریک برقیسی کڈکلو اولوب محلول وقوعبولدقہ میرتہ باشقہ سی
کچیرلور وعدددری ہیچ بروقت تزیاد وتناقص ایتر ایدی، بولنرک درت یوز اوتوز
اواج نفرایکین صکرہ بش اتی یوزہ بالغ اولش بعدہ دھازادہ تزیاد ایتددر، متفرقہ
باشی نامندہ برکاس ادارہ سندن ایدیلر، متفرقہ لر خدمات دولندہ بولنازلر، یا کزن
بادشاہک معینندہ استخدام اولنورلر ایدی، پادشاہ سقرہ کیتدکہ برابر کیدرلر
شہری طولاشعہ جیققدہ اوکنبہ یورلر ایدی، سرائیدن جیققالر ہیستہ تصدر
ایتدی کی دیرلک تصرف ایلنہ دخی مقدادی وھلہ بربرینہ تقدم ایدرلر ایدی،
حضورینہ جیققدقنلدہ صدراعظمک آغاغہ قاتوب متفرقہ لرہ تعظیم اجسی قانون ایدی،

وقاضی عسکر لرم سلاطینه متعلق اولین جهانک ایکی اچقارین بلاعرض و برمی مأمور اولسون
ودفتر درم خریقه سه مدنی ایکی اچقار بلاعرض و برمی که مأمور اولسون
واطرافده بکلر بکیر تیمار و زعامتی توجیه ایدوب عرض اتسونلر
عرض بری مقبول اولسون
وبلده بر کره رکاب هاپوته دفتردار لرم ایراد و مصرف اوقبار خلعت
فاخره کبسونلر

واللی اچقار مدرس رئیس الکتابه و دفتراینه تصدیر ایده
ودفتر امینی شهر امینی سولک اغرنه تصدیر ایده اما دفتراینی پایه ده
دفترداره قریبدر شهر امینه و رئیس الکتابه تصدیر ایده
ودفتردار لرم خدمت ایدن کسملره بولارینه کوره چاوشلق و سپاهلق
و کابلک هر کشتک استحقاقه کوره عرض آنکه مأمور اولسون و سنجاق
وزعامتک داعی لازم کورسه عرض اتسونلر

ویکیجری طایفه سه هر یل بشر زراع چوقه واستر و زونلر [۱]

[۱] سلطان مراد خان ثانی بکچر بزرگ سربازیه پدیش اندازه چوقه ، بری
بوکاستنار واتی و دیگر یی باشلریه صادر قیچون دخی بدیدردن اوردردر اندازه بز
واون بر آتجه یافه آتجه سی تخصیص ایش و خانی سلطان محمد خان ثانی بدنی عیسی
اوغلانلییه تعیم ییش ایدی . سلطان سلیمان خان قانونی دخی یتیم غلوب فدوله
خوادرن قول اوغلانی ذیللره آتیشیر اندزه چوقه تعین ایلدی . سلطان مراد
بوچوققی - سلاطین شهرینه نسخ شرطله و مقاماتی اولتی اندزه تخصیص ایش
و بوکامحصوص و لقی اوژده اوارده برانبر دخی انشا ایشدرمنش و ریایا باشی مأمور
ایش ایدی . مؤخرأ نفرت تکثر ایشکله مقاطعات مذکوره کاهات اغدبکندن
بشمسیده بحال سائرده اعانی و بریلوک ایشدیلوب اعطا اولوردی . مؤخرأ
عینا اعطای خصوصی ترک ایدیلوک بدنی و برلدی . بکچری موجب دفتربندی
« زمستی » بود . مع مایه مأمورلی اولان چوقه امینتری و کانتبلری ایل
چوروسی دینن ضابطانک بوباده یک چوقه سوء استعمالاتی وقوع بولور ایدی .
« چوقه یک بدی اندازه اولانسه بشوراتی و آتی اندازه بولانسه دولتی یاخود
میراخوری تعیم ایدرلر ایدی .

بو قدر احوال سلطنته نظام و برلدی شمدتسکره کلن اولاد کرامندن
دخی اصلاحنه سی اتسونلر

امور سلطنته متعلق ترتیب ایین یاسنده در .

اولا بر عرض اوداسی یایلسون جناب شریفم پس پرده ده اوتوروب
هفته ده دورت کون وزرام و هضی عسکر لرم و دفتردار لرم رکاب هاپونه
عرضه کیرسونلر

دیوانه هر کون وزرام و قاضی عسکر لرم و دفتردار لرم کلده که
چاوش باشی و قوجیلر کنتخداسی اوکلرینه دوشوب استقبال اتسونلر
و بعض مصالح ایچون بدنن طشره جبری قیواغلی قیوجیلر کنتخدا
سه سولیسون و اول دخی وزرامه و قاضی عسکر لرمه و دفتردار لرمه
سولیسونلر

و بر خاص اوطه دخی یایلشدر اوتور ایکی عدد خاص اوده
اوغلانی ایله ایچینه بری سلحدار [۱] و بری رکاب دار [۲]

[۱] ارکان خواص جوانی دینن آمارک برنجیسی خاص اوده باشی اولدینی
کی ایکیجسی دخی سلحدار ایدی . یادشاهک قلیچیک عاضی اولوب عزیمت
هر بودر و قوعنده باشد زلفی اسکوف اولدینی . سیمبدخی المده یونندی حله حاجب
یتیمده کیدر ایدی . یگیری آتجه علوفه سی و درت عدد جامه خاصه سالیانه سی
وارایدی . بده دارالساده طاقندن ماعدا اشرون هاپونده بولانلرک صابلی اولتی
اوژده درجه نهاده تمیز ایشدیلر . هر کون ماینده نزد هاپونده بولنور
و تعیصان نه طبعی و سائر خدمات سببی ایفا ایدر و اشرون هر یونرچانی بحسب عرض
« صوصانی واسطه سیله ابرلر ایدی . اکثریسی صدارت . قبه و زرائی . دویا
قیودانلی و مصرفی علی ایالات مهمه و الیمکازی ایله چیمقلر درده ۱۴۴۷ سته - سته
سلحدار کیریدی علی آتک و قاتندن سورکه سلحدار لقا اولدی .

[۲] یادشاه نهجاه باغچه و سائر سه سربزه عزیمت ایچون سوار اولدنده اوزنکی
آغاری « وحود اوامه » جعفر بن رکادار یاسنده بولنور و رکاب هر یونی طوغنی
خدمتی ایفا ایدر ایدی . بونک دخی علوفه سی یگیری آتجه و سالیانه سی درت
عدد جامه خاصه ایدی . اولخر رکابدار سلحدارک مآدونی و چوقه دارک موقوف اولدینی

وبری چوقه‌دار [۱۶] وبری دولند اوغلانی [۳] اوله .

وده اوغلانینک صبطی وده ناشه مفوضدر سلحدار دخی محجیلره
سه چالغه مأموردرد وائتر چقمق لازم کسه سلحدار ورکبادار الی ایچمه
مترقه اوله لر رعایت اولسه بلوک اغلی وچاشنکیر باشی اوله وسایر اوده
اوغلانی اوتوزیش ایچمه ایله سلحدار قوچی باشی املق داخی واقع
اولمشدر وجزیه اوغلانی اون سکر ایچمه ایله جیقه [۳]

وطعانی حضور عیشانه کیلارچی ناشی قویه

باغچه بوستانچی ناشی قونشدر قیغه کرلده کده بوستانچی کورک
چکوب اوب دومس دونه [۴]

حاله مؤخرأ بکتیمی کندیسه تقدم ایقشدر. سلحدارلر نماز اندکده ویکله
چوقه‌دار مولود وساتره کی ایام رسمیده معیت هایونده اثبات وجود ایتک،
سائر وقیلر دثرت مخصوصه لرده اقامت و آرام ایلیک اصول اتخاذ ایدلدی .
سلحدار آمارلرک حضور هایونده بولنه مقلری ایام رسمیده چوقه‌دار آغا اوده
بولنه‌ماز ایسه رکبادار آغا سلحداره وکالت ایلر ایدی .

[۱] ایام رسمیده پادشاهت حص ینمورلمی شطیر وصاغ جاننده بورور
ایدی . علوفه وسالیانی سر رکبادار مثللو ایدی .

[۲] بوکا دلیند غلای و آغاسی دخی درلری ایدی . پادشاهت صاریق‌لریه
وچاشنکیرلریه مأمور اولوب بوزلرک تدبیر و تنظیمه نظارت ایدر ایدی . بعده
شمس یوایی ناشی ، ینکمه‌کده اولان صاریقچی ناشیاق ثانیله دیگر بومأموریت
احداث ، خدمت مە‌کوره آکا تدبیر ایدلدی . دلیند آغاسی حرفه سعادت
داترسمت سطیف و سرترسمه مأمور اولدی . مع مایه رکبادار آگاه‌ک مآدن
وملازی بوجق خصوصاتی محطه ایددی .

[۳] اسرا و دوشهرمه اوغلانلردن سرای هایورلده و بیجی اوغلانلری قشهرلرده
تربیه ایدیلر اوقات معینه لرده و یاخود یزوی کورلده کیمسواری و پیاده اوچانلریه
قید و چارشلق و سواتره کی وظیفه لر تعین اولتور و بوکا چیمه یاخود اوچاغه
قویه جیمه دینلور ایدی . بعده دوشهرمه اسولی ترک و قانونی شقه براسوله
تحول بلدیکن بونوعبر یا سکر سرای هایورلدن مأموریت طریقله اخراج اولانلارمه
تسمیه اولدی .

[۴] سرای هایویه تقریق اولان اسرا و دوشهرمه اوغلانلردن برقمقادی
سرای هایویه چیمه ری خدمه مأمور اولمقلردن بوسره بوستانچی وینلدی . مده‌دره

ویراملرده میدان دیوانه تحت قوریلوب چقمق امرم اولشدر
ان اویولده کده و زرام وقاضی عسکرلرم و دفتردارلرم قعادارم اولوب
دورملر خواجه و مدتی الانام اوله
وزرامه وقاضی عسکرلرمه و باش دفتردارمه و نشانییه کندم قلمق
قانونمدر

وچاوشلر ال اویمک قانونمدر و اهل منصب خردمه اهل منصبلردن
الای بی ال اویمک قانونمدر و مترقه علوفه ایله اولورسه ال اویمک قانونمدر
وچاشنکیر ال اویمک قانونمدر

وزعم واریاب تیمار ال اویمک لازم دکدر

زعیم مترقه‌سی یوزاللی بیک آقچه ایسه ال اویمک قانونمدر
وانتخ آقچهدن یوقاری ویش آقچه قاضیلر ال اویمک قانونمدر
ویکرمی آقچه مدرس ل اویمک قانونمدر
وکتابدن هر اولان رئیس کاتبلی و دفترخانه کاتبلی کرلک کاتب اولدقه
وکرک عیدده ان اویمک قانونم دکدر واهل منصب اولان محاسبه‌چی [۱]

وکیلوی شهرلرده بولان سرای بوستانلر دخی بولره تعویض ایدلدی . بعده
آسرای اولان بوستانچی ناشی ا اده‌نده اوناق اوزره آبروجه برعسکری اوچانی
هیتی اآلدی . بوستانچی باشی سرای هایورلر ایله حدائق پادشاه و بوغاز ایچی
جوادلریک امور صایطه‌سه مأمور اولدی . بوستانچیلردن برقیسی اموراضایطیه
مد کوره و سرای هایون و جوامع شریفه انشائی ایچون ایچم ایدن ملریه
قایقچیلی و سرای هایون و جوامع شریفه انشائی ایچون ایچم ایدن ملریه
اخشایی بی ، سرای هایون حبلی اذیتدن نقل ایدن قدرغه لرده کورکچیلک و
طایفه‌لک ایدرلر ایدی . اوچاگک بوستانچی باشیدن سوکره اک بیک شایبی
بوستانچیلر کیتخدا سی ایدی . ادرنه‌ده کی بوستانچیلر دخی ادرنه بوستانچی باشیسی
ناشده آبریمجه برمه‌له ادرنه‌سده ایدیر . یکچیریلرک العاسی متعقب ب اوچاق
دخی لعم اولدی .

[۱] ایلیک اول محاسبه‌چی بعده دیوان هایونده خراج و اوقاف وسواتره
ناملریله محاسبه‌چیلرک تقدیدن طولایی باش محاسبه‌چی دینان مأمور روم ایلی
محاسبه‌چیسی ایدی . دوناک نامله وازدات و مصارفاتی حسابی بومأمورک اداره‌سده

ویکیچری کابی [۱] و سپاهیار کابی و روزنامه چی [۲] ال اویتک و سمد
و یا بلجه دیوانه و اران اوزون بکلی قفتان ایله کهلر انلر خواجه
مقامنده در [۳]

جناب شریف سفر طفر رهبره متوجه اولسه یا ماشیق و زرامک
وقاضی عسکرلریمک و دفترلریمک قوندر معزول بکار کلسلر و کتکر
داخی دعوت ایدرسم یا ماشیق قونمدر

اولان، اولاحاسیه مؤجر باش عسایه تسمیه اولان قلمده طوئیور ایدی . ش
عسایه خریه دولتک کافه فوین و نظامات و قیوداتک هرکری واک اهمیتلی بر
موقی اولدیقدن کیمه داری اکثریا دفتر اولده مفتا ایدی .

[۱] یوگا یکچیری اقدیمی دخی دینلر اوچاچک اکار ضبطندن ایدی .
یکچیرلرک کوئوک واسمه دینن دفترخی خاصه کدی یازارودوتره باشقیسی
قلی قاریهره سز ایدی . درت تقبیط اولدینی حالد سده اوچ دفعه ده ورین
علوفه دفترلری تنظیم دخی جله وظا اشدن ایدی . مع مایه یکچیری اوچاچک
بولک و سکن وجعت دینن اوچ بولک قسملک و هر اورطه لک آبرجه روز کابی
دخی وار ایدی .

[۲] هرکون دولتک خزینهنه داخل و خریهنه سدن صرف صورتنه خارج
اولان مبلغ شنبیدی یومیه تسمیه اولنوب اوزدن روزنامه دینن دوتره قید اولنور
و خزینیه و قوعولان تساقی مین تذکره یومامور چاپیدن اعطا ایدیلور ایدی .
مأموریت مذکورده سده بولک و کوچک نامیده ایکی به تقریق ایدی . برنجیسی لاده
بیان اولان وظایف ایله و ایکنجیسی مترقه ، چشکبر ، چوش ، نیچی ، بشلرک
علوفه لرچی دیواندن احد و توزیع ایله مشغول ولور ایدی .

[۳] دولتک مور قلیه سی صابطلکه مأمور دیوانه خواجکان دیوان یون تسمیه
اولنور ایدی . مؤخرأ ماملانده اولان سادهلک ژائل و قیودات و تدقیقانه احتیاج
حاصل اولدیغندن برجوق قلیلر احداث ایدیش و یوسه ورنه مناصب خواجکان
تراید ایش ایدی . یونلرک منتهی طریقاری مناصب سنه تغییر اولانان نشانیاتی
شق اولوئی و ثلث دفترانلری ، رئیسک ، دفتر امینکی ایدی . عد فطرده
اجرا قلنسان توبیجات عمومهده خواجکانه برسته لک اوق و وزره منوبه مناسی
دینن مأموریتلر اقامه و یا مجدأ توبیه اولنور و یومامصلک باش عسایه .
بولک روزنامه ، آناطولی محاسبی کی بیوکاری صدر اعظم کتخداسی
و دفتردار و رئیس الکتاب مزاولری کی رجانه و کوچکری خواجکانه قویض
ایدیلور بولردن محروم قالملره عطای سبه احسن او اور ایدی .

و کسندودوم و قاترمدن اللبشر قطار قاتر و زرامه بشر قطار قاتر
دفتردارلر مه و رلسون خزینهلرین کوتورمک ایچون

و جناب شریف ایله کسنه طعام یتک قانونم یتک دکلدر مکر اهل عیالده
اوله اجداد عظام و زراسیله لرلریش بن رفع ایتشمدر

وسر طفر رهبرم واقع اولدقده رکاب هابونمده صولات [۱] باشی
و بیست [۲] باشی یورسئون

و رکوپت صدق ایله جیب خرحانی ایچون فلوری کتوره لر
و هر کسنه یه اولادمدن سلطنت میسر اوله قرنداشلرین نظام عالم
ایچون قتل ایتک مناسدرا کثر علما دخی تجویز ایتشدر انکه عامل اوله لر
واودم خاص اوغلاننه ییلده درت دفعه خلعت قفتان ویرلسون
اوزرینه چاقمدهن قاقیه و پانوج ویرلسون

و مهر شریف و زیراعظمده دورسون خزینهم و دفترخانم مهرلثک
لازم کلسه و آچملق لازم کلسه دفتردارلر امریله حضورلرنده آچیلوب
قاپانسون

[۱] پیرنده یوزلر اوق اولور درت اورطه به قسم اولان صولاتان
خاصه صولات باشی نامنده بر قوماندان اداره سنده ایدیلر . یونلر هیچ بروقت
تراید و ت ص ایچوب داتما درتیوز نفر یونور ایدیلر . محلول و قوعولده برنه
یکچیرلرک یونامده اولان و آلتشچیدن آلتش اوچی نیومریه قدر اولان
جامعنری اورطهلرین بی اخذ اولور ایدی . صولاتلرک سمر و کرک
دوسه دتکه رکاب هر یون رسالرنده پادشاهک اطرافنده مشبأ پوردر و هرکبری
یکچیلور ایکن صولات باشی اص پادشاهیت لحمی طوتان ایدی . آلائی کونلری
باشلرنه طولغی کلاه و ترقه لرینه بیض بنش و اوزرینه بیض و درت قولی خفتن
کیرلر و یوقولرک ایکینسی کیوب دیگر ایکینسی نوشاقرینه صاراولردی . اللرنده
پای و آفرلرنده تیرکشن یونانوردی .

[۲] قاقیه به صولاتلرک باشقی برنوبی ودها صری اولان پیکان خاصه
آلرک بولندفلری سمر و یام رسیده یو اولور و اوکلرنده بورلر ایدی . مع مایه
صولاتلر روطیغه ایله مکلف اولدینی حالد پیکلر حان برزیدن عبارت اولوب
بقعه بر خدتماری یوق ایدی .

وخزینهه داخل وخارج اولان اجه دفتردارلرم امریه داخل خارج اولون

احوال جرایم و اهل منصبه تعیین اولتان محصولاتی بیان ایدر

اولا جرمه قانونده کرک میری صوماشیلرینه و کرک اهل تیمار صوماشیلرینه اوج بیک اجه اوله و کوز جقمغه بیک بشیوز اجه اوله و قول قیرلغه بیک اجه اوله و پاش یاروغنه اللی اجه اوله و رکشی برکشیه فحش ایله سوکسه شرعه تعزیر اولوب قرق اجه جرمه انه

و رکشی برکشینک حرمه نافخر اولسه یکریمی اجه جرمه انه و جاوش و کاتب تیماری بکر زنجیرندن سربستدر مکر امور معظمه اوله و خواص هایونم قرایی و تیماری بکر زنجیرندن سربستدر کوتری دفتردارلریمه مخصوصدر انلرک لازم اولان حل عقدی انلره مفوضدر و بکا یرار خاص دفتردارلرم هرکده بولسلر کرک وزارامه و کرک غیریده ایلرندن آلوب یرینه نیم خاصلرمدن بی حاصل اوللری و برلر و وزرام اون ایکی کره یوز بیک اجه ایله اوللر خاص اولفقدار تعیین اوله

انلره عایده نیم رکاب هایونمه هر زدن خراج و پشکیش کلورسه وزارامه و دفتردارلرمه دخی حصه لری کسون و بکار بکیلر دخی اون کره یوز بیک اون ایکی کره یوز بیکه وارسون اولا سکر کره یوز بیک ایله اولسون

و دفتردارلرمه خاص و برلسون اللی کره یوز بیک اجه و برلسون اگر خزینه دن سالیانه و یریلورسه سالیانه عایددر یوز اللی بیکدن ایکیوز قرق بیکدک و برلسون

خزینه مدن وزارامه سالیانه و رلورسه ایکیوز قرق بیکدن اوجیور

اللی بیک اجه بیکدک و برلسون سایر وزرایه یوز یکریمی بیک اجه و برلسون

وزیر اعظم تقاعد استمه سنده یوز اللی بیک اجه و برلسون و بکیر بکیلر یوز بیک اجه ایله تقاعد اوللر و سایر مال دفتردارلری سکسان بیک اجه ایله تقاعد اوللر و سنجاق بکیلر آلتش بیک اجه ایله اوللر

و قیرم اولادندن اوللرله بکیر بکیشت و برلسون اغر سنجاق و برلسون وزارامه اوتونوغدن کفایات مقداری اولتوق و شهر امیتدن کفایات مقداری اودن بهاری اللر

و دفتردارلرمک عایدسی خواص هایونمدن کرک التزام و کرک امانت ایله اعنایه و یران خاصلر قیج یوک ایسه یوک باشنه بیک اجه حق امضا اللر و مطلقا خزینه عمرمه اجه تسلیم اولدقدنه بیت اجه مدن یکریمی ایکی اجه کسر میزان اللر و دفتردارنه خدمت ایدن کتنامه دخی حق کتایت اللر خواص هایونم اعشارندن دفتردارلرم ما کولاننه معاونت ایدلر

و جذب شریفمه هر نه یردن پشکیش کلسه وزارامه و دفتردارلرمه حصه و برلر

و اضافت بر سجدله یدی اجه و حجتندن اوتوز ایکی اجه و مسورت سجدلن اون ایکی اجه و امصادن اون ایکی اجه اللر و قیمت اموالندن بیکده یکریمی اجه و نکاحدن بکرایسه اوتوز ایکی اجه سیبه ایسه اون پش اجه اللر

قاضی عسکرمه خزینه دن کونده بشیوز اجه و بکیر جری اغاسنه کونده دور یوز اللی اجه و میر علمه یوز سکسان اجه و میر اخوره یوز اللی اجه و نیوجی باشلرینه یوز الیشر اجه و بلوک اغالرینه یوز یکریمی بشر اجه و جاوش باشه آلتش اجه و قوجیلر کتخداسته آلتش اجه و جبهجی

وطوبى بحى باشه البشر اچيه علوفه ويرله [١]

وجله القاب بويه يازيله وزير اعظم دستور اكرم مشير اعظم
العالم باهم مناصب ايام ايس الدولة القاهرة جالس لسلطنة الزاهرة مدير امور
الجمهور بالراى الصائب متم مهام الانام بالفكر الثاقب مؤسس جناب الدولة
والاقبال خصص اركان السلطة والاجلال المحفوف بصوف المواطف
الميث الاعلى وزير اعظم ادمامه احلاله وسائر وزاريه برمقدار ناقص ياربيه
ومفتى اقدى به وخواجه اقدى به وقضى عسكريه بويه يازيله اعلم العلماء
المتبحرين افضل الفضلاء الثور عين يتوبع الفضل واليقين وارث علوم
الانبياء والمرسلين كشاف المشكلات دينيه ومصحح متعلقات تعينه كشف
رموز الدقيق حلال مشكلات الحقائق شيخ الاسلام والمسلمين مفتى انام
المؤمنين المستغنى عن التوضيف وتبيين حواجم مولانا محمد ادمامه فضائيه
وخدعت فتواده اولان مولانا بدر الدين ادمامه قمالى فضائيه

[١] قديماً اعطا فلان مناصبه مطلقا علوفه ديولور ايدى . بالجه مستخدمين
دولت قسماً علوفه قديماً علوفه سز ايدى . مما به علوفه سز ديك طرق دولدن
معينان لى اولائق مناصبه اوليوب بونه بر ايكيشر قريه ك امشاز شرعيه
وسائر مى بدلى خدمت اوله قى توجيه ونحوه خصص قديمى اوله طوع عردين طوع عرى به
خزينه دولدن علوفه آليايلر ديكدر . علوفه نك قنذارى هر قنذر بويه ايه معين
ايه ده زمن اعطى بوى دكل ايدى . لك آزا مودره شهرى اوله قى ويرلدى
حاله ديكر ليه هراوچ آيدى بركره يعنى سوزى درت تقسيط اوله قى اعطا ايدى بولور
ايدى . هراوچ ماه عردينك اساميين تفكيك ايدن قوافلن آذان بر حرفدن
حصوله كلا كنان او اوچ آيك تقسيمى اسمى تفكيك ايدى ايدى هرو زنده
مهر كليمى محرم وسنر وزيع الاول . رنج ليسى رنج الاول و عادي الاول
والاخر . رنج كليمى رنج وشعر و رمنق . سد ليسى شوال ودى ليه
و ذى الحجه آيلرى علوة ليه مخصوص قسطنطرك اسمى اولوب هر قسبطه دنى . و ايج
تغير اولور ايدى . مواجك بر قسطنى محرم و جمادى الاوله و متباقى ايكى قسطنى
دنى شعبانده و برنت . بكيچيريك مواجى ديوان عرپونده و سناكر سائر
مواجك بعضينى قشله ليزنده و بعضينى سركى قشله سدر اعظم ديواننده اعطا ايدك
قانون ايدى . علوفه بهمه حال صر كوفى جنار ايدى .

ودعتر دار لرمه جانب ديواندن بويه يازيله افتخار الامراء والاكار
مختار الكبر . والاخره مستجمع العالى و اخاخره ذوالقدر الاتم والصدرا الاكرم
المختص بمزيد عناية الملك البادى خرمه عامر مهك دفتر دارى دامت معاليه
وجانب ماليه دن بويه يازيله قدوة ارباب العز والاقبال عمدة اصحاب القدر
والاجلال جامع وجود الاموال عامر الخزين باحسن الاعمال المختص بمزيد
عناية الملك الاعلى خزانه عامر مه دفتر دارى دامت معاليه
وبكر بكيه بويه يازيله امير الامراء الكرام كبير الكبراء الفخام
ذوالقدر والاحترام صاحب المز والاحتشام المختص بمزيد عناية ملك
العالم قيرمان بكلى بكلى دام اقباله
وسيدى بكيه بويه يازيله قدوة الامراء الكرام عمدة الكبراء
الفخام ذوالقدر والاحترام صاحب الامر والاحتشام المختص بمزيد عناية
الملك العلاء

وبكيچرى اغاشه وسائر اورنكى غريمه بويه يازيله افتخار الامراء
والاكارم جامع الخامده والمكارم المختص بمزيد عناية ملك الدائم يازيله
وسر يوزاچة تحت قاضيليه بويه يازيله اقضى قضاة المسلمين
اولاوله امو حدين معدن الفضل واليقين وارث علوم الانبياء والمرسلين
حجة خلق على اسحق اجمعي المختص بمزيد عناية الملك لعين يازيله
مخص من لالريسه و داخل من لالريسه افتخار العلماء المحققين مختار الفضلاء
امدققين يتوبع اعصل و ايقين و رث عوم الانبياء والمرسلين المختص بمزيد
عناية الملك لعين يازيله

ويوز ايسى اچيه فصيله قوه القضاة الاسلام عمدة ولاية الانام
مميز احلال عن الجراء يازيله انزلدن اشعه برقره اكك يازيله
وشهر اميدنه ورئيس الكتابة بويه يازيله افتخار الاعلى والاعظم
مختار الاهالى والاكارم المختص بمزيد عناية الملك الدائم يازيله
وچوشدره بويه يازيله قدوة الامثال والاقران يازيله

و کاتبه قدوة ارباب التحریر یازیه

وصاحب سلطنت اولوب اطاعت ایدن حلیل القدر حاکمه واکر
مملکتده صاحبسکه وخطبه ایسه اخوت مآب یازیه اکر ولایتک امان
جد حاکمی ایسه خطبه وسکه صاحبی دقل ایسه امارت مآب یازیه
واوغلوم شاه زاده ادام الله عمره حکم یازلیق لازم کلسه بویله یازیه
فرزند ارچند اسعد و امجد وارث ملک سلطانی نور حدقه سلطانی روس
السلطین صاحب العز و التکین محض لطف الله الکرام اوغلم سلطان جم
ادام الله بقاء یازیه

ومنلا زاده لره و پاشا زاده لره قدوة المخادیم الکرام عمدة المعاطیر المعظام

یازیه

وخواتین دن سلطانلردن برینه حکم یازلیق لازم کلسه بویله یازیه
عمت پناه سترت وعزیزت شاه دولت درج السلطین عزة برج سید الخواتین
الاعظم بنات السلطین اوغلم سلطان محمود قزی عایشه دامت عصمتها
دیو یازیه

تمت الکتاب بمول الله الملك الوهاب

تحریراً فی غرة ذی الحجة الشریفه سنة ۱۰۳۹

باب اول

اول درت فصل ادرزینه ترتیب اولوب جنایات مقابله سنده اولان
جرم و سیاست بیاننده موضوعدر

برای زنا

زنایه متعلق اولان جرمی بیان ایلر

برمسلمان زنا قلسه شرعله ثابت اولسه وزنا قیلان اولو اولسه بیک
اقچه یادها زیادیه کوچی یتسه اوج یوز اقچه جریمه اله و اوسط
الحال اولوب النی یوز اقچه مالک اولسه ابکی یوز اقچه جریمه اله
و اندن اشاغه درت یوز اقچه کوچی یتسه یوز اقچه جریمه اله
واندن اشاغه حالو اولورسه الی اقچه جریمه اله و غایتله فقیر اولسه
قرق اقچه جریمه اله

واکر زنا قیلان ارکن اولوب پای اولسه بیک اقچه یازیدیه کوچی
یتسه یوز اقچه جریمه اله واورته حالو اولسه الی اقچه جریمه اله
اندن اشاغه درت یوز اقچه کوچی یتسه قرق اقچه جریمه اله و غایت
فقیر اولسه اوتوز اقچه جریمه اله

اکر اولو مسلمه زنا قلسه شرعله ثابت اولسه غیه اولسه غنی

ارقتلین [۱] ویره اورته حاللو و فقیره اولسه اكا كوره ار ارقانی کي جریمه ویره

واکر زنا ایدن طول اولسه انک جریمی ارکنلر جریمه سی کي اوله ازلفدن چوققدن کوریه

واکر بویت کي عورق ادی قبول ایلسه کوفتخور قتلنی یوزاقچه الله اکر بخول اولورسه الله اقچه الله وغایله فقیر اوله قرق یا اوتوز اقچه جریمه الله

واکر عورت پزوشکک ایلسه قاضی تعزیر ایلیسه نه قدر وجه کوردره واغاج باشه بر اقچه جریمه الله

واکر زنا قصدینه بره کونک [۲] اوینه کیره اولو ایسه اولو جرمن ویره واکر ارکن ایسه ارکن جرمن ویره یوقادو تفصیل اوزره که بیان اولسی

واکر قول قراواش [۳] زنا ایلسه حر حره جرمنک نصفن ویره عادت و قانون موجبجه بایلق و بخسولاق اعتبارنجه

واکر بر کیمسه بره کونک عورتن اوپسه ویا دیلسه ویا یاپشسه قاضی تعزیر ایده اغاج باشه بر اقچه جریمه الله

[۱] من کتابده ارقنلی صورتیه یازیلان بوکله شمدی ارکنلک ده تحریر و تلفظ ایدیلور . معلوم اولدنی اوزره طویل قادیلک هوژ اولتمیش کنج آدمه واردقده نکازی حق اوله رق هدیه و پردی میله تسبه اولور بر تبرع عضو مدر . یونک غنی ارقانی و سائر اوله رق مقدادی متفاوت اولدنی آ کلاشیلور . برده کوفته خود فنی وار ایش که تعزیری من کشاید مندرجدر . بو قانوننامه نلک استنبول کتبخانه لرنده موجود اسبح متعدد سندده کله مذ کوره ارقنایی ، ارغلر قینلی ، کوفته خورار قینلی دیه هرردر .

[۲] یعنی برکسه نلک

[۳] قدیم تورکده جاریه معاسه ایدی .

واکر عودت ویا قیز سن بکا زنا قلدک دیسه ار انکار ایلسه بونلرک سوزینه اعتبار ایتیلر ارا اند ویره لر عورق قاضی تعزیر ایده اکی اغاج باشه بر اقچه جریمه الله واکر ار عورته بن سکا زنا قدیم دیوب عورت منکره اولسه عورته اند ویره لر ادی قاضی تعزیر ایلیوب ایکی اغاج باشه بر اقچه جریمه الله

واکر برکشی زبانی بیلوب کیمسه به دیسه جریمه یوقدر والا اوغورلنی [۱] بیلوب قاضیه دیسه اون اقچه جریمه الله

بو ذکر اولان جرایم کافرندن صادر اولسه غنی کافرندن غنی مسلمانندن اتان جریمه نلک نصفی و متوسط الحالندن اورته حاللو مسلمانندن اتان حریمه نلک نصفی و فقیرندن فقیر الحال مسلمانندن اتان جریمه نلک نصفی الله

تضاربه و تشامه و قتل نفسه متعلق اولان جرایمی بیان ایلر

اگر ایکی کشتی بر برینه یاپشوب یقاسن برتسه قاضی تعزیر ایلیه جریمه یوقدر واکر بر برینک صاحب ویا سقالن یولوب ثابت اولسه غنی ایسه یکریمه اقچه جریمه الله و فقیر ایسه اون اقچه جریمه الله

[۱] بمن . سعادت . برکت معناسنی فاده ایدن اوغورلنی کله سی بوراده سرقت معنسه اولان اوغراییق اعظمی مقامتده استعمال اولمشدر . بکله لر پیدیه معناه مناسبت یوقدره کلات مذ کوره کتب قدیمه ده دخی عینی متالره موضوعاً استعمال اولمشدر . مع دوه من قانوننامه نلک اوغر بلاق مصدری مشتقاتک استعمال ایچ ایدن عیالرنده ماشقه بر معنا افاده ایدن اوغورللامق مصدریک مشتقاق قولالانددر . بالکر بر ایکی برده اوغرانی و سائر صورتیه طوشری به قریب اوله رق تحریر ایلشددر .

بوخصوصك قانونى كفرده داخى بعينه در غنى دن يكرى اچمه اله
ديو قيد اولئشدر

باش ياربوب قان چقسه اونوز اچمه جريمه اله واكر كوك چقسه
اوتاجيلو [۱] اولسه باش ياران باي اولسه بيك اچمه يا ده زياده كوچى
يشه يوز اچمه جريمه اله الهى يوز اچمه كوچى يشه الهى اچمه جريمه
اله فقير اولسه قرق ويا اونوز اچمه جريمه اله

اكر ادم اولدرسه يرته قصاص آسهلر بيك اچمه يا ده زياده
كوچى يترسه درتيوز اچمه جريمه اله والى يوز اچمه كوچى يترسه
ايكى يوز اچمه جريمه اله آندن اشاغه حاللو اولورسه يوز اچمه جريمه
اله غايتله فقير ايسه الهى اچمه جريمه اله

واكر ايكى كشى اوقله ويچاقله برين اوروب يرالو وياشلو اولوب
دوشكه دوشسه اوران كشى باي اولوب بيك اچمه يا زياده كوچى
يشه ايكى يوز اچمه جريمه اله واورته حاللو اولسه يوز اچمه ويره
غايتله فقير اولسه الهى اچمه جريمه ويره

واكر بره كولك كوزين ويا ديشين چيقاروب قصديه قصاص آسهلر
غى اولسه ايكى يوز اچمه جريمه اله اورته حاللو اولسه يوز اچمه جريمه
اله غايتله فقير اولسه قرق ويا اونوز اچمه جريمه اله

واكر [صغير اوغلاخيقتلر] صواش [۲] آسهلر حريمه الميالر
اكر بوذكر اولئان قضايا كافردن صادر اولسه وجه مسفور اوزره
مسلمان جرمتك نصفى اله

- [۱] «اوتاجى» خسته «اوتاجيلو» طبيب معانسته در . بو قانوننامه تك
لسخ متعددستفن برنده «طبيب طرفدن تداوى ايدله» معانسته اوله ق
«اوتاجيلو تيار آسه» ديه هررور .
[۲] ياخود صواش . منازعه . مقاله معانسته قديم توركه ركله در .

شرب خمره وسرقته وغصبه وتعدى به متعلق اولان جرايمى

بيان ايلر

اكر ركشى حرايحه قاضى تعزير ايدوب ايكى اغاج باشنه براقچه
جريمه اله

اكر قاز ويا تاق ويا اوردك اوغورله قاضى تعزير ايده ايكى اغاج
باشنه براقچه جريمه اله

اكر آت اوغورله الهى كسهلر كسمزلر ايسه ايكى يوز اچمه
جريمه اله

ويا نيق [۱] ويا دستار اوغورله الهى كسملو اولسه قاضى تعزير
ايده ايكى اغاجه براقچه جريمه اله

بوقضيه كفارده دخى بعينه جاريدر

واكر بركمسه [تره كو] نك تخيل [۲] اوغورله غى اولسه قرق
اچمه جريمه اله اورته حاللو اولسه يكرى اچمه جريمه اله غايتله
فقير اولسه اون اچمه جريمه اله

اوغل آتاسدن ويا آتاسدن ويا آنا اوغلدن ويا قرداش قرداشدن
ويا ار عورتدن ويا عورت آزدن نسه اوغورله قاضى تعزير الميه
براغاج باشندن براقچه جريمه اله

واكر ياماده بوند [۳] يا صغير ويا قويون بولسه چاغرعه باي اولسه

[۱] ياخود ياچوق . زره . حيه . ديمكدر . بوراده آته كيدر بلان زره

مهراڊ ايدلشدر .

[۲] «تخيل» بقدى و سائرتهك مزروع حالنده اولانه تسميه ايدلديكى
كچي بولردن حاصل اولان حبوباته دخى دتيور ايدى . معنفيه بوراده ايگسيجى
ومتى كنابك سائر عللرته برنجيسى قصه ايدايور .

[۳] خر كابلله كزن توبه سز ويا زى بياني قيصراق ديمكدر . بومه احموسى
اولوب اهلى قيصراغه دخى خاصه تسميه اولنور ايدى .

اوتوز اقیچه جریمه الله اوسط حال اولسه یکر می اقیچه الله غایت فقیر
اولسه اون اقیچه جریمه الله واکر چاغرسه ای [۱] بونجه قاضیه
تسلیم ایدمه صافلیه صکره ضایع اولورسه جریمه بوق امر شرع عجه ایسه
اولیه اوله

واکر کیمسه یولدن یکر کن ظلمله اتمک ویا یوغورت الله قاضی
تعزیر ایلیمه اناج باشنه بر اقیچه جریمه الله کافردن دخی مسلمان جریمک
نصفی الله [وچه مسطور اوزره]

واکر برکشینک آتی یا قاری واکوزی یا حاروی اکیته کیرسه
طوار باشنه بش چوماق اوروب بشر اقیچه جریمه الله [۲]
واینک کیرسه درت چوماق اوروب درت اقیچه جریمه الله
ووزاغو کیرسه بر چوماق اوروب بر اقیچه جریمه الله وقون کیرسه
ایکی قیونه بر چوماق و بر اقیچه جریمه الله وقره جانور کیرسه [جانور]
باشنه ایکی چوماق وایکی اقیچه جریمه الله

اما اول حجت ایدملر حجت اتمکدن صکره اسلیوب [۳] طوار لری نه
تیار ایتیمک اولور لسه که تخفیه و ترک [۴] به ضرر مرتب ایش اوله بو
وجهله چوماق ایلوب [و جریملوب] تهدید ایدملر وهم لازم زیانی تضمین
اتدورملر هرکشی طوارینه تیار ایدمه رعایایک ترکسته زیان اولیمه
واکر یابانده ویا خود کویل اراسنده ویا طوار سوادنده [۵] اکش
تخفیلر اولسه طوار اوغراغنه اولای [۶] ایدرلر

[۱] یاخود امی . صاحب دیکدور .

[۲] بو و آتش غینده کی مواده محرد حیواناتک صحی ضرب اولمه قعدور .

[۳] دیکلمک . هیت و برمه مک .

[۴] « ترک » مطلقا بقدا و سائره کی اذواق دیکدور . بوراده حیوانات
منکوره نکه مزدوج حالی مراد اولتیور .

[۵] قویولرک صولاندی عمل و بونک بولی

[۶] یاخود آلاغو . برعکس محافظه ای ایچون چیت و سائره صورتیه
امرافه چکیلان حائل . چنای اهنه سنده شکارگاه . ماسه اولان « آلاق »
ایله صومجرا سی دخی افاده ایدن « اولاغ » و یاخود « اولاق » کولری باشنده در .

مجرد سیاستن بیان ایلر

قیز و اوغلان چکان کسمنه نک و خیانت ایله بر اچینیک اوینه کیرن
کسمنه نک عورت و قیز چکمه کیله واران کسمنه نک اچمکی [۱] کیله
قیز و عورت چکوب کوچله نکاح اتدورنه جبرله بوشادوب نکاح
ایده نک سقالن کسلر و محکمت [۲] ایدملر

و عورت ایله دوتلانک شرعاً سیاسی نه ایسه اجرا ایدملر
و آدم اولدورن کسمنی اولدوردو کی کسمنه نک برینه اولدورملر
واسیر اوغورلیانی واسیر ابدانی و دکان اچانی و برقچ کز خرسوزلانی
ظاهر ایش کسمنی اصالر

و بزمه نکک ایدمه الله داغ ایدملر

و بر بلوک حقی اچینده آدم اولسه [خرسزلق اوسه] تهدید ایدملر
[قاتلی] و خرسزلی بولدورملر بولازلر ایسه اول خلقی دوتوب حیس
ایدوب درگاه معلایه عرض ایدملر فرمان قضا حریان انلرک بابنده
نه وجهله صدور بولورسه موجبله عمل ایدملر

کوی اچینده ویا محله اچینده آدم اولسه ویا کاربان باصیلوب خسارت
ویا برکوی [ایکی کوی ویا اوچ درت پازه کوی] اراسنده اوغورلق و حر املیق
اولسه البته [ایدملر] بولدوروب چیقارار شوبله که بوق امکان اولیمه
دیت سالار [جریمه سی چکملر]

و برکسمنه نک اوند ویا الله اوغورلق سته بولورسه صاتون

[۱] بوکله کوریلان صورتده یا ایش و معامی آکلاشییه مشدر . بلکه ده
دیزک الله کی کبک دیکه اولان « انجیک » در .

[۲] « ات » ضرب معامته در .

الدیسه ستانی بولدوره لر بولنزه [که] متهم [اولا] اشکنجه ایدله
مکرکه [بولدوغی وقت] کتوروب قاضی به تسلیم ایدله و یا خود یاباند
بولدوغن اثبات ایدله اما اشکنجه ده احتیاط ایدله که قبل الثبوت تلف
نفس اوشیه و اگر اشکنجه دن اولورسه دعوائی صورلیه .
و کاربان سراجیلر امین و معتمد کسه اولوب هر صباح کاربان سرای
خلقه احازت و یرمدین کاربان سراید قوتان خلقدن استفسار ایدوب
کسنه نك رزق سرفت و نهب اولمادغی معلوم و محقق اولدقدن صکره
کاربان سرای قیوسن آجیوریه
و کاربان سراجی بومغانی ایدوب خلقه دستور و یرمش اولوب صکره
کاربان سرای خلقدن برکسه رزق و اسبابوم اوغرلندی دیسه مسموع
اوشیه
و اگر کاربان سراجی اول معنای ایتدین خلقه دستور و یرمش
اولوب اول کجه کاربان سراید قوتان خلقت نسنه اوغرولمش اولوب که
محقق اولا کاربان سراجییدن چون غدر اولدی اوغرولتان اسبابک قیمتی
کاربان سراجی به تضمین [آدوره لر]
اگر کاربان سرایدن نسنه اوغرولمقی طاشره ده دئسوب النفاغله
اولورسه طاشره دن مضه و متهم اولانلری دوتوب تهدید ایدوب خر-سوزی
یولوب و اسبابی بولدورب شرعله صاحبه حکم ایله لر
و اگر ایچروده اولان خلقت دخی طاشره ده اولان خر-سوزله
قولی و اتقاقی بر اولقی توهم اولورسه ایچروده اولان خلقدن مظنه
اولانلری دخی دوتوب شرعله و عرفه تفتیش ایدوب و تهدید ایلیوب
خر-سوزی بولدوره لر بولنزه ایسه کاربان سرای محله ایچنده اولورسه
محله دن اوغرلق اولیجاق حکم نجه ایسه کاربان سراید دخی اولیه اولا
ویان کسه نك و آدم بچاقلیانك اگر بچاقلاماق عادت ایسه الن کسه لر
اگر عادت دکل ایسه قوللریه بچاق صاحبوب کزدوره لر

اگر برکشی اتانن و یا اتانن و یا اقرباسن اولدرسه امر شرع نجه
ایسه اولیه اوله

شهرلرده و کویلرده اولان اولره اود قورلر اواق دواک [۱] اسباب
ینار شرعله ثابت اولیوب برکسته یه تهمت اتمه لر تهدید ایله [ایدنی]
بولدوره لر اگر قصدیه انمش ایسه اصالر و بیله کلنره یساق ایدوب
ایلدن سوره لر

و خر-سوز سپاهی طایفه سندن ایسه که سیاسته مستحق اوله حبس
ایدوب درگاه معلایه عرض ایله لر

و اگر عرفیه برکسه نك خر-سوزلنی ظاهر اولور ایسه قاضی اولان
اهل عرفه حجت و یروب اهل عرف [۲] اول حجت موجبیه اصلاعه
مستحق اولانی اضا و قطع عضوه مستحق اولانی قطع عضو ایدله قاضی
بوایده مانع اولیه و سیاستن تأخیر ائتدورمیوب کناه اولان یرده آدوره

و خر-سوز طایفه سی اشکنجه ده اقرار اتسه و علایم دخی دلالت
اتسه اول اقرار معتبر اولا

اگر خر-سوز معلوم اولوب اول دخی برکسه ایچون شریکمدن
دیسه و اول کسه لون [۳] و متهم ایسه اشکنجه ایدله لر اگر متهم دکل ایسه
مجرد خر-سوز سوزیه اشکنجه ایچمه لر

[۱] یعنی اوائق نك .

[۲] برعلک امور انضباطیه و ملیکبه سته مأمور اولانلردر .

[۳] و تدبکبلر شرق اهلیندن استخدام ایتدیکلری اجرتلی عساکری
ایتالیانجه شرقی معناته اولان «Levantino» تسمیه ایدیلدی . بولکه تورکله
کچرک لوندیه معروف اولدی ، معنایه اساسی وضع و استعمالی دکیشرک ملکته ده
بولان سرباز و یرمادز کنبیره علم اولدی . بده دوتای عثمانیه ده استخدام
اولان دریابککلیک (دفتر عسکری) نه تسمیه ایدیلدر .

وایا [۸] وسم [۲] وپوروك [۳] و طوغنجی [۴] وقف و مدت
اولسون خرسوز قاجوب انلك ایچنه كیره خرسوزی انلره بولدورلر
اكر خرسوزی ویرمزلر ایسه غرامت چكك و خرسوزك اوغورلادوغنی
آنلره اودهملر اكر خرسوز بونلك بریسندن اولورسه سیاسی سایر
خرسوزلر كی اولا

[۱] بونلره «پیاده» دخی درلردی . دولت عثمانیه لك اوانلنده توركلردن
پیاده اولهق تشكیل ایدیلش بر صنف اولهقلى عسكری ایدی . بر مدت صوكره
دائرة انتظامدن چینه قلردن برلرته یكچیری عسكری تأسیس ایدیلش و بونلره
دخی اولهقلىرله بدل قدم آتاملوی اوانلنده چفنكلر تخصیص ایدیلش ایدی .
چفنكللری حاصلاتیه اداره اولكان یاپلاردن توجی اولابلر یایا بگری یاخود
میریادكان دنیان آمرزی معتبد سرفه كیدرلردی . وظیفه میری طوب یكك ،
پولاری تنظیم اتمك ، ذخیره كوتورمك ایدی . بونلر بیک ناریندن صوكره الفا
اولنلورد .

[۲] مدم دخی یاپلارله برا توركلردن تشكیل اوانان اولهقلى سواری
عسكری صنف ایدی . بونلر دخی عینی عاقبت دوجا اولك لردر . بونلر یانكز
آتاملوی ولایتده اولیوب قییم روم ایل اوانلنده دخی پولورلر و قزلبه مسلم تسبه
اولورلر ایدی . قزلبه مسلملك اوتوز نفری بر اواحاق عد اولتوب بش نفری
سمره كیدر . متجانسی یاق نامیه یرلنده قایلرلر ایدی . اشكیجی اولانلر
تاتلردن عوارض دیوانیه مقبله نده القیئر آتقه خرجق آلولر . اوسنك
اغنام دخی ویرمزلر ایدی .

[۳] پوروك عرومه ته ملك عثمانیه ده كی كوجیه اهالی ته تسبه اولور . دولت
عثانیه لك اوان فتوحاتنده روم ایلی ته بواهایلدن كیچیلرلك و اوراده كی قزلبه
مسلملر كی چفنكلر تعین ایدیلهق اسكان اولنلش ایدی . آنلر كی اشكیجی
نفره مقسم و عینی وظیفه ایله مؤظف ایدیلر . بونلر دخی میرپوركان نامنده ك
آمرلر اداره سنده ایدیلر .

[۴] روم ایدیلده اهالی خرساتیایه دن بعضلری سرای عابون مخصوص
طوغان بیلرلر و بونلره طوغنجی تسبه اولور ایدی . بعضی تكالیفدن معاف
ایدیلر . حتی بوكونه قدر بلارساتنده (طوغنجی كونی) اسدی طاشیان قریه لر
واردر .

باب الثاني

یدی فصل اوزرینه ترتیب اولتوب بیتالمال و سپاهی به عائد اولان
رسوم بیاننده وضع اولندی .

بیك ایچهلقی تیماری تصرف ایدن كندو جهلو ایکی بیك لك كندو
جهلر لوغلامی و اوج بیك لك كندو بورومه [۱] جهلو و غلام و
درت بیك بشیوزلك كندو بورومه جهلو و غلام بش بیك لك غلام
و تنكتور [۲] مع مادكر [۳] و سكر بیك لك جهلو و غلام و تنكتور
و طقوز بیك لك كندو بورومه جهلو مع مادكر و اون بیك لك
جهلو و چادر اون بیك بشیوزلك كندو بورومه جهلو مع مادكر
واون بر بیك لك غلام و چادر اون ایکی بیك لك كندو بورومه جهلو
مع مادكر اون بش بیك لك دخی بویه

[۱] بعض نسخه لرده بورومه ده هررور . بوكله ایله صاحب تومرك باشنه
ساروجنی ساریك طرزی مرید ایدلدر . سلطان عثمانیه لك اكنجی
اولان اورخان غازی حضرتلری معیت خاصه سنه آق پوروك كیكی دیوانه
كلر ایکی بونك اوزونه بورولو دولینه ساروجنی امرایش ایدی . بعد صدر
بونك اصحاب تیاره دخی تعیم اولندی . اوج بیك آتقه لك تیرر تصرفدن
ءاباراً ارباب تبارك پوترزده ساریق ساروجنی مأدوندن تیرر ایدی
آكلاشیلور . یكچیری آتارلی دخی «فدات» تسبه اولان سرپوشی اوزرینه
بورومه شكلده ساریق سارالردی .

[۲] قدم عثمانی اوردوسنده مستعمل خیمه لر سوغانلو چادر ، ساییان ،
چادر و تنكتور ناملرله دوت قسمة مقسم ایدی . چادرلر بزرگی تعیم مخصوصیه
بهربارچه سی خزینه تسبه اولان اون ایکی قسمدن تركیب ایدیلور . تنكتورده
ایسه بوخزینلر ده آز مقداره بولندیمدن خیمه لك اوغانی اولور ایدی .

[۳] هن قانوننامه ده هرر «مادكر» كلمه سنك معنای آكلاشیلمشدر .
بقانوننامه لك نسخ سائر سنده كلمه مذكوره استعمال ایدللمشدر .

نوندن یوقارو اولان حاصلک هر اوج بیکده برجهلو بیك بشیوز
ایکی بیك اولانه غلام
وسجاق بکریست هریش بیك اچمه برجهلو وهرالی بیك اچمه
برکیم اعلاسه ایکی سایان وکنده اوتوردوغی چادر صوقاقوچادر خزینه
چادری کلار مطبخ سراج خانه
وصوناشره هردت بیك چمه برجهلو وهر اوتوز بیك اچمه
برکیم واعلاسه ایکی چادر تنکتور ادناسه
ارباب تیاردن شول کسنه لکه عسکر منصوره سفر امر اولتوب
سفره واروب اتمام سفر اتمامش اوله تیاری حاصلی موقوفدر اول تیمار
آخره وبریوب براتی یازلو [ب] تعیین تاریخ اولتجه [به قدر] مابنده
اولان حاصی موقوفی نکدر
وشول کسنه لکه مشترک تیاز تصرف ایدوب هر یل اشمولو [۱]
کسنه ل [اولوب] سفر امر اولتوب واروب اداء خدمت اتمامش اولا
تیاریست حصه من متعلق اولان حاصلی اول حصه تیمار آخره کسنه
ویریجه [به قدر] موقوفی تصرف ایدر
وشول مشترک لکه نوبته اشمولدر سفر اولوب هر قفسه ک که نوبتی
اولوب سفره اشوب خدمت تمام اتمامش اولا تیاریست اول یل حصه من
موقوفدر اما نوبتی اولیان مشترک حصه من دخل اولتور
وسفره وارن سپاهلردن شول کسنه ل [ی] که یانار و بکری معرفتیه
سجاق یکی اغریق [۲] حفظی ایچون قومش اولا آنوک قولانی مقبولدر
موقوفی دخل ایجه

[۱] کینک و بالخاصه سفره عز و الله ایتک معناسه اولان «اشمک»
مصدورند.

[۲] اردونک لوازمات حربیه و سایر منعه مخصوص اولوب شمدی «آغریق»
دیه مستعمل ولان کله قدیم تورکجه «آغریق» ایدی. بولکه ایران و آسیای
وسطه لکن مستعملدر.

وبکریکی وبردوکی براتلردن که اناطولی بکریکیسینه اوج بیکدن
بش بیکه وارنجه وروم ایلی بکریکیسینه بش بیکدن الی بیکه وارنجه تیمار
ویرمه اجازت ویرلشدر اول مقدار برات و تاریخ بکریکی به مفوضدر
پادشاه علمنشاء امریه ویرور مادامکه خدمتین ایده موقوفیجیش اکا
دخلی جائز دکدر

واحد تیمار [دن] شول که سفره واروب معرکه اولدیه معرکه ده بیه
اولوب اما برالو اولوب صکره قنیش اولیجاق اویرقلامده بولنخمه سببی
جراحی اوله ویاخود برمرض عارض اولش اولا ویاخود محاربه دن
برالوجقب صکره کی سفره کیرو مجروح بولتوب جراحی اول سفره
وارماسنه مانع اولوب یرینه ادمیسیله جبهولسن کوندرمش و اتمام
خدمت اتمش اولاکه سنسجاق یکی شهادت ویره ویاخود شهودیه اثبات
ایله ثابت اولانلر دخی مقبولدر دخل اولتور

وموقوفی اولان کسنه سپاهلرک جبهولرینه ودفتره یازیلان
اوغلانلرینه دخل ایدوب یاجبهلو ایچون اوغلان ویا اوغلان ایچون
جبهولدر دیو نزاع ایجه وموقوفی جبهولری قنیش ایجه
اوغلانلر ویا جبهولدن بری معرکه یرینه وارمیدن قاجسه
سپاهی اولان کسنه معرکه یرسه وارنجه برآدم داخی دوتوب
بدل ایدوب خدمت ادا ایتسه ارالق واقع اولور دیو دخل اولتیه
جبهولو اوغلان قنیشی بکریکی نکدر آکا مفوضدر اول کورور
شول وقته بکریکی قنیشدر کسنه قصور بولوب بکریکی دفترینه
اول تیمار موقوف یازلش اولوب موقوفیلر بکریکیدن کاغذ ویا صورت
دفتر کتورر ایسه قنیش ایله آنوک علی ایله اولیجاق موقوفی اولان
کسنه دخل ایدوب ضبط ایدر

مطلب سپاهی

تیمارتدن سپاهی تصرفنده اولان خصوصک و بو خصوصده سپاهی
[نه اسوده در آتی بیان ایدر]

رعایا چفتککاری بتون چفت و نیم چفت و داخی اکسک داخل
دفتر و خارج دفتر هر نه ایسه سپاهی به متعلقدر دفتردن خارج اولانلره
عامل [۱] و غیره دخل و تعرض ایلملر

و دفترده آدی اولمیان رعیت اوغلی و قرنداش کیر و رعیتدر اکا
غدر اولملر [هر] وجهله صاحب تیماردخل ائلمک قانون قدیمدر خارج ازدفتر
اولقی ضرر ویرمن خارجدن کسنه دخل ایلمه

و کهنه دفترده مسطور اوللره تلیمساراده و غایبدر دیویکی دفتره یازلمیان
رعایادن زنده اولانلره داخی تیمار صاحبی دخل ایلمه

بدکه بر تیمارک قدیمی رعیتلردن بر نجه سی قنرت سبیدن غیره
ولایت کتمش اولسه دفتره یازلدن سکره کیر و اول تیماره کلسه صاحب
تیمار متصرف اولا

ورعیتک ازادلو قولی داخی صاحب رعیت تصرفنده اولور خارجدن
کسنه دخل ایلمه تا ان یازنجیمی واروب اول ولایتی یازنجیق اول وقتن
کیمه رعیت یازیلورسه اول اله

و قدیمی قوز اغاجلری که یخسول چفتلکی ایچنده اولمه نزاع یوقدر
صاحب تیمارکدر وشول قوزاغاجلریکی یخسولک بفجه سی ایچنده اشلهمسی
اوله یاچفتلککنده اشلهمسی اوله ویا اتاسک و دده سنک چفتلککنده و

[۱] عربلر طرفندن والی کی بیوک مأموریه عامل تسمیه اولوردی . بو تعبیر
بعضاً هئانلارده اهل عرف دینن اداره مأموریتک آشاغی رتبهده اولانلرینه
وبراش ایسه ده تعیم اجماعشدر .

یاخود حدودی ایچنده اوله ورعیتک اکیئنه زیانی اولا چفتلک صاحبی
انی ضبط ایدوب حاصل اولانی صاحب تیمارله اوله شملر
وطاغلرده اولان کسته لوکلر که رعیتلر و خارجلر دوشوردر رعیتک
حمایتلرینه نظر ایدوب امکلرینه کوره کیملک تیمارنده ایسه اولشه لر دستورسز
دوشورنلره دخل ایلملر
وطاغلرده کندو کندودن بتمش خدای کسته لکلر بکلک اولور کیمه
تیمار اویش ایسه انوک حکمنده اولور اما اکثریا بودر که براتنده و
دفترنده دکدر زواید کی در

مطلب سپاهی

وقتدن اول رعیتدن رسم آلمنی بیان ایدر

و بر سوارى رعیتدن قبل الوقت رسم السه قیون رسمى و دونم
رسمى [۱] کبی وفقی حلول ایلزدن معزول اولوب تیمار غیره ویرلسه
سکره واران سوارى اول معزول اولان سواریدن الا رعیتدن نسنه
طلب ائیمه اما رعیت داخی اولکی سوارى نه الدیه اثبات ایدوب
قاضیدن حجتا لیورره که اول حجت ایله واروب طلب ایلمه

و بکر بکیلر بعض سپاهیلرک ائمه مکتوب ووروب قاضیلره کونده درلر
ایمش بوکشی رعیتلردن فلانی قبل الوقت اله دیوکر کدرکه بکر بکیلر
انوک کبی مکتوب ویرمیلر واکر قانونه مخالف مکتوب ویرورلر ایسه
قاضیلر اول مکتوبه عمل ائتموکلری ایله معاتب اولملر

[۱] بوکا زمین رسمى دخی درلردی . صو ناسان و محموللار اولان
برلردن آلتیر ایدی که دوده بوعللرک اعلاسنک ایکی ، او-طنک اوچ ، ادناسنک
بنش دونندن برآئجه ایدی . مرحوم سلیمان -ودی افندی دفتر مقصدنه
بوکا -سالاربه دخی درلر دیورسده -سالاربه نك تصرفنده کوريله چکی اوژه
هرایکسک وضی آیریدر .

واکرم بر رعیت برخسته نهند و یا بمسولقدن و یا بر لوکدن کوچی
 بدموکدن چفتن بوزسه چفتلکنی بر اقصه اندن سواری آتده کی بٹاک [۱]
 بری غیره و بره چفت یا زلوب طور دسون دیو چفت رسمن [۲] طاب ایتمه
 و بر رعیت که بره کویه رعیت قید اولمش اوله آتده اولان چفتلکک
 بعضی غیره کوی سوزنده واقع اولمش ایسه دخی چفت رسمن رعیت
 قید اولدوغی سواری الا اخر سواری بعض برلرک بنوم سواریلکده در
 دیو دونم ایچسن طاب ایتمه هان عشر و سالارلق [۳] اله اگر چفتلکده
 زیاده یر دوتسه انوک ایچون دونم ایچسن و بره

مطلب رسم طابو برای ارض مشاع و غیره

و بر رعیت فوت اولسه چفتلکی اولوب متعدد اوغلاری قالسه
 مذکور چفتلکی اوغلاری تصرف ایدرکن بری فوت اولسه انوک
 حصه سه سواری قزنداشلرندن قانون جندیمه کوره طابو طلب اتمک

[۱] « بٹاک » صاحب اوشک کندیسنه رعیت قید اولنان کیسه لر دن
 آلدینی بر رسم ایدی . ایکی قسمه منقسم اولان بورسمن « اکنلو بٹاک » آتده
 اولان بری نیم چفتلکدن اقل بولنان کیسه بٹاک و بر دیک رسم اولوب اون سکر
 آتفه ایدی . دیگر « جیا بٹاک » اولوب عهد منده اراضی اولیه رقی اولی بولنان
 کسه بورسی اون ایکی آتفه اولدوق اعطا ایلر ایدی . ایکنجینه « جیا آتفه »
 دخی تسیمه اولنور ایدی . بورسمارت آتفه آلنور ایدی .

[۲] دفاتر ده تمام چفت اولدوق قید اولنان محل ایچون صاحب ارضشک
 رعیتندن آلدینی بر رسم ایدی . مقداری منقودت اولوب . مخصوص هر ولایت
 حاصلی حاوی دفترک ابتداسنده کی قانوننامه لرده مصرح ایدی . مع مافیه حد
 اکبری الی ایدی و اسفزی یکری ایکی آتفه ایدی . بودخی مارت آتفه آلنور ایدی .
 [۳] بورسمه « سالاریه » دخی درلردی ، مناسی آغاق ایچون دیک
 اولور . یالکنز سادی ، آتیه ، جوداردن عشر ایله برابر آتیه ایدی . صحن
 مقابله منده اخذ اولدیمدن عشرک منتهی دیکدر .

جایز دکادر [اما] قسمت اولتوب حصه سی متعین اولدقدن سکره
 فوت اولسه انوک حصه سی ایچون سواری [سائر قزنداشلرندن] طابو
 طلب ایده یسلور اگر اخره و برلکدن سکره حی اولان
 قزنداشلری اخر و ردوکن و برودرلر ایسه اکا و برملر
 و [قراده] او بری طابوسی اعلاسی اللیدن زیاده الخیه و اوسطندن
 قرق و یا اوتوز ایچنه انه آتاسندن یکری و یا اون ایچنه انه
 سپاهینک خاصه چفتلکی و خاصه بری حکمی اولدرکه طابو لامقله
 کیسه یه مکت اولماز طابوسی جایز دکادر

صاحب بیاردن هر قنبدی که ایچیه طمع ایدوب کندو زماننده اول
 اصل بری طابویه و برسه کندو زماننده طابو او نه و بردو کی کسه
 انجی اول تیمار [صاحبی] زماننده تصرف ایدر اول سپاهی نزاع
 ایدم من اما کندودن سکره تیدر کیسه منتقل و ورسه صایون اول
 بوزار کندو دخی بوزسه اولور

سپاهینک خاصه چفتلکندن غیره و برلرندن غیره رعیتلک رولر
 عرمانه موافق ضبولدقدن سکره طابویه آلان کسه [بٹاک] ایروق [۱]
 آتدن نماز و طابو اوزرینه طابو اولماز نکاح اوزرینه نکاح اولدینی کی
 و شول رعیتلک بررکی صاحببری فوت اولوب و یا جیلای وطن
 ایدوب محلول فلور تیدر اری کندو تصرف ایدر کندو چفتن سورر
 و یا اورسعه و برور و بونک کی برلردن ال چکوب ینه طابویه
 و برسه حیرر سپاهی کندو کندودن تصرف اتمکله خاصه اولماز
 فی نفس الامر رعیتلک برلردن حتی عوارض [۲] واقع اولسه

[۱] بو کسه کرتی ادائی مقوله مستعمل ایدشدر

[۲] « عوارض » دولت عثمانیه بٹاک ازمته قنوجاننده احوال فوق العاده
 و یا خاصه حرب سببیه اهالین تحصیل اولنان غیره منبر بر و برکو ایدی . بده
 مذکور و برکو بونام محبوی آتنده برلکک اوزده برچوق قسملره اقسام و مقن
 بر شکل اکتساب ایدی . لکن حکومتده تعبیر مخصوص « عوارض دیوانیه »
 ایدی .

اولان [رسی] سپاهی [به] حکم ایدولر یانغنه و رسم و یرمکه قدرتی اولمز ایسه قاضی معرفتیه اخره صائرلر اخر یوریدوب رسم و یرم
و سرپرست تیارلرده [۱] رسم و یورکان حداد و کاردن غیری رعایا
دوندقلری یوه [۲] و عبدابق و چاریه مزدملری [۳] صاحب تیارکرو
مدت عرفیه لری تمام اولدقدن صکره یارلرده قاضی معرفتیه بیع من یزید

[۱] قنده حدت عثیمیه یولدن تیارلر دخی سرپرست اولوب اولماسی جهتیه
ایکیه تقسم و سوره و صورتلرله توسعایدیور ایسی . سرپرست غریبه دیکلرین
واسطه تیری « رسوم سرسته » تدبیرایان رسمیرک صاحب مزده عالم اوهره
طرفندن سیف ایسنی یسی . رسوم مدکوره سرمودیت . سروسنه رسمیریه
کوه و چاریه مزدملرین عبارت اولوب دهره معیه یونور ایسی . تشعیده کی
حاشیهده ایضاح اولدن یوه رسوم سرپرستدن معمود و لیوب دهره معیه
یازنلش ایسه حنده او وجهه عمل و یونور ایسی . سرپرست اوچن تیارلرده
مستقل حاصل یازنلقمه مزدملر آلتاز ایسی .

[۲] یوه صحی معوم و لهوق یولدن و یحود ضوئیل حیوانات هیهیه
تسبیه اولور ایسی . اسن معینه مزده مسعمل (یوه) کلهسی عتب . صریح
معنائی دخی دهه ایسکمن یوکنک یوه کلهسی یه متر دف و یحود صرور
زمان ایله یوهن . یوه و نهی ضی بدسور . آتولوسک بعض خبریه لار
یولدن و صحی مجهول ولان حیوانات محصهسه مخصوص « یوه حاق » دبین
مخلل وارد .

[۳] صاحب و راز یکن کوه و یحود حازیه دیگر بر حلهده ضوندقه
مادهده بیان اولن متب غریبهسه محصه اولور . یومست طریقهده صحی
کلور ایسه مزدملی و کرک کوله و کرک چارینهک حفظ اولمینی زمانه عالم
اولهوق قاضیک تقصیر اییدیک نفهسی و برز و کوه و یحود حازیهسی کتب
اییدی . کوله و چاریهک قاجدینی نمک طونیدی ره اورتقی برکونک بیه
اونوز ، ایکی کوز : ت ایسه آتمش ، اوچ کونک و یا ده زاده ایسه یوز آتیه
اخذ اولور اییدی که « کوله و چاریه مزدملی » تمج اولان بودر . قاجدینی محل
اوچ کوندن نقد زاده اولور ایسه اولون یوز آتیهدن زاده آلتاز اییدی .
اگر مدت معیه تمام اولوب سالتش ایسه صحی اصحاب مناصب و یا خود زعم
و ازان تیاربولوک و سرش عسکرحق کی حکمرانول اولسی حلهده کوله و یحود
چاریهسی صائین آلاندن کیری آلور ، یونلردن غیری کلهلر اشترا ایدندن کیری
آلهماز ، یالکر بهاسنی اخذ ایدر اییدی .

اول سپاهی تصرف اندوکی چفنگل یری بللو رعیت ادینه اضافت
اولتوب فلان بریدر دیو رعیتلر اراسمه عد اولمش اولسه سپاهی اولان
اول یر ایچون عوارض بلاسن [مخسوله] بیه چکمک کرکدر مکرطول
زمان ایله متعاقب دفرده سپاهی الله قید اولش اولا رعیتلر یرلرینک
جهتندن چقمش اولولا بو اعتبار ایله خواصک جهتندن اولوب خاصه
حکمنده [اولور]

ولات قرمانده قاعده امتش سپاهیله سابقا رسم چفت و بناک
و جابنک و سایر رسوم [و] عوارض قید اولوب شهراده یه خاصه یازمش امتش
صکره درگاه معلادن رسم چفت و بناک و جابنک و سایر عوارض اسکی
سپاهیلردن رفع اولتوب هان عشر و سالاراق و رسم اغنام و یرمک امر
اولندی زیاده نسته طلب اولقیه

و ر تیارده قیو و ماغ و باغچه و قوان و آسیاب اولتوب صکره دن
حادث اولسه عشر و رسوم صاحب تیاره متعلقدر

و هرگاه ولایت محروسهده عذب [۱] واقع اولورسه سوباشیلر و تیار
ادرلی رعیتلرین قاضی قانیه احضار ایدوب قاضی یازوب پادشاهک
امرخی بریه قویالتر مرد ایدن کسمه لری بیه قوشیلان قول مصیع ایدویره
و تیارده حاصل قید اولشان دکرمن خراب اولسه صاحب تیار
دکرمن اسنه یایمق تکلیف ایدیه قدرتی اولوب قدرتیله یایمز ایسه اوزرینه

[۱] متن قانوننامهده پاکشیل یازیلان بو کلامک طوغریسی « عرب » دهه
بکار معنساندهدر . دولت عثیمیهک فتوحاتی زمانهدهکی سفرلرده استخدام ایتک
اوزره طوبلادینی صکره دخی عرب دینلور اییدی . یونلر مدد برسلف مخصوص
حاله کیرهدک مجریهده قوللاقللردر . دهه یوقانوننامهک دیکر نسخهلرله کله
مذکوره موقننده عوارض لغتی هررور . مادهک مآله نظراً عوارض کلهسنک
طوغری اولندینی مستبان اولیورده زیرا زمانهک تغییر مخصوصنه هالک محروسهده
عرب واقع اولماز چاغیرلور اییدی . واقع اولقی یعنی طرح ایدلک عوارضه
خصوص اییدی .

اولوب ساتلان قولك و جاريه نك و دوايك بهالری ايجاني طاهر اولنجه
بر امین رده امانتدن قبض اولوق قانون قدسدر

مدت عرفه دخی قوله و جاريه ده اوج آیدر و دوایده بر آیدر بهالوسنه
نصف مدت عیده عائددر که ریجی آی اولور

و رعایا دو قه سندم اعتراسرست تیرده در سر بست راویین تیارلرده
کندونك رعایاسیله [غیرک] رعایای دو قه سندم فرق یوقدر

بده حکم شریف وارد اولوب و جموں ضرائع تابعه رسمی طیراقده
دولتدیسه چیل[۱] ائوکر اقرارغیری طیراقده ایدوکنه اعتبار اولغیه دیو

فرمن اولمشدر دفترده بو خصوص تعین اولدوغی تقدیر حه میرنایه و یا خود
س. باشیر[۲] و یا خود[۳] معمول راوی بکشمش اسلوب اوزره تصرف اولور

دفترده اعتبارده اقوی در ائدن صکره معمول اولیکلدوکی اوزره عمل
اولوق مرعیدر

ویلا و مسلم و یورکر دولتماری داعی بو اسلوب اوزره معمولدر
اما ساجاق بکنه متعلق اولدوغی خصوصنده کندولرک سنجاق

بکنه متعلقدر

[۱] حمل یوراده بدل مقاسده استعمال اولمشدر. معافیله بکله اصطلاح
میری مایه ندر. کالیف اقبامتدن ایکنجی اولوب غیر مشروح به سن کالیف
خریدمست مسمر و لدی بکی قسمن بر نفسی اولان کالیف عده نکت سن
شرعیده بی حصاریدی. حمل غیر مشروح اویدی حالده حصار یور ضروری
ولوق موافق طرح و بدیددن مشروح بد بدیددر. روات شایسته داعی
وحارمی عیبه نکت هیچ بر وقت قایمید. سن حمل مشی اولوق طرح
اولدو نکت اول موازیس و بدیددر. حصار بدیددر امدادیه سیریه و مدیه
و سدره و سیریه آل کالیف موافق شریعه قایمیدر دائی سکی ایدر جمش
ایدی. قانونیه نکت ذکر سجدلنده عده کله سمن فرمن اولمشدر کله قدر
حمله موجود به شایمیدن و داعی مدد مدویه بر درجه قدر محبت و بدیددن
بوشت مدد مجنوبه دلی اویدی آتش یور.

باجی و بیت المال و مال غائبی و مال مفقودی بیان ایلر

بیت المال و مال غیب و مال مفقودی مقاطعه به آلان کسملره شویله
اعلام ائیک کر کدرکه بر رده بیت المال واقع اولسه واقع اولدوغی کجی
قاضی دفتریه یاربوب بیت المالجه تسلیم اوله و ارات معلوم اولوب اول
وارنك داخل عملکننده مکانی معلوم اولورسه دفعی بیت المالجه به ورلیله
بالکه وصی اتده آتی آی مقداری طوره اگر وارثی کز ایسه بیت
المالجه به تسلیم اولته صکره وارثی کلور ایسه بیت المالجیدن اله و اگر
وارثی خارج مملکتده اولوب مکانی معلوم اولز ایسه اول کسینه مفقود
دیرلر اونك متروکاتی وصی التمه بریل مقداری طوره ائدن صکره بیت
المالجه به تسلیم ایلیله

مال غائب و مال مفقود دیو بیت المال ایله بیله مقاطعه به ورلین
ترکه بیت اولاندن اوندن چیقوب سفر ایدن کشینك دکلدن یا خود مالی
امانت قویوب کیدک دکلدن

وقونیهده بر یلده اوچکر پول چیقاروب ولایته [طرح] ایدرلر
ایمش اول جهتدن فقرايه حیف اولور ایمش کر کدرکه قانون سلطانی
موجبجه [یلده] بر دفعه پول چیقاروب صرافنر ایله شهره کونددرلر
[صانه] یخسوللره طرح ایتمیلر پولی بقر نرخه الارمن بعد بو ذکر
اولان قوانین موجبجه عمل ایدرلر [بو قانوندن تجاوز ایتمیلر] تجاوز
ایدنلری قضا[ة] ولایت منع ایدرلر [منعله ممنوع اولیوب عناد ایدنلری
درکه معایله عرض ایدرلر الا ولایت قضیلری معاتب اولور]

ضمره دن کلن متاعک رسمن بیان ایلر

طشره دن مسلمان و کافر کلوب [کبه] و کپنک و کون و یوک و بال

ویا ع و یومره بکزر نه هر نه وریسه کتورب صندن بر قرق اچقه دن بر اچقه نه

وقاش یوکندن وز واپلیک وجوقه وکتان و بیه وهلای و قورشون و یومره بکزر نه واریسه یوکدن ایکی اچقه اله و ترویده یش یوکندن بر اچقه اله یش یون وایحق ایکی اچقه اله اوج یوکدن

وجره یوکندن بر صورتی [۶] و یا خود بر یاره چره اله و انش یوکی [اودون] قلسه به کیره قیوچی رسم بر اودون اله و صغیر صانله ایکی اچقه الاندن وایکی اچقه ساتاندن اله و قیسه خارتن طواره قنارندن ایکی اچقه اله بر [اچقه] الاندن و بر اچقه ساتاندن اله

و طشره دن قیون کتوروب یوغزلیوب صانسه ایکی قیونه بر اچقه اله و برلو قصاب یوغزلیسه درت قیونه بر اچقه اله و ملک صانله باج یوقدر یعنی باغ و دکرمن و اوکی و کویلرد هر نه کم صانله باج یوقدر

و برکی یوکندن یوز اوتوز اچقه اله و بر عریه صوغاندن درت اچقه اله و بر عریه باقدن سکر اچقه و بر عریه پرنجندن داخی سکر اچقه اله و بر اسیر صانله ایکی باشندن درت اچقه اله ایکی الاندن وایکی صانلدن اله

افلاقدن وفرنکدن و دورویکدن [۷] و غیر بردن هر نه کلورسه یوزدن ایکی اچقه اله و بر عریه تحته دن بر تحته اله

[۸] صورتی گله سنک معای یوله مامشدر . معمایه قانوننامه نسخه لریک عیسیه « یومورتی » شکنده بزلشدر .
[۹] قیبه ر یومره جمهوری .

و شهره کلان بر فوجی سوجیدن [۹] اون یش اچقه اله و خنزیر یوغزلیق ایچون یسنسه خنزیر باشه بر اچقه اله و یا یانده یورویسک ایکی یسندن بر اچقه اله

و دمور کوره لرنده [۱۰] قره دکیز کاردنه قوم جمع ایدوب یویوب امکلر کچوب دمور حاصل ایدر لر ایکی مازونه [۱۱] بر اچقه اله کیمه یازنیش ایه و عامه مواطن ارکلی و [قو] ره تو یمنده کسنه نک آدینه قید [اوغزلیری] سنجاق یکی عامللری تصرف ایده گلش هر مازونه بر اچقه الورلار ایش دفترده خارج زوائد یازمشدر

قانون ولایت سمندره و غیره

سمندره اسکله سنده انکروس ولایتندن کی ایله صو یوزندن متاع کاسه و کیتسه بیک اچقه قی طوادون خداوند کار ایچون اوتوز اچقه و سنجاق بکی ایچون الی اچقه اله و طوز کلسه هر قطعه سنه پادشاه عالیه ایچون بر اچقه و یوز قطعه ده بر قطعه سنجاق بکی ایچون اله

وغزاقه کتوردوکی اسیردن یکریمی یش اچقه اله [۱۲] و برودن ازاد ایدوب اونکروسه کیدن اسیردن یکریمی یش اچقه اله و قاپودان دخی یکریمی یش اچقه اله

[۱] صغیر نکرده نتراب دیکدر .

[۲] معن اوجدی معسره در .

[۳] قوه ایمنین هم اولسان دمبر در تنک اوللمه سنه مخصوص اولان « مارون » حقدنه حتی حساب سائره کنیز لر نه معلومات یوه معسیدن مقداری آکاشیه میمشدر .

[۴] قانوننامه نک دیکر نسخه لرنده یکریمی اچقه اخفی محرردر .

امر پادشاهی ایله دارالخیره آقین واقع اولسه خزانك آملرندن بلكه
اوجر اچقه اته وكتوردوكلری اقتارمادن وصفیردن دردر اچقه اته
وخنازیرن ایکینه برر اچقه اته

صو یوزندن اونکروس ولایتنه بوش فوجی کتسه اون ایکی اچقه
اته وسنجاق بکی دخی دردر اچقه الوب قابودان ایله اولشملر
وطونده آولانان باتندن یکریمی اچقه لشدن ایکی اچقه اته میری
ایچون وسنجاق بکی دخی برر اچقه الوب قابودان ایله اولشملر

والملوکدن [۹] ذخیره کلوب طونه دن سمندرمیه جیقسه چووال باشنه
برر اچقه پادشاه ایچون اته اگر طونده کوب سمندرمیه جیقسه
ایکی چووال باشند برر اچقه اته برر اچقه دخی سنجاق بکی ایچون اته
ویاغیلقدن [۴] کلن وکیدن باررکان کیسندن مقدا برر فلوری الثوب
سنجاق بکی ایله قابودان اولشملر

وحیوانات یوکندن که الملوکدن کله چووال باشند سنجاق بکی ایچون
برر اچقه باج اته وبرر عربه تختدن ایکی اچقه وبرر عربه اغاچدن
دخی ایکی اچقه اته

وصالان حاربیرنه برینه ایکی اچقه اته

وصالتمعه کلن اوتوق عربه سندن برر اچقه اته وادودن
عربه سندن برر اچقه اته

وعربه [ایله] کلن طوزدن سکرز اچقه اته
وشهردن طشره کیدن آت یوکدن عربه اولورسه قشیدن وباتندن
وعربیدن که شهرده باغلوب کیده ایکیشر اچقه باج اته

[۱] قدیم تورکجه ده «ایل» محکمت، «ایلوک» ویاخود «ایلیک» دخی
محکمت معنائه ایدی.

[۲] سکی تورکجه ده «پی» یاخود «بی» دشمن، «یعنیق» یاخود
«یاغلق» دشمن محکمتی معنائه ایدی. بومناستنه ممالک خارجیه دخی تسیمه
اوتشدر.

ایلوکدن ویاغیلقدن صو یوزندن وفره دن فوجیه سوچی کلسه
صاناندن اون بش اچقه لاندن دخی صاتاریسه اون ایکی اچقه اته اگر
شهر شپردن طشره جیقسه فوجی باشند دردر اچقه اته

[قانون قبان] سمندرمه

سمندرمیه کلان بالدن ویاغدن وپنیردن فی اچقه ما کولات قسندن
هرنه واقع اولوریه موزواتدن اولا وقبانه کلوب وزن اولمیدن صالتمه
آت یوکندن درت اچقه رسم اته واکروزن اولوب صالتمه [هر] قشاردن
ایکیشر اچقه اته و تیمورک قشاربینه صاناندن التیشر اچقه رسم اته

قانون نهر موراوه وغیره

موراوه ودرین وایره صویندن کمی ایله کین اتلنک [اتی] باشنه بر
اچقه اته هرابی کاییه دخی بر اچقه اته وهر عربه دن تکرک باشنه
بر اچقه اته وهر فوجیدن دردر اچقه اته وات یوکندن ایکی
اچقه اته وایکی قوبویندن بر اچقه اته ودرت قوزیدن بر اچقه اته
ختریرک هر برینه برر اچقه اته

و کین اتلو اوچ کونه دین کیر وکلسه [تکرار] نسه الغز و اوچ
کوندن سکره تمام رسمن ویره

وموراوه صویندن سنجاغ بکنه حاصل [قید اولانان] کولاردن طالاندن
حصه [اولانان] بالقارک نصف اته و سپاهیلر [ه] قید اولان کولاردن
اولانان بالقندن عشر اته

مطلب ما کولات وغيره

اوندن وبعدين واريدن وعافندن في الجله حيواندن هر يوكن صائمه
 كن [قبولك] ايكنيسن راجه اله
 وكفره كفرن [۱] صكره اله عفته به دك كلان قوزدن نسنه الفز
 صكره اكنيسن راجه اله و بر صغيردن ايكي اچيه اله
 و بر صغير دريسندن ايكي اچيه التوب خنزير دريسندن بر اچيه اله
 اولونه ايكي اچيه اله
 و بريك طوز و بتر وبال كله التيشر اچيه اله و طوز پاره ايله
 كله دردر پاره به راجه اله
 اوش اچيه لي ياغ قوشدن [۲] راجه اله
 وجوقه ك هر پاستا [۳] دن اون ايكنيسن اچيه اله و ديكلمش
 چوقه قفتانندن ايكي اچيه اله
 و بريك زيت ياغندن اون ايكي اچيه اله
 و بريك قرو بالقندن التيشر اچيه اله و ياش باق يوكندن دردر
 اچيه اله
 و ر كوكلك بزدن بر اچيه اله
 و كتان يوكندن دردر اچيه اله
 و هر كهدن بر اچيه اله
 و بويالو ويا [۴] قفتانلق عباكله [هر قفتانلقدن] بر اچيه اله

[۱] پرهيز كبر و آتسن صكره اولان بويك يارمي مراد اوليور .
 [۲] قديمي ياعترك وضع اولدني قويون و اوكون در بزنن معمول طولومله
 قرون ديسور ايدى . بويك ياش راس قدر قوشونه معمل و نام مذكور ايله
 يد اوسور ايدى .
 [۳] يحدو پستاو . لسفره عرجه دن اتل ايتسدر . اوش ياليزلى
 چوجه طويي معاسه در . قديم اسول و نيمه دلایه تونامه سمه هر پستاو
 چوجه ك اله آرشون ولسك مدت اولدني سان ايتسدر .

وشتم و صوغن يوكندن ايكنيسن اچيه اله

و چره يوكندن [بر پاره چره] اله

بريوك دميردن [اي اچيه اله] امامه من مصالحى ايچون كن دميردن
 نسنه الفز

قصابلر قيون ويا صعبر بوغاز لسره نسنه اهر و تحنه و اغايچ و قورشون
 ياچي الفز

بومذ كوران طشره كيشه نسنه الفز

اما سرم جانيه كيدن كاربان سمندر سهنجعك هر كوشه سند اريشم
 ويا [بور] ويا بقاصى [۱] التسهل هر يوكن سنجاچيكي ايچون بر فلورى
 اله و بريوك زردودان و سكسارد ويا قوزي دريسندن يكرمي اچيه اله
 و اوچايندن بار كبر كنور سهل التيشر اچيه و صغير كنور سهل ايكنيسن
 اچيه و طوز كنور سهل هر الهى اچيه ده درت اچيه اله

و ذكر اولتان رودنيك و سره بريجه معدنلرند [۲] ويا [آلره] متعلق
 اولان اوچاقلرده كمور باقهلر سايلهلا افلاقلر ايچنده ياقانلردن
 سنجاچيكي اله و رودنيك توابنده اولان سنجاچيكي خاصلرندن ات
 يوكيله خر صائمه هر يوكنه بر اچيه اله

رسم چفت و بئلك رسم اغناي و اسياي بيان ايلر

رسم چفت تام چفتلك [۲] اوزره قيد اولتان كنهلردن اوتوز اتى
 اچيه در و ييم چفتدن نصف ذلك

[۱] حديد بوعدى . برون سدر و آسدرنى بر ديكدر .
 [۲] قديمي حصه هر اولان عيت محصولدار يردن ييشي سكران اوسط
 اولان بلبلدن يوزه اده هر بون يردن يور اوتوز و بوزلى دويم بر چمت اغنا
 بدبوردى . ييم چفت محدديه كوره بوسركه نص ايدى . دويم دنى طول
 و سراسر قرق حمود مسرفه ايدى .

اما لواء حمیده رسم جفت تمام جفتک اوزرینه قید اولتازر عیتدن قرق ایکه اچهدر نیم جفتدن نصف ذلک سرباست اولمیان سپاهیلر تیارلندن یکریمی بدی اچه سپاهینک اونیش اچه سنجاق بکشدرد بعض نواحیده سپاهی یکریمی بدی اچه اندقدن صکره سنجاق بکی اچق الی اچه الور و بعض نواحیده بتون چفتلوند یکریمی بدی اچه سپاهی و اوج اچه سنجاق بکی و اون ایکه اچه سوباشی الور نیم جفت نصف ذلکدر اسلوب مذکور اوزره

واکیردر حصار ازلتری تیارنده رسم جفت الی بدی اچه حق سپاهی یکریمی بدی اچه و حصاره عسر بتورمکچون اون بش اچه وحق سنجاق بکی اون بش اچهدر انطالیه وقره حصار ازلتری اوتوز اچه تمام چفتلوند و اون بش نیم چفتلوند اشدمن صکره عشرلرین حصاره کتورمک ایتون بتون چفتلوند ایشمر اچه و نیم چفتلوند اوجر اچه داخلی اولرلر ایش

ولواء منتصاده رسم جفت اوتوز اچهدر و نصف چفتلوند نصف ذلکدر

ولواء خداوندکارده رسم جفت تمام جفتک اوزرینه قید اولتسان رعیتدن اوتوز اچهدر نصف چفتلوند نصف ذلکدر

ولواء پولیده رسم جفت بعض نواحیده قرق و الی اچهدر اما سربست اولمیان تیارلرده یکریمی سکره اچه حق سپاهی واون سکرزی حق زعیم و سنجاق بکشدرد جفا و منکن ناحیه سنده کذلک وکرده تواننده رسم جفت اوتوز درت اچهدر یکریمی درت حق سپاهی واونی حق میرلوا و زعیمدر و دیوان شهرده وایارده رسم جفت اوتوز الی اچهدر یکریمی ددی حق سپاهی واون ایکیمی حق میرلوا و زعیمدر و دیوان قره کول سربستدر و سبکی یکریمی اچه و دیوان دیگر کرده ده [ده] رسم جفت الی بر اچهدر حق سپاهی اوتوز اوج وحق میرلوا

وزعیم اون سکرزدر و بران شهرده پولیده رسم جفت قرق اوج اچهدر حق سپاهی اوتوز اوج اچه وحق میرلوا و زعیم اون اچهدر و ناحیه الواسه مدک فیکه اندیشه رسم جفت اوتوز [اوج] اچهدر وحق سپاهی یکریمی درت وحق میرلوا الی وحق زعیم اوج اچهدر واون ایکه دیوانده رسم جفت مثل ذلک و ناحیه قیرسده رسم جفت یکریمی اوج سپاهی اون بدی وحق میرلوا اوج و زعیم الی و ناحیه اوما سیده رسم جفت اوتوز درت اچهدر حق سپاهی یکریمی بش حق میرلوا درت وحق زعیم بش و مدنی ناحیه سنده حق سپاهی اون طقوز و دیوان امیر یونس و سوله و الیاس بکده رسم جفت اون درت اچه وضع اولمشدر حق میرلوا اوج وحق زعیم اون و عیری دیوانده رسم جفت اون درت حق میرلوا اون بر وحق زعیم اوج و قوکره ناحیه سده رسم جفت اون سکرزدر حق سپاهی اون درت وحق میرلوا ایکه وحق زعیم داخلی ایکه ویکه دیوانلرده و ناحیه صوصرعه رسم جفت اوتوز اوج حق سپاهی یکریمی درت وحق مولوا الی وحق زعیم اوج اچهدر و رسم کت اولرلر ایکه اچهدر و حجابا کده لواء خداوندکارده طقوز اچهدر و ولایت قیرمده الی اچهدر

اما برکسته دقتده سناک یازیلوب ائنده نیم جفته وفا ایدر بر بونسه نیم جفت رسمی ائتور و جبا سناک اکتلو اولسه اکتور رسمی که اون ایکه اچهدر اول ائتور اضعف رعایا که بعض نواحیده [قره] تسعیه اوتور رسم الی اچهدر اما حمایت اولتق امر مستحسندر و سبل رعایان هل کسب اوینان مجرذلرین نسته ائنددر و دقتده دخی اوزرلرنده نسته قید اولمشدر

اما اهل کسب اولان مجرذلر مقدارلو مقدارنجه رسم الی و دقتده مجرذ قید اولتان کسمنلر تأهل ائسلر رسمین و برور اما رعایا کافر اولسه هر مزوج کافر سواری به یکریمی بش اچه و برور

طالب اغنام مع بره

رسم غنم ایکی قیونیه ریخته در آمد و دین سجده و اوچ قیونیه
برای ریخته رسم اخذی مقرر اولمشدر
قیون تمام دولتی دو کدن صکره مدیس اینجده صایور و ده قیونیه
قوزی بیه صایق امر اولمشدر صاحب رعیت تابعدر
قیون سب و او ایچق و لایب قریمه فصیلر ادیمسی دایمی سیه دفتر
ایلیوب قیون جوانی بون قیونی هر نه وجهه بیان ایلیر سه الهه کی
قیوب کیمکدر وقچ قیون اوت وقچ قیوب غیر کیم قیونی ادیمسی اکا
کوره دفتر بیلر امن دخی اکا کوره رسم اوز
استنبول و ایچ قیونلو قضا اری و جلجکیشلاری و سیریزلر قضا اری
و جلجکیشلاری بیه ترکیه ارییده امر سه بولن قیونیه اکر اول بیل
ایچنده ارییده رسمی و رلدوکنه جتیلاری بولور ایسه عمار بولردن
تکرار قیون عانی صفت ایچیمز اکر وجه مذکور اوزره الیرنده
حجت بولور ایسه سنون ندوقلری کسه قیونیه بولور که سد اغما نلردن
اله [لر] واکر صاتون ندوقلری کسه قیونیه بولوب و الیرنده
داخی رسمی بیدوکنه جتیلاری اولیه رسملرین بیقصور قضا بلردن و جلجک
کشلردن الیر

و جاب کشلره تنیه اولنه که ارییدن اول قیون الهلر اول یلی اینجده
اول قیونلک رسمی بر دفعه و یلرلر ایسه حجت اله والا عادت اغنامی
صکره بندن الهلر کر کدر دیو بر مقدار ایچمن آشاغنه واروب اول
وجه اوزره بازار ایدیلر

قانون ولایت اناتولی برای آسیاب

اناتولی ولایتک سنجا قریده بیل یورون دکر منلردن بوسه
هدیه [۱] بر مد بغدادی و برمد اریه قید اولمشدر
اما بعض سنجا قریده مذکور غله بهاسی بیل یورون دکر منه القش
ایچق وضع اولمش غله بهاسی اولیچق رعایایه مضایقه ویرمک ایچون
ولایت فرمانده داخی بو قانون وضع اولمشدر و الی ای یورونیه
نصف ذلک و ولایت مذکورده رسم آسیاب تمام دیوانیه قید اولوب
وقف قراده وقف حصه یا زما یوب اوقافلری متصرفلری تمام اجار بولور ارض
دیو وقت طلب اتمانکن استانه پناهه عرض اولوب نصفی اجاره ارض
ایچون وقفه و ملکه بیوریلوب نصف اخر دیوانیه امر اولمادی
بولی سنجا غنمه دکر من حقدنه فرمان واجب الاذعان شویله واقع
اولدیکی قانون مقرر اوزره بیل یورونین بوسه مدنی ابله برمد بمدای
و برمد اریه اله و آلی ای یورونین [الک نصفی الهه
وسیل دکر منلردن یورودوکنه کوره اله و مقاطعه اعتباری رفع
اولنه دیو قید اولمشدر

قانون ولایت اناتولی و ولایت روم برای حیوانات

حیوانیدن حقه شعیر و کابردس [۲] اولسه عشر و سالدالرق امور ایسه
[۱] غنم سیرجه قیونیه هر بری در دشتکن هر یک یکر کیله به «مد»
تعبه بولوردی مد غنم طرفندن دخی استعمال اولمش بیه مد مد مد مد
ذکر ایدی مد قوننامه بروسه شهرینه مد یونیتی بیان اولانان مد عتیق
کس حاسبه و ستره مرده آریخه بیان استمش اویسعدن بولک دخی تعریف
اولانان مقدارن عبارت اولمادی آکلاشیلور
[۲] یاخود حورس عربجه اولوب قره دری دیکدر

سكن مد غلهدن برمد اولور هر مددن ايكي بيجق كيلي [۱] اولور [د] باقي
حبوبلندن نخود و صرچك و بنه و بنه و كسان انلردن هان عشر النور
سالارلق النور

وروم ايلنده كهره اولدوغى بئرلده تخمين عشرى اكر دمتسين
النور ايسه يوز دممدن اون دم و اوج دم سالارلق النور
و بنه و بنه يوز لدره [۲] دن اون لدره اوسه اوج لدره سالارلق النور
و كتنده يوز دممدن اون دم و اوج دم سالارلق النور كناندن
سالارلق النور الامكر كه كنانى يوشمى ويره

كوكيم [۳] و رغراندن اوند و سالارلق يوق
والا ولايت سمنده بر رعيت يارلدوغى كويده زراعت ايلسه جمع
حبوبلندن هان عشر و بر و سالارلق مقابله سمنده [۴] باشته يه
حرمتدن بيجق لوقه [۵] بقداى و بيجق لوقه اديه ويره
ولايت قرمانده واق سراى و اوركوب و نيكه قاضيقلنده انده غى
ناحيده غلادن مالكانه و ديوانى ايكى عشر النور داخى قرائل وارد
[۱] ينى كيه .

[۲] غل سمنده « بزه » ديسن ورن ايكى دره ايدى . برى يوز درهم
ايدى كه بوكا « سمن سمنسى » هير « بوردى » . قعدر قرق درت قنه دن
وقيه دى در بزه دن مرك اولديمن بر نيز يوز يمس ن لدره ايدر
ايدى . ديكري يوز بكرن درهمين مرك « بزنه بزه » و لوب هر بزنه
اوج يمس نى يوز درهمين مرك و نور لدره ايدى . ايك يمس نى سمنه حير
كى مواد غلهدن ورسه سمن و بوردى .

[۳] ينى كوكيم .

[۴] حويل اسلامده ترازه نسيه و بوردى . غل ارجه روم ايلده
اهالى خريستانليك الله اولان ح و بجه بركل حه حردن پشه تعير
اولوردى .

[۵] لوقه ذيلن يوزنه دائر اسكى حساب كنانلنده و مجموع لدره معلوما
تصادف اوله مامدر .

واركلى قاضيقلنده برعشر وقفه و نصف عشر ديوانيه قيد اولمشدر
و قوتيه قاضيقلنده ايكي قريه دن و نفس شهر سنورنده اكيلن غلادن
[صو ايساردو] ايكى عشر النور غيرى قراننده عشر و سالارلق
النور و سالارلق بر [مد] غلهدن ايكى كيله عشر التمددن
صكره بيجق كيله داخى النور بومذ كورلردن زياده بلك ايجون و
غيرى خصوصيون نسته النور و ولايت مز بورده عشر كنان كنه
دفترده عشر و سالارلق قيد اولمشدر ينه اول موجبجه الله اما تخم
رعته و رلسه رعيت و برديكى كنانى يوشمى ويره

ولايت رومده اربهدن و بقدايدن و طارودن هر جنسى آيو و حساب
ايلرلر بش مد اوليجاق بلك بريجق كيله النور بش مددن اون مد [م]
چجاق هان بوسلوب اوزره الورر [اون] مده بيشجك اوج
كيله بلك الورلر اون مددن نه مقدار تجاوز ايدرسه اوج كيله دن زياده
نسته الميالر و بر كشينك چاچي [۶] اون مددن دى زياده اوله هان اوج كيله
النور اراقى النور باش مددن اسك اولاندن نسته النور ولايت
مز بورده قانون بوسلوب اوزره جارى در

اما لوا بولنده و جفاده و منكسده و اون ايكى ديوانده و قبرسده
واركيله مدده اوج كيله النور و خرمن حقى و سالارلق النور و يران
شهر و بورلى و اولوس و ملك فدا الدين و يدى ديوان و حضر مك ايبى
ناحيه لنده مدده ايكى بيجق كيله النور و رسم خرمن و سالارلق النور

خامس [رسم باغ و چاير]

باغ و چاير [۷] دوغمنه بعض ولايتده اون اچقه و بعض ولايتده بش اچقه
[۱] چاچ ذخيره كومه و ييبى ديكدر . آنطوليه آلان چچ صورنده
مستعبلر . قديم توركه ده بايق و قوشق معانسه اولان چچق مصدريله بوكله
آراسته ماست بو قدر .

[۲] بوقانوننامه تك كتيحاته لدره بولنان بعض مصحح نسخه لنده چاير
كلمه يى بو قدر .

سومانی و یا سوازی منوبولیه دوتک استیجک کافرک فوجیلری
و کوپلری مهربان بولرک شهرسی صانلمینجه هیچ کیمسه سوچی
صانعیه وایکی آی منوبولیه ایچون ییلاک قتی آئی اعتبار ایدرلر
ایسه اول کافر دن آنان اوندیه اول آیرده ستار
و اکروسا ییلاک یا سوارینک بر ایکی آیدن سوچیسی اوتسه کوجله
کافر اوزرنه دوکیه مکر کافر ایل ترخه راضی اولوب اله و کافر
شیره سی قورقاسنه [۱] قویوب صقمق استیجک دفع الوقته براقیوب
صقمقه دستور ورملر و دستور ایچون نسه المیارل قوبلر شیره سی صقه
تا که ضایع اولیه
و کافر جیره سی صقمق اوزرنه طوران آدم اول جیره [بی] ارایه
باصلامق قلیدیه ماصدورلر جیره لده اوزم قلیدیه صوقویوب
قابه قویسه آندن اوند و سالارلق اییه
و شیره دویوز مدره [۲] ده [اون مدره] اوند [مدره] سالارلق انور
اما ولایت سمنده ده بر رعیت یازلدوغی برده باغ دکهه عشرين
ورددکن صکره اوتوز مدره ده [برمدره] سالارلق و پرور
واکر اخر تیارده باغ دکهه عشرين صاحب زمینه و پرور سالارین
کندو سپاهیسنه و پرور و بر رعیت بر غیر سی سباهنک رعیتدن باغ
السه عشرين و سالارلقن داخی اول بر صاحبنه و پرور
و کافر فوجی سن ایچوب سوچی سن صاحباق ادرنه مدره سیله الی
مدره [۳] ده بر مدره اله

[۱] یوکه دیگر نسخهلده قوریتسه صورتده هررور . اسلاوچه اولان
مذکور کله نکه روم ایلیده مستعمل بر قایه علم اولدی آکاشیپور .
[۲] هیزنک طوقونچی عصرندن اون ایکینچی عصرینه قدر تألیف اولان
بالجمله حساب کتابلریده مدره نامیه بر وزن و اولچی کوبله میور . بلکه قیه نکه
دی اولوب لدره دیه یاد اولان وزن اودق سوا نوصورته یازلدی . معافیه
قوننامه نکه بشون سحر لرنده مدره دیه هررور .

الوب و خدا یقندن و حیرملردن دخی عشر لرنه کوره کم البور اما
بعض برلرده باغک دوتنه بدیشر و بعض برلرده سکرز و بعض برلرده
اوتر ایقه البور

یاغیهدن و باغدن عشر حاصل الفی قانون شرعه مطابقدر اما
دعایه [تکلیف (۱)] عشرده مضایقه اولوب دفع مضایقه ایچون عشر
مقداریه بدل مایع تخمین اولوب خراج اعتبار اولمش
باغدن دویم ایخمی الفیان برلرده اوزم و غیره فواکه و بوستان
یشجک اوزرنه امین کثیر الدوب قیمته دوتدروب عشرين الهلر
ودویم ایخمی آنان برلرده اوزوم کلدوکی وقت الله قبل الوقت الخیه
ولایت منتشاده باغ دوتجله دوتمدن دوتمه اعلاسی سکن و ادناسی
درت ایچدر

اما ولایت قره مانده غله دن ایکی عشر آنان برلرده باغدن و یاغیهدن
بر یحق عشر انور ایتمش صکره درکاه معلامه عرض اولنجاق بر عشر
النفای مقرر بیورلش

تیار [و] وقف و ملک اولان قرادن همان بر عشر الله اما وقف
اولان قریه لده عشر تمام وقفه الله و قدغن غیریه بر عشر الوب
نصفی مالکانه و نصفی دیوانیه اوله سالارلق [دوی] نسه الفز
و کافرک باغی اولوب شیره حاصل اولان برلرده واکر شده واکر
کویده سوباشی و سوازی ایکی آی منوبولیه [۲] دوتوب سوچی سن صانه
ترحدن ریاده [یه] کوجله کافر اوزرنه براقیلر

[۱] تکلیف کله سی برسه ایلر ده کسجهده محض و کتخانه لده اولان
سحره نکه اکثر سده تحبیب کله لری یازلدی . محض و تحبیب کله لریه حیاتک
و معنای آکاشیله مشهدن پاکر بر سجه ده پزیران تکلیف کله سی قول
ایتمش و بوضوئیه سمنده مایه جیدلشد .

[۲] یوکه قانوننامه نکه دیگر نسخهلریده منوبولیه صورتده هررور .
انحصار معاینه اولان Monopole کله اجنبیه سنک لاسمرجه نکه قدیم اولارق
قول ایلدی کله شپور .

[رسم قوان]

قوان دوردینی یره تابعدر کیمک یرنده بال ایلر ایسه عشر انوکدر شول برده که دفترده ایچ یازلمشدر اولاننه وشول برده کی ایچ یازلمشدر عشر بولغانلو [۹] اون قواندن برقوان اله اما دفعاً للتضیق بعض مواضعه عشردن بدل ایچ یازلمشدر لواء حمیده لواء خداوندکارده لواء انقرا ده قوان عشری صاحب رعیت اوزرینه قید اولمشدر

اما عشر عمل بدلی هر قواندن بحیث الحاصل بعض ولایتده برقواندن ایکی ایچ النور و بعضنده قوان باشنه بر ایچ النور و بعض ولایتده بر رعیتک آخر سپاهی یرنده قوانی اولسه صاحب ارضه ایکی اوج قوانه بر ایچ و صاحب رعیته ایکی قوانه بر ایچ و برور

و بولی سجاغنده قوان حق اوائله یره تابع اعتبار اولنور ایمش حالیا [رعیته] تابع اعتبار اولوب حکم هایون ارزانی [قلمشدر] راستی نه یایر جهتی دیوقوانلقدن حانه کورده بیورلمشدر [قیون] عادی کی که رعیت تابع اعتبار اولنور و قشلا دوغی یره قشله حق و یریلور

اما لواء حمیده اوتلاق رسمی [دیو] صاحب ارض بعض برده درت قواندن و بعض یرده اوج قواندن بر ایچ النور

ولایت قرمانده قوان کیمک تیارنده بال ایلر ایسه عشری اول تیارک صاحب بیورلمشدر هر [بر] قوان باشنه ایکی ایچ رسم در وشول قریه لکه وقف اولا بر ایچ یازلمشدی وقفه و بر ایچ یازلمشدی دیوانی بهدر

[۱] نسخه مرده ، لویا یلودییه او قوتیلان و دیگر نسخه لرده ایلو یانلو صورتند مقید لولان بوکله تک معنی آکلاشیله مشدر مع مایه ، شیوة توفیق معنی الکن بر سه سندده «ابو وکلو» صورتند یازلمشدر بو صورتند ایکنجی کله کومه لو صورتند او قوتورسه برضی کله یی توضیح ایدر و بو حالده معنا آکلاشیله ییلور .

وشول چاپر لکه قورونوب چاپر اوله کشدر که هر کنز زراعت اولنور انوک کی یرلردن که چوق اوتلوقلر حاصل اولور یوخسوللر تصرفده اوله عرف پادشاهی مقتضایه عشر و برور

ولایت مزبورده هر رعیت باشتمدن باشتمیه خرمن وقتند بر عربده اوتلوق و یواکی [۹] بر عربده اودون و برور [لر] موسلملرند اوتلوق و اودون المسلملر بدیشر ایچ اوتلوق ایچون و اوچر ایچ اودون ایچون الور

و ذکر اولان ولایتده مسلمان باغلرینک هر دوغنه درت ایچ النور لواء و دینده هر مزوج کافردن دفتره اوتلوق حق بشر ایچ و بوستان رسمی ایکشر ایچ یازیلوب تیار اریک اوزرینه حاصل بهلمشدر اسلوب دفتر تعمیر اولماسون ایچون یکی دفتره مزوج یازیلوب خانه حساب اوله

بر مزوج رعیت دفتر موجبنه خانه دن خانیه اوتلوقی اولان بر عربده اوتلوق ایچون بشر ایچ و برور و رعیت اوغلانلردن شولکه دفترده مزوج [یازیلوب] دفتردن سکره تزوج ایدوب کیرو باباسیله اولوب انتفاعی باباسی چقتلو کندن اولوب باباسی باشتمسندن اوله ایل یازیلوب دفتر اولتجه علی حده رسم اوتلوق و رسم بوستان الخیه اما اسپنجیسی اله مکرشول کمنه که دفتردن سکره تزوج ایدوب باباسندن ایریلور باشنه دیرلیک و دوزن ایدوب معیشی باشقه اوله انوک کیدن داخی اوتلوقی اولان بر عربده اوتلوق و اوتلوقی اولیاندن بش ایچ و رسم بوستان ایکشر ایچ اله شوبله بلور

[۱] نسخه مرده یواکن صورتیه یازیلان بوکله موقعده قانوننامه تک دیگر نسخه لرده یوزده ، یوزده کله لری عرردر . بوکله تک هیچ بری جهلک معنائی اعلام انده میور . مذکور کله تک یورکن ، کورکی اولسی ده محملر که بو حالده معنا آکلاشیلور و اودونک حسی ایچ ایدر .

و ششول قریه لکه ملک اوله بر اچمسی ملکه و بر اچمسی دیوانیه در
اما ال ن اچمه عشر مقدری بال ایلین قوانندن یورلمشدر هیچ بال
ایلین قوانندن امره مخالف نسنه طلب اولمیه
ویرلوقیلردن ویرلوارولردن هر ییل بال اولر ایش واقع اولان برلرده
سپاهیلر اوزریسه حاصل بولندی و دفتره قید اولدیان موقوخیلر کدر
وطاغلرده بالخیلر اولوب اغاج قووغنده بولدقلری و [یا هنوز] واقع
اولش قیا قووغنده بولدقلری صید قیلندندر
و بعض مواضعده شولکه قوان دور دینی رستجاق بکنه متعلق بر اوله
عشر قوائک تشاین صاحب رعیت و ثلثین سنجاق بکی الور

[فصل سادس باد هوایی بیان ایلر]

باد هوا دیو دفتره قید اولنان رسم عروسی و جرم جنایتی و جفتک
طاپوسی و اوری طپوسی و خارجدن کلوب قشلا یانک دوتوی رسمی در
سربست اولمان تیمار لک نصف جریه می صاحب رعیتک و نصف
آخری خارجدن دخل ایدن سنجاق بکلرینکدر و یا خود خارجدن دخل
ایدن سو باشینکدر ایکسی به تصرف اتوکی یرده هر بریسی ربع تصرف
ایدن ایدر اما ولایت قرامانده نصف اخر [شیزاده حاصلرینه یازلمشدر
و رسم عروسیه قید اولنان برلرده داخی بو طریق اوزره دخل ایدرلر
کردک دکری ویر طاپوسی بولی سنجاغنده تیمار اربنک در سنجاق
بکلرینک و سو باشیلرک انلرده مدخلی یوقدر قیون حق و جرایم
سنجاق بکی ایله سو باشینکدر صاحب تیمارک دخلی یوقدر مکرکه
تیمار سربست اولا و یا خاص قید اولنش اوله
و رسم عروسان جهازلو قیزدن انش اچمدر و عورتدن قرق اچمدر

فقیرلردن نصف رسم غنیه در و متوسط الحال دن بین و بین در بر و عورتک
نکاحنده و رسم عروسانه سنده طبراق [معتبر] در
کردک دکری رسمی باکره قیزدن رعیت صاحبینکدر اکا حکم اوله
واکر سوارینک قیزی چقه کردک دکرین سو باشی اله سو باشیلر
الی التده ایسه والا سنجاق بکی اله بورکده لامکان اولدوغی
سبیدن باکره ایله شیه اما نه تابع اولمده بردر
و رسم نکاحک داخی اعلامی بر دینار و ادنامی اون ایکی اچمدر
و متوسط الحال ناکح ایله منکوحه حالرینه کوره التور
و برکسته کندولک مطلقه سن نکاح اته رسم نکاح التور اما رسم
کردک الخاق قانونه مخالفدر

و رسم مکاتب داخی ائمه مجتهدیندن واقع اولان اقوال متخافه اوزره
النوردی صکره دن اون یدی اچمه تعین اولوب رسم قسمت موارث
داخی بیکده یکر می اچمه اوزره مقرر اولندی

[رسم قسمت ییابنده در]

سفر سلطانی به اشن سپاهی اشترلکن قاعده اندک نصکره مادامکه
مذکور مقاعد آخره رعیت یازلمش اولیه عسکریدر
و حضرت خدایندکار قوللری و جاپه لری مادامکه عسکرینک تحت
نکاحنده اولر بر بعدا اعتاق انلر داخی عسکریدر
وقضا و تدریس و مشیخت و تولیت و نظارت و سایر انلرک امثالی
مناصبدن شولکه عتبه عیاییه ملازمت ایله و بریلورالمرک [اهل] عسکریدر
و عسکرینک اولادندن شولکه بر درجه ده و کمنه به رعیت یازلماش
اوله و زوجاتی که بالفعل تحت نکاحنده اوله و عسکرینک قوللری که

بعدالاعتاق اهل عسکری خدمتده اوله و معیشتری اهل عسکردن اوله و کسبه رعیت یارلش اولیه و شول رعیت قیزی که سپاهییه نکاح اولوب مادامک سیهاتیک تحت نکاحده اوله عسکری حکمنمدهد
 بو ذکر اولان کسملرک رسوم قسملری قاضی عسکرکدر قاضی عسکر قسای قسمت ایدوب رسم قسای قاضی عسکر ایچون اله اما عسکری نکاح و عتاق نامه و هجت باینده مختاردر قتی جابه دیلرسه اکا رجوع اید[ه] و هرکیمه مراجعت ایدرسه رسمن اکا ویره [دیوقانون مقرر ایدی] الحاله هذه عسکرینک نکاح و عتاق نامه لری قاضی عسکرله تخصیص و تعیین اولوب امر جلیل القدر شویله صادر اولدیکه انوک کبی عسکری طایفه سنک نکاح و یا عتاق نامه لری واقع اولدقده قاضی عسکر قساملرینه مراجعت ایدوب و رسمین قاضی عسکر ایچون اله لری و اگر قساملری موجود اولمز ایسه داخی ولایت قاضیلری رسملرین الوب محکمه لرده قاضی عسکر ایچون ضبط ایدوب صکره قسامه نسایم ایلرله اما هجت باینده عسکری طایفه سی کیرو مختاردر قانون قدیم اوزره قتی جاتیه دیلر ایسه اکا رجوع ایده و هرکیمه مراجعت ایدرسه رسمین داخی اکا ویره

و طوغانچی که برات هایون ایله بالفعل طوغانچیلق خدمتده اوله کسملک یازیلو رعیتی اولیه اشر یا یا و مسلم و جانباز و یورک و قاتار و وینوق طایفه لری داخی عسکریدر و لیکن انلردن شول[کسملرک] غی اولوب رسم قسملری بوز و یا یوزدن زیاده اوله قاضی عسکرکدر و یوزدن اشاغه [سی] ولایت قاضیلرینکدر و یونلرک اولادندن شولکه کرو و یونلرک سلکندده اوله کسبه رعیت یارلش اولیلر و زوجاتی که بالفعل تحت نکاح لرده اوله انلرک حکمی داخی یونلرک کی در و طوغانچی بر کسملک رعیتی اولوب رسوم رعیتی بالفعل ادا ایدوب

طوغانچیلانی برات هایون ایله و یا جفتلک تصرف [انکله] و یا خود عوارضدن معاف اولملره اوله عسکری اولمز سائر خدق کی در و سپاهی قولی ازادلو اولوب سپاهی خدمتدن فراغت ایدوب حضور اختیار ایلوب کاسبلر سلکته منسلک اولوب اول طریق اختیار ایتمه و بنوم جاریلرمدن و سپاهی قیزلردن شولرک رعیت طایفه سنه نکاح اولوب رعیتک تحت نکاحده اوله لری و کتبخدار رسومدن و عوارضدن معاف و مجید الارنده برات [اولمغله] عسکریده داخل دکلدر مناصیدن شولکه مجرد قضاة اعلامی ایله و پرلور ملازمته توقی یوقدر جز [و] تسبیح و سایر و طایب کی انلرک اصحابی [و] داخی یا و مسلم و جانباز و قاتار و یا قلمری یا غبی و کوره جی [۱] و قاضی نایبلری سایر خلق کبی در بو مذکورلرک رسوم قسمت و نکاح و هجتی ولایت قاضیلرینکدر و عسکرینک زوجاتی عسکری و قات اندکدن صکره طول ایکن و قات انسلر اتالری عسکری ایسه کندولر داخی عسکریدر و اگر اتالری شهرلو ایسه و یا رعایا طایفه سن ایسه انلر دخی اوله در و مناصیدن شول[که] بومی اوچ اچقه و یا وجدن زیاده [اوله انلرک] صاحبیلرک رسومی عسکریدن معدود اولوب قاضی عسکر قسای قسمت ایدرلر و رسومن داخی قاضی عسکر ایچون تصرف ایدوب اولرل و شول منصب که بومی اوچ اچقه دن اشاغه اوله انلرک اصحابنک [رسم] قسمتی ولایت قاضیلرینکدر ولایت قاضیلری قسمت ایدوب انلر الهل و بعض وقت ورته صبی و یا صیه اولسه ترک کی قسمت اتدورمک استرلریش و یا بعض کسملر میت ایله ترکده مشترک اولسلر کبر و نزاع اولور ایتمش یونلر داخی قانون مذکور موجبجه عسکری قسمنده داخل اولدق قلمری صکره یونلری داخی قاضی عسکر قسای قسمت ایدوب رسمن قاضی عسکر ایچون اله لری و مشترک اولان مالک شریک [۱] معدنجی یا خود معدنلرده چالیمان عمله دیمکدر

اخر حصصی اگر عسکریدن دکل ایسه افراز اولنوب رسم قسمتی
قاضی عسکر ایچون الله
وقرمان قاضی بر قاضیفسدن مزول اولمهلر اللرنده اولان
سجالاتری صکره کلن قاضیه تسلیم ایتیوب اوب به کیدرلر ایش تسلیم
ایلیکی الحاح ایدهلر ناکه مسلمانلرک اموری مختل اولیه

[رسم آغ]

ولایت قرمانده کهنه دفترده کولار کنارنده اولان بعضی قرا [به] بر
مقدار آغجه یارلشد هر ییل اول قریه لر [دن] بالی آولنسون کرک
آولنسون بروجه مقطوع اول یازیلن مبنای الورلر ایش قانونه
مخالف اولدوغی سبیدن عشر ماهی قید اولدی نه مقدار اولنورسه
عشرین الهلر زیاده تعدی ایتمهلر

[رسم اوتلاغ]

قدیمدن قورونوب اوتلاغی رسمی ائوککش ایلاقلرک عرف سلطانیه
موافق دفترده تیه رسم اوتلاق قید اولندی ایسه انی الهلر
ائلرک ماعداسی چار [لر] دن وقیر [لر] دن که بعضی حجانیه طایفه سه
یورد و بعضی شهرلویه خاصه و بعضی اخر سپاهیلره تیار قید اولنمشدر
و بعضی خالی و خارج دفتردرکه ائلرک کبی برلردن عمال و سپاهیلر اوتلاق
رسمن الورلر ایش قانون عثمانیه مخالف و دفتر عتیقندن خارج
اولدوغی سبیدن ائلره رسم اوتلاق قید اولنمیدی میهلر قیون رسمی
آلنقدن صکره طلب اولنیه

ورسم اوتلاق قید اولنان برلردن عادت قدیمه اوزره هر سوریدن بر
اورته قیون الهلر
ورسم اوتلاق اولدن [اوتلاق] رسمی قید اولدن برلردن اوتوب
قید اولنغان برلردن الخاز
و خارجدن سنجه عه کلن قیوندن رسم اوتلاق اعلا سوریدن بر
قیون بهاسی یکریمی آغجه و اوسطدن بر قیون بهاسی اون بش آغجه
و ادنا سوریدن بر قیون بهاسی اون آغجه اوله زیاده التیق شرعاً
و عرفاً جایز دکلدر شویه بلنه

[رسم قشلاق]

بر تیارده خارجدن قیون کلوب قشلسه اغرجه سوریدن بر ششک [۸]
قیون الله و ایلحق سوریدن [اللی] آغجه اوتوب زیاده نسه طلب اولنیه

[رسم بزیرخانه]

قرمان دفترندن غیریده بولنمیدی ایده داخی بو اسلوب اوزره
یازیلش که ولایت قیصریه ده جاری اولان قانون وزیرنه بلده یکریمی بش
آغجه قید اولندی زیاده طلب اولنیه

[فصل سابع مسأله و یایایه متعلق احوالی بیان ایلر]

تکه ایلنده اولان مسلملرک کهنه دفترلرنده درت بش [کنسه باش]
[۸] یاود ششک . ایکی پشده قوزیه نسبه اولبور.

یماق مجرد اولسه یکریمی بش اچقه خرجلق ویرور
 ونفس سمندره ده مسلم قید اولنانلر عشر ویرمزلر اما باغلرندن
 حاصل اولان [خردن] فوجی باشنه سنجاق بکی ایچون اون ایکیشر اچقه
 ویرور و شول مساملرکه بر برده ماعری واردر بر آسی به عشرین
 ویردکن صکره خرن شهره کتورسه فوجی باشنه التیشر اچقه رسم الثور

[احوال پیادکان]

هر اوجاقده اتی ویدی نفر کسه بر برینه یماق قید اولوب [ثبت]
 عا کر منصوره خدمت ایدرلر
 بر یماق یازیلان یایانک بردن ایکیدن خدمته یاراد اوغلاری و قرداشلری
 واردر کندوا یله یله اولورلر انلرداخی یماق یازیلوب نویترنده خدمت ایدرلر
 یایانق قانون قدیم اوزده بر چققلک یرلی واردر اول برده
 اولان غله نك و باغك و دكرنك عشرینه و رسمه کسه دخل ایچوب
 کندولر تصرف ایدرلر اما اول یرك صاته سی طابویه ویرلمسی قضا
 جائز دکدر وقبوللری [عادت ن داخی ویرمزلر
 بر یایا که بیر وفقی و مفلس اولوب سفره اقتداری اولسه علی قدره
 کیدنه خرجلق ویرور والا پیر ویا معذور اولوب غنی اولوب کندو
 وارمنه قادر اولسه برینه بدن دوتر
 و یایالرسپاهی برنده زراعت اته عشرلین و بروب ایکی دوغمه بر اچقه
 یر رسن ویرورلر
 و یایا سنجاق بکی کندویه متعلق اولان یایالردن هر اوجاقدن بندا ی
 واربه اچقه سی دیو قرق اچقه و سفره و ارمیوب برینه بدل دوتان یایالردن
 بدل اچقه سی دیو اوتوز اچقه الثور

و مذکور سنجاقده اولان یایالرك جرم و جنايته و كرك رسنه و یایالر
 دوتدنی و شق و قتلان درسته یایا سنجاقی بکی متصرفدر
 یایا باشلیرنه متعلق اولان یایاردن یایا باشلیری هر اوجاقدن بقدا ی واربه
 اچقه سی دیو قرق اچقه الثورلر
 یایانك باد هوا سنه یایا باشلیرنك دخلی یوقدر
 و یایانك رسم جرم و جنايت رسم عروسی اوجاق تخیلی یایا سنجاق
 بکینکدر اول متصرف اوله

و یایانك بدلی مطلقا جائزدر و یایا سنجاق بکاری [کندو] ادملیرنه
 یایا اچمن الیوروب بدل اتمک اولیه

و یایا سفره وارمنك دیو ویا سفره کچ کلاک دیو [پیرسن ویا]
 اوغلان سن بدلك قبول ایتمزین دیو و مقدملك و سقالتق و یوغاسی
 [و بکندك] اچقه سی دیو اچملرین الثورلر ایتش اول نسنلر بدعتدر
 قانون دکدر

و یایا طایفه سی غیبت منقطع ایله غایب اولوب اله کریموب اله کلیسی
 ممکن اولدوغی معلوم اولیجا ی اوجاقده [یایا] برداخی [وله جق] اولور
 ایسه چفتلک نك جمعیتی اکا تسلیم ایدوب اول ملک نك قوللن اول
 برکشی ایدر

اما [یایانك] وفاتی و یا خود غیبت منقطع ایله غایب اولدوغی معلوم
 اولوب بولنق احتمالی اولسه اگر خاص یایالردن ایسه بولماق و نویتمده
 اکا تکلیف خدمت ایدوب اشدرمك یایا سنجاقی بکی اوزرینه در و
 اگر خاص یایالردن اولیوب یایا باشنه [متعلق یایا] ایسه مادامکه غیبت
 منقطع ایله غایب اولدوغی ویا وفقی معلوم اولما یچق بولنق نویتمده سورمك
 یایا باشنك اوزرینه لازمدر

ورلو یایالردن هر قتی سی که چفتلک نك قیوب قچسه سنجاق بکنه
 واجبدر که اوله چان یایان هر قده ایسه بولوب طوتوب کیر و برینه کتوره

اول ولایت قاضی دخی سنجاق بکنک صورت دفترده
مستور اولان یایاردن تیاردرده و ملکده و وقفده قاجله هر قنده که
وارایسه انلر دخی قاجان یایانک کچوروب برینه کتور مستنده معاونت ایلیله
اهال و مساهله اخیله والا مقام اولورلر و هم یساق ابدلر که یایایه
کنه مانع اولیه و کزلیه و ادرلیته کیرمه والا یایایه اولیجاق سیاست
انلر اولور

اما سنجاق بکی ادبی دخی یایانی بولدوغی بردن کچوروب الوب
کیدوب یازلدوغی چفتلکه ایدوب توبنده قولغن اتدوره الحقه سی الوب
صا و یرمه

اگر بونک کبی نسه [لر] اولور ایسه قاضی مانع ایدلر منعه ممنوع
اولور ایسه یازوب درگاه معلومه بلدورلر که حقندن کته و اگر قاضیلر
اهال ایدوب بلدور میوجک اولورلر ایسه متصیلری التاغله اولمایوب انواع
بلایه اوغرایله

سنجانی چکیجیسی و سنجقداری یایدن اولسه جائزدر
و یایا سنجانی بکنه متعلق یوه و قاجقون باینده دخی قانون شونک
اوزرینه درکه یایا سنجانغده دوتولان یوه و قاجقون یایا سنجاق بکنک اوله

[سیاست ییادگان]

سفره و ارمیان ییایانک یسغی قضاة معرفتیه تفتیش اولوب شول
یایاکه سفره کلدکن صکره خدمتی تمام اودین دستورسز [قاجوب کشمش]
اوله و یا خود سفره کیدرکن یولدن [دو نوپ] [قاجوب] کیده و بونک کبی
ایشی عادت ایدوب بر ایکی [اوج] دفعه آغش اوله اتی صلب ایدلر
وشول یایا دنکه بونک کبی ایش [متعدد واقع اولوب] عادت ایدمش

اولیه انولک کیدرک دخی قاضی معرفتیه کیمک بورن یروب و کیمک
قولاغن کسلر

وشول یایاکه سفره و قوللغه [۱] کچ کل انلرک صقان کسلر

و یایاک یساغنه هیچ احد مانع اولیه و اراسه کیرمه [والا] انواع
بلایه اوغرایه

و سیاسته مستحق اولان یایایه ذکر اولانان موجب سیاست ایدلر
نسنه سن الوب صالیور بمرک اولیه

و یایاک سیاستده شواکی قولل قسوری ایچون سیاستدر یایا
سنجانی بکنکدر اتلو سنجانی بکنک اکادخلی یوقدر

اما یایاک شرعی کناه غلیظی اولوب سیاسته مستحق اولسه که صلب
اتمک و یا قطع عضو در قضاة حکم ایدوب هجت و بردکن صکره سیاست
اتلو سنجانی بکنکدر اما یایا سنجانی بکی معرفتیه ایدله دخی یایادن
قاپور [۳] جرم جنایت اینه مسئله دخی بوسایست جابردر

[باب ثالث]

[یدی فصل اوزرینه ترتیب اولوب رعایایه مختص احوال بیاننده
وضع اولندی]

[۱] «قولی» صکرک و مأمورین سائر دولک ایفا ایدمچکی و ایندیکی
خدمته مخصوص بر ته بر رسئی قیددر.

[۲] کله مذکور قانوننامه تک مدح متعدد سنده بوسورته یرلشدر. معاد
افاده دن شدی دیت طلب اتمک معنایسته مستعمل اولان قان ایستیمک مصدریک
مقابلده قولانیه سی آکلا شیلور. حاکم تورکده معنی مذکورده موضوع
اولان قانمنی کله می یوقدر. بلکه ده قاندرقی مقابلی اولان قانمنی مصدرنددر.

[فصل اول بر رعیتك در عتباتك متعلق قضایای بیان ایدر]

بر رعیتك و ت اوپ صغیر اوعلو و جفتوکی قلسه صغیر جفتكك
عهده سندن کیچك اناك جفتكك در دیو سپاهی رسم جفت طاب اتمیه
صغیر سوبچه اخره و ربوب زراعت اندورب دولاس چكوره حتی
صغیرك و كیللری جفتكك حقتن كله بورلور دیو طلب ایده و زوینارك
اوزرلرینه قید اولنه باشمیز [۱] دیو قبول ایتیلره یازلیوب صغیر سوبچه
سورمکی ملنزه اولانلره یازیلره

صغیر جفتكك بر ایدقن صكره نامی جفتوکی هر كیمك الده بولوب
طابویه دانشی الماش ایسه حاسن تصرف اتمشدر قانون سلطانن موجبجه
چفكك ینه صغیره حكم اوله

و او كسوزدن طابو التقی یوقدر زیرا اناسندن قالمش یری ملك
موروث کی اعتبار اولمشدر

ورسم جفت بعات [خاص] ینیه بتر و یا خود [صو] بصار بدن ایکی
دوغمه بر اچیه و اوسط بدن اوچ دوغمه بر اچیه و ادا ناردن بش دوغمه بر اچیه [اته]
خاص بدن یتش سكسان دوغمه [و اوسط] بدن یوردوغمه و
[اداناردن یوز اونوز و] یوزنای دوغمه بر جفتكك اعتبار اولمش

و بر رعیتك ذراعته قبل یری اوچ بد یوز قومار [۲] رسپاهی به ضرردر
اول ضرری دفع ایتك ایچون اول اوچ بد یوز قالدن یری صاحبكك التدن

[۱] بچرمكك تسویه ایتك معاشنه اولان پشارمق مصدر ننددر

[۲] بر ترلانت قسبت زراعتی نجیب ایچون اخره اوسر دكلدیرمه
مجلسنه یوز قومق تعیر اولدینی کی ترلایه دی احوالده قالدینی مدینه یوز تسویه
ایسبور . تعیر - مذکور الکن سناطولیده مستعملدر . برده یوز اقلیق تعیری
واردر . بونك معانی مختلفه سندن بری ایتلن معاشن ختم و چاللق حائده اولان
اراضی اولدینی کی دیکری ده اوچ سنه ایستلیوب حیوانرعی اولان ترلادر .
مذکور اراضی و ترلای ذراعته قائل حاله كته ملك ایچون پایلان عصبه یوزا بلق
یوزمق دنسور یوزده صغیر مخصوصی شقه در .

الوب غیری كسنبه طابویه و یرمك عربا قاون و جازدر

ماطغ [تبریر] اوپ و یا خود هر ملی صو بصوب و ذراعته قبل
اولیوب بوردسه الوب غیره و یرمك ممنوعدر ذراعت صرفدن
تغصیرات [متوالیه اولمشدر]

و رعیتك جفت اوکوزی مصلحتی ایچون و خرمن یری ایچون
بر قچ دوغمه یری یوز قویوب مرغی ادتك ممنوع ككدر سوبله بقدر
زمان یوز قلسه طابویه و یرلز

قدیم الزمادن شهرلوك و اهل قریك طوادرلی خصوصه ایچون
اورو [۱] سی ایچون وضع ولتان لرلكا ككلی و قورونماسی ضررعم اولدی
سبدن منع و دفع اولمشدر

و عورت اری یرنده یوز قویوب عشرين و رسومن ادا ایسه انندن
المق حیفدر ایتیلر

و دفترده مسطور اولان و ساصل یازیلان جفتككك محلوب اولوب رعایا
اراسنده نابدید اولسه احیاسنه و رسومنه ملتم اولان رعیته و یریلوب
هر كیمك التده اول جفتككك یر بولنورسه حاكم الوقت اولان حكم
ایدوب البوروب اول جفتككك ایجا ایدوره اگر صابویه دخی الدق درلر
ایسه دعوالری مسموع اولیه

و رعیتن تکرار عشر شوب كسندن التور [۳] كندو سپاهیست
تیمارنده [کی جفتككك ترك ایدوب و اروب غیری یرده] ذراعت [یرده
اماسپاهیست تیمارنده ذراعت] قابل یر [ی] اولدینی تقدیرجه غیری یرده
ذراعت یدن كسندن تکرار عشر لفق حیف و یا معرفدر ككدرده

[۱] او زومری معاشه اولدینی کی اطراف دیوار و یا چیت و یا خود ایله
آراضی محله دخی دینور . متن قانوننامه ده بولر اطرافنده اولان مرغی مراد و لبور .
قنو ملک سطح ستره شده به فاده ... طووری اروس ایچون وضع
اولان ... صورتده در ، كه دهها زیاده طوغیردر .

داخلی بوقانون چاریدر عشری صاحب ارضکدر

اما ولایت سمندرده ورعیت اگر بربدوئی برده رراعت تمیوب
غیری سپیدی برده رراعت آنه نصف عشره حب ارضه و نصف
اخری بد ساریه کندی سپهسته وریر
وجفت قید اولیانلر چفته وجفته مالک اولسه رسم چفت الثور
بوابده اعتبار چفتک مقدار سه چاریدر چفتک مقدار بدن زیاده بر تصرف
ایدن کشته زیاده سنده خارج [رعیت] کی رسم وریر
پیر اولوب و یا خود مقر و دغه عارض اولوب جفت و چفتکی ایدن
کیدن کشته دن رسم جفت لایق جیدر خصوصاً که ایندن کیدن برمه و ول
اولوب رسوم حفندن شصن کله مش اوله

و سپاهید چفتک طرفان رعایان رسوم تمام چفتلورن تمام
جفت رسمی و نیم چفتلورن نصف رسمی التوب نصفندن اقل اولان
برلردن اگر اراضی سقیه دن اولوب و یا خود ابو خاص بر اولسه هر بل
زراعت اولتوب حاصل و برسه ایکی دوغمه بر اقله رسم الثور و اگر متوسط
الحال اولسه اوج دوغمه بر اقله رسم الثور و ادا اولسه درت بش دوغمه
بر اقله رسم التوب مطابقدر زیرا خاص یردن یش و سکنان
دوم بر و متوسط الحال دن یوز دوغم و ادا یردن یوز اوتوز یوزالی دوم
بر چفتک اعتبار اولور [۸]

دویم داخلی خطوات متفرقه ایله طولاً و عرضاً قرق خطوه بدر
ورسم جفت و بنالک اولیده خرمن وقتده الثور ایش شمدیکی حالده
مارت اینده التوب قانون مقرر اولنش

و شهرلرده شهر خلقندن شهر سوزنده آکین اکه لری بو خصوصده امر
عالی شوبله صادر اولش که وقف و ملک اولان یردن غیری بیمار اولان یرده
اکه لری بتون چفتدن و نیم چفتدن بقدر یر دور ایه [بر] مقدار نجبه

[۹] جفت اعتباری سنده یوقایده دخی ایشاحات ویرلش ایدی .

جعت و سمن و بره لری اما چفتلرین بوروب و راعت ایدرلر ایه چفت
رسمی یارلما مشدر [طلب اولمیه]

ولایت قرامانده شهرزاده به خاصه قید اولسان غلبدن اورتاقچی
اولانلره بککدن تخم و یریلوب ایدن حاصلن ماصفه ایدرلر [مکر] که
کندو تخمیه اکه کی طلب ایله اختیارلریله طب ایلمیجه جیر
اولمیه

اورتاقچیلر نصف حاصلن بکککه و بردکاری جهتم مملکت عثمانیه
ده مطلقاً عوارض دیوانیه دن معافلدر بکاریکیلر و قضیلر اسلمیوب
انیری عوارضه بله قاتارلر ایش انلردن عوارض مرفوعدر عوارضه
قائمیلر

و شهرلرده اولان کینه رسمی [رسم تیارده قید اولوب الحیلر ایچون
و قایودن کلان قوللر ایچون تعیین اولندی] الینده اولان حکملری
موجبجه ول اچقندن قضی مرفیسه خارج ایدرلر و باقی نه قایورایسه
صاحب تیمار مصرف اوله

والجیدن هر فخیسنت انده حکم هاون اولوب [انوک ایچنده]
اتک و یکنکن و یکنکن و یمن و اولاقدن [و قولوزدن] و غیریدن هر نه
قید اولندی ایه اتی و بره لری زیاده نسته و یرمیه لری و اگر نسته امر
اولمیدیه هان اوده [و بره لری] هر نه حاجت اولور ایه کندو یانلردن
صاتورن الوب کشته به زحمت و یرمیه لری ایدرلر سه درکا معلامه اعلام
ایدرلر

ورعیت کندو کشته طایمی و چولی سپاهینکدر سواری قورسه
طایمی و چولی رعیتک اولور

و رعیت قوت اولوب اوغلی و قیزی قلسه جمیع چفتک اوغلی
النده اوله قیزه حصه یوقدر قیزی داخلی بنومده حصه و ادردر دیوب
حصه طلب ایچیه

ورعیت سپاهی عشرین اباره ایدوب و حصار ادرینک حصاره
ایست رعایا اوزرینه بدعت معروفه در اما مذهب برکوسکن ریه
اولسه دفعه للخرج تکلیف اولتیه دیو امر اولتشددر
اورتا قیلده حاصل کتورنک تکلیف اولیه هان کویلده اولان
ابره ایدوب

و دوسه ملرده رعیت سواری به اویایو و برمک مدفع اولتشددر هان
حاصل اولان عشرین قویاچق انبار پایو و برمک رعایایه تحویز اولتشددر
و رعیت ایدوب چاقی و ایدوبه مدینه در مدتحکم کت
هریل بورجی در هیچ ایدوبی یلده انی اچقه ایدوب کیچون اله
بروسه مدینه ایکی [مد] اکسه یکریمی بش اچقه اله و علی هذا
درت مدتحکم تمام ایدوبن صکره غیره صنعت اشلر ایدوبه داخی تعرض
اولتیه

و تیمار ادری و عمال خرمن اولتیکدن نسته المی ایچون تخیر ایدوب
اییش اول باید بر هفته توقف ایدوب اگر کلوب اولتیرلر ایدوب
کویک مدی و کتحدامی ویزر ادمیری معرفیه حرمین اولتور و
انباریه قویه تیمار ادری و عامل بنوم معرفتسمز اولتیک دیو اول
کسبنی نخبه ایدوب انجودورلر ایدوبه قاضی منع ایدوب

و بعض رعایات چفتلکری دفترده یاروب و غنن قوت فحش ایدوب
زیاده اولسه شویله که برچفتلک یازیلانک بریحق چفتلک اولسه بوم
یاریلانک هریری چفتلک اولسه دفتردن زیاده رسمه التزام کوسرتوب
حقندن کاور ایدوبه دخل ولیمه ابقا اولتیه [رسمه] ملزم اولتیه
زیاده مدی قاضی معرفیه چفتلکی اولتیه ویرله

و بعض برده جندلک فیل اولوب یوسفورده ذکر اولتان چفتلک
مقدارندن اکسک اولوب اما اولانجه بری حاصللو اولدوغی اجلدن کهنه
دفتر موجبجه بشون جفت و نیم جفت اولتشددر چفتانکوم اکسکودر

دیو نزاع ایدوبلر ایدوبه مسموع اولیه دفتر موجبجه عمل اولتیه
و مسجد وقفن تصرف ایدوب انمه دن رسم جفت رفع اولتوب دفترده
حاصل یارلشددر عو رض خود مطلقا انمه دن مرفوعدر امام اولدقیری
زمانده تکلیف اولتیه

و وقف یرلرده اوتوران رعیتلرکه اوزرینه دیوانیه داخی وضع اولش
اوله جائی وقف اولان [خرملرین] و چلوب عشرلرین اخراج
ایلیتجه رعیت حاصلن خرمن یرندن کتوریه اگر کتورر ایدوبه
تهدید و ساقی اولنه که وقف حاصلی ضایع اولتیه

و خارجیات امر [ی] پادشاه علیناه حضرتلرینه عرض اولتوب شویله
بیونلش که خارجدن اگر کسبنه ترکم کرکسه اولسونلر ایدوبلر
برلک صاحب تیمارنستمه رعایا کی دسوم عرفیه و برملر چاچلری اولچوب
مدده ایکی بیچق کیه انسان یرلرده بونلر داخی [ایکی بیچق کیه و برملر
اویچ کیه النان یرلرده بونلر داخی] اویچ کیه و برملر فی الجمله مقاطعه
اعتباری باکتیه مرضع اولوب عمارض ایدوبه داخی اگر سپاهی
داخی برینه کوره بی نزاع بلاسن چکلر رعایان امتیازیری کردک
دگری صورتده و [اخذ] و رک اختیار [لر] ایدوب اولوق امرنده ظاهر
اوله هر خارج که بوجله الله کی برک بلاسن چکه صاحب تیمار
اولان انک بری خارج سن دیو رع ایدوب النسن المیه مکرکه
رعیتلر یر ضرورتی اوله اشوب معنا برله که ادبیه یر یانلش اوله اما
الله هرکیز بری اولیه حتی [تکمیل] ناقص خارجیاته تعرض
ایتمکه سبب اولمز

و رعیت ادنه برکه یارلشددر اگر ازاکر چوق یازیلان یازی به کوره بلاسن
چکمک کرک بوم نقصانک تکمیل ایچون خارج النسن بر اولوب اکا
و برمک اولمز اما محلولاندن و قیددن و بوجادن و طاشدن و بایردن
تکمیل اولنسه اولور زیرا اکثر بودرکه انک کی الله بری از

اولوب ادينه بر يازيلان اختياريه الومده بومقدار پروارد ديو يازلمشدر
صكره عوغا ايدوب يازيلان مقداري روتوقلمچيچون اول سبدن
عوغاسه اعتبار اولمييه

ماشول خارلر كه رعيتك اوله كلان مزاري رر اعترندن [ضرورتى
وقته ساتون وب سپاهي-ن صابو ليوب ويا دهر وقتنده ادما مذهب ايه
ادينه يازدروب مرعى وقورى رادش اوله وصاحب تياراولته اوليدن
اولى كلان مفت بشمز اوله ونقدده وغلده [معتديه] نسبه واصل اولمز
اوله انوك كيبلر [ه] قرض اولوب لندن لوب رعيته ورسله اولور
وتيارلردن متفرق اولان رعاياي جمع اتمك قانوندن اما اون
بش بيلدن زياده متماي اويوب طوراني قدورمق رفع اولتمشدر وشهرده
يكرمي بل متمكن اولاني اول اوتوردوغى شهره [يازق] بيورلمشدر و
استبولده بر كمسه متمكن [اوله] كوچرث نموعدر

سوركون قيرى سوركونه نكاح ايدله اخره نكاح ايجيله سوركون
صايفسى اخره واروب بلكلكن وياغى رده ايش دوتماق وعمل المي
اولمي استر ايسه قوب ولتميه وسوركون ايجون احكام شريفه
يازملو اوليجاق كاندى پادشاه حضرتلرينه عرض اوله

ورعيت نساادن بر كمسه برشهرده اون بش بل وطن اتسه اما
[بو خصوص] رعايا دفتريه مفيد اولسه انوك كي كسره رعيت دفتريه
قيد اولنجوب شهرلويه الحاق اولوب شهر اوزونده يارماق قانون جديد
اولمشدر

اما سمندره ولايتده يرلر [ندن قاقوب] پراكسند اوتوران رعايادن
سپه هيلر بخيرد ديلرسه محنه كوره تمامه عشر ويا نصف عشراوب يا چم
بوزان رسى بيش بش اچقه الور

ودر بيزه بكمه ليوب اخر كويده اوتوران درسد كافرلى داخى سير
رعايا كي در

وسپاهيلره خاصه فيد اولان چارلرين رعيترلى [نجيوروب] برنده
يفارلر اوينه كتورمز

ور رعيت عبرى سپه كويته خنزرى بوروريسه رسنك نصفى
كديو سپه مى و نصف اخيرن صاحب زمين الور وبوغزلدوغى وقت
خنزير باشه سپاهيسنه بر اچقه ورور

وسپاهيلره افلاقلردن ووينوقلردن مزرعلى ايجون يازيلان اچقه
خرمن وقتنده الور

وهرسجاعدن طوتلان قبلان ووشق دريلرى ياريسى سنجاق بكنه
متعلقدر مكره ياي و مسلم طوتش اوله انارك طوتقلرى داخى كندو
سنجاق بكارينكدر

وطاغلرده بيش خدائي اغاچار صاحب تيار وصاحب ملك دستوريه
برنسه جك تشريف ايدوب اسلسله اول اسليه نك ملكى اولور بيلدن
يله كندو دوشوره عشرين ويره وغيريلر انك اذلسوز دخل ايلميه

وطاغلرده واورمانلرده بيش اودونلر اوتلر وخدائي بيشلر كه
اشلنامشدر مباح الاصطدر كم ديلرسه دوشوره انوكدر مكره
قورينوب ضبط اولوب بجرمكله حاصل اولش اوله عرفله كيمك نصرقنده
ايسه اول دوشوره غيريلر اكا دخل ايميه

[فصل ثاني كفرهيه مخصوص احوالى بيان ايدر]

سواري اوزرينه حاصل يازلمش هر قده بلك باغ وار ايسه رعيترلى
يلده اوچ كون اسليهلر بلك باغ اوليان يرلرده اسلميه [لر]

وكافردن قانون و دفتر سلسلانى موجبجه حقارن الدقدن صكره

اتلرن و فكلو [۱] رين كوجه اولاق روميته تركه و ره كوجه ايش
ايشتمه لر

و تيماردن رعيت اولميسوب خارجه دن رراعت ايدر كافر لر عشرين
صاحب تيمارك كويده اولان انباريه ايده لر

دار الحريدن كلان كفره دن بر كسنه بنوم ممالك محروسه مده وقات
ايدوب پند اداالدين تركه بي قالس اول تركه قاضي معرفتيله يازيلوب دفتر
اوتوب ضبط اولنه اكر ميت مذكور ايجون دعواي وراثت و [يا]
دعواي وصيت اولوب مسمان شهده ضرورت اووب و كابر شاهه
اولوب وصيته ويا وراثته شهادت ايدر لر ايسه شرعاً حازر اولدوغني سندن
قبول اوتوب نوجه شهادت اولمش ايسه مقرر دوتيله نزاع اولنميه

اكر دعواي وراثت و وصيت اولمز ايسه اول تركه فقروا ايسه قضيلر
معرفتيله ضبط و فقط اوتوب امين و معصون يرده دوروب بيت المالليك
وغيرينك كا [دخني] اولميسوب سكره اول وقات ايدن كسمنك ولايتدن اول
تركه ايجون ادم كلنجك كلان ادم و مكسوب قاضيلر يازدوغني تركه دفتريله
در كاه معلامه عرض اونوب قيه دن امر ايدوب نقتيش اوتوب كلان ادم
و ذت ايدن كسمنك ولايتدن اولوب و كاغه دخني بكري كاغدي اولوب
اول مصلحت ايجون كلدوكي طهر اوليجي حكم شريف و يريلوب اول
تركه اول كلان ادمه تسليم اوتوب كوندريله

و [هم] كفره مذ كوره متوفي اولدوغني يرده قضضاه قسمت ايدوب
ميرانلر يسه قاري شوب حربني كافر تركه سندن رسم قسمت المتق اسر لر يمش
الميلر

[۱] قاسكو يا خود قعي . ناطوايك بعض يرلنده الان مستعمل ايكي تكر لكو
آرايهه تسبه اولور . من قانوننامه مسمان آرايهه مفادسه استعمال اولنميش .

[فصل ثالث عذب ايجون تعيين اولنان قانوني بيان ايدر]

هر بار كه ممالك محروسه دن عذب يازملو اولسه قاضيلر وسو باشيلر
اون خصوصيچون واران حكم شريفك مسمونه نظر ايدوب رئيسلره
واوده باشيلرينه و علمداران و عذبه هر نه بيورلش ايسه امر شريف
موحيته بيقصور ورله ضبط و نفس اولنميه

ويازيله جق عذب باندنه داخي هر يل محله ده عذب بيورلدنجه يو قنلوب
محله امامي و كسنداسي معرفتيله امداد ايدوب و هر يرينك قدرتن معلوم
ايدنوب قيودن . يرين ايجنه دن غيري خرجاق و برجهت ايجنه كه [هر] عذب
ايجون بهايي اوج يوز ايجنه در كم فرضا برجهلده دن اون عذب چقملو اولسه
اوج بيك ايجنه اولور ائمه محله و نافعل برات همايون ايله اولان اهل منصب
استسا اولدوقدن سكره نه مقدار كسنه قالور ايسه اول مقدار مبلغي
اول كسنه لره حالو حاليه كوره ويدرلو قدرته كوره صالوب اته
و طول عورتلردن نسه ائمه و يرلرك غناسين و فقرين نقتيش ايدوب
بلوب اندلصكره حالته كوره طلب اولنه و هيچ برفرده حالندن
و حدندن زياده نسه تكليف و توجه اولنميه و كسبه ميل و محبا ايدوب
اندن سهل نسه اوب باقي [سن] - ايريه تحمیل اتمك اولمه

اكر برجهل خفتندن از و اكر چوق عوارض نوبتي ايجون قاجوب
عوارضدن امين محله اولوب و اروب انده التجا ايدر لر يسه محله سي خلقتك
بالفعل موجودندن معدود ايدوب حالته و حدينه كوره متوجه اولان
طلب قبول اته

و نفس عذبده داخي عذبلكه قابل و مقاتله يه و محاربه يه قوي و قادر
اولان كسملر لر د البته ايلر ياربيله اوغلا ندن و پيردن و مرضي و معلولدن
هيچ برفردي عذب يازميه لر

وهم عزب یازلق عدد خانه اعتباریه اولوب فرضا بکرمی خانه به عزب دوشه اول عهده اول بکرمی عدد کسنهک بر اربن ایچدن عزبکه یارب باقی اون صؤریدن اواخر جلق جمع ایدوب اول اون مقور کسندن نمقدار ایچمخو [اولورسه] اوب و کیدو عوارض ایچمهس داخی محسوب دوتوب عزب چیقمالو اولیجاق عینی و خصوصیه ایجاب و تکلیفه اتی [چیقمرلر] و عزمه اوردن زیاده ایچم و رروب خاندن زیاده نسنه اتی فسادینک بیدیه که عزبی خار عدد یارب راضی ایدم یوب زیاده نسنه [وریمکه] مؤدی اولقنددر اول نسنه عادت دکلددر بدعتدر اتی بالکلیه مرفوع و متروک بلوب اول منابه رصا و بریمهل

[مکرکه] اول بکرمی عدد کسهنده عزبکه برار کسنه اولیه اول وقت خارجدن برار یکت یازوب یوزلیهلر [۱۶] و چیقمالو اولیجاق ایجاب ایدوب چیقاردل

و کسنهک پالن بوزلی اعلان و قولن یازیمهل و هر کسهنه کی باره لر یازدوقلری برده محکم و نوله و برهلر ناکه ثابت [وغنی] کسهنلر اولهلر انلردن کفیل الوب ابدن یارهلر ناکه عزب خدمتن تمام اتمدن کیدوب و یاخود غیبت ایدوب اله کیرمیجک عزمه و بریلن ایچینی کفیلدن طلب ایدوب انقده عسر اولیه

و بردقمه یازیلانی قطعا تبدیل و تغیر اتمیهلر مکرکه یارب الوب تعیین اولندقدن صکره وفات ایدم و یاخود خسته اوله سفره اقتداری قالمیه و قالدوغنی علی التحقیق معلوم اوله اول وقت ضروریدر

عزبه و بریلن ایچینی نمقدار ایسه بنجامه الوب رکسهنه داخی و رروب

[۱] آکلاشید یفته کوره بوکلهک مصدری بیونقددر، پراچ سطر آشاغیده بیون کلهسی تعهد و کفالت مقابلنده استعمال اولند یفته نظراً بیونکی مصدرینک معناسی دخی تعهد و کفالتله ربط ایتد اولسی ایجاب ایدر. معماییه بیونکی آتد مستعمل اولیب بکدر در عهده اینک و سامس او ن معنایه اوبی بو آتقی قوللانیلور.

یازوب کوندوبله و عزب اغاری بوخصوص ایچون قضاندن حجت الهلر ناکه حین احتیاجده احتیاج ایدیمهل

و عزب علوفه سندن اغاری و کاتبیلر الدقلری ایچم ایچون خلقدن کپور اردن و چوقدن ایچمیه و تسلیم ایچم سی دیو کسندن بر ایچمه و برجه المیهل

و هر عزب ایچون بخلدن لئان بشر ایچمه بالکلیه نفی و متروک اولوب النیه و عزب دیسیرینه که عادت ریک ریک حملت [در] خزینه دارینی و چاوشانی رسی هر خلقدن [الیشیر (۱)] ایچمدر دیسیرلر کیدو یا نلردن و برهلر کسندن المیهل

و عزب قاضیلر و سوباشیلر حضورنده یازیمه غایبانه محلامده و سایر برلرده یازیلوب عزب اغاری و یازن امینلر و کاتبیلر و قوللر کیدو مقضالریجه کذا ایش اتمک اتمیهل

و هر قاضیلقدن که عزب یازیلور ایکی دفتر اولوب بری قاضیلرده طوروب و بری درگاه معلایه کلوب خزانه عامریه تسلیم اولته ناکه عزب یوقنملو اولوب و یا کفیل طلب اولنلو اولیجاق اگر قاضیلرده طوران دفتره نظر اولتوب انوکله عمل اولته و اگر درگاه معلامه تسلیم اولنان دفتره نظر اولتوب انوکله عمل اولته

و اگر عزب کتمک و یا غیبت اتمک واقع اولوب عزبک ایچمسی کفیلدن الغلوا و اسه اول دفتر ایله اته و هم تبدیلیه و تغیریه مجال و احتمال قالمیه

[فصل رابع یوروکه و خیانهیه متعلق خصوصاتی بیان ایدر]

یوروکه داخی برلر بکی [۲] رسم بنم ایکی قیونه بر ایچمدر

[۱] الرده کی نسخهده «الیشیر» ایدمه سائر سحرلرده الیشیردر.

[۲] قدیم تورکده کی مقابلنده مستعمل ایدی.

و یوروکدن رسم قره اون ایکی اچهدور و یوروکک قیوی قیبولوب
هیچ قلسه و یاخود یکریمی درت عدددن اقل قلسه یونلره دایمی مره
دیو اون ایکی اچجه التور و قیون باجی التز
واکر یوروک ر سباهدن برصوبت زراعت سه عشر و سه لاری
ورد کد نصکره رسم بیوندوق دیو اون ایکی اچجه و یوروب زیاده نسه
و رمز زیر زیاده رسم و یوروکی تقدیرجه تکرار رسم التوب قانون
قدیم اوزره مخالف جیف اولور بوقضیه مراراً تقنیش اولوب
امر پادشاهی ایه موجب مذکور اوزره مقرر اولمشدر

و یوروکک سنجانی بکی و تیمار اری یرنده رراعت ایدرلر ایسه تمام
چفتلوند اولایکی و نیم چفتلوند الیه اچجه رسم چمت وارد و اتلاقی
رسمی برلوده کی کبی اعلا سوریدن یکریمی و اوسلندن اون بش و اداندن
اون اچهدور و رسم اغیل هر اغیلدن ایکیشر اچجه سنجاق بکبه
و برورلر

و یوروک طائفه نیک رسموی اوایلده قوزی قرقنده التورمش شمدی
ایریله قانون اولمشدر
و ناجیه طوکز لنده [قره] اغاچه خار جندن ییلا [یوکلا] قرجه
قیونلوند و یوروکلردن اوزاچجه اتلاق رسمی و قیونی اولمالاردن ایکیشر
اچجه اتلاق رسمی التوب سنجانی بکی ایله سوبانی بصریق المسافه
تصرف ایدرلر

ولایت فرمانده مجموع خیابانلر شهراده به خاص اولنیش ایش بعضینه
آت اچیمسی وضع التوب و بعضینه اولفامش آت اچیمسی وضع
اولمالار اوزرینه قید اولتان یوردلرینه اکنلردن عشر غله و رسم جفت
و بنک و جبا و رسم اغنام و رسم عروس و جرم جنایت یازلمشدر
به درلر زراعت ایه حاکم برلری اولیوب اخر یرنده زراعت ایشکلی
تقدیرجه اکیوکلری یردن عشرلرینی براسینه و رسم جفت و باقی رسوم

خاصه ویرمک قید اولمشدر عوارض داخلی و برورلر و آت اچیمسی
وضع اولتان طوایفدن رسم جفت و بنک و جبا و کندلرله یورد یازیلن
برلرله اکیوکلری عشرلری آت چک و کلری مقابله سنده عفو التوب
عوارض ویرمک داخلی رفع اولمشدر همان آت اچیمسی آت پاشنه
اوجر یوز اچجه و جرم حدیث و رسم عروس و رسم غنم و برورلر

اما آت چکنلردن [و چکیمیلردن] بعض جماعت حاصلردن افراز
التوب تیماره ویرمیش آت چکنلردن تیماره [و یرمیلرک] آت اچیمسی رفع
اوسوب اونک مقابله سنده یوردلرله اکیوکلرینک عشرلرینی ویرمک
و قیونی اولمالاردن بنک و عوارض ویرمک قید اولمشدر

و آت چکیمیلر [دن] تیماره و یرمیلرله همان خاصه قید اولدوغی رسومیه
ینه تیماره قید اولدی الان آت اچیمسی و یرنلردن طورغود [و] بابورد
واسکی ایل قیبلرلرله قالمشدر و آت چکن طایفه دن هر قیبله دن
وجود اولان جماعته باقی قلاتن آت اچیمسی تعادل طریقله توزیع جدید
اولتی امر اولنیش ایش

و آت اچیمسی چکیمیلر قیبله لرک رسموی اوزراق رعایا رسموی کیدر
شویله بلنه

[فصل خامس افلاقلر احوالی بیان ایلر]

برانچوه وودین افلاقلاری خراج عشر و اسبچه و یرمزله و جمیع
عوارضدن ماف و مساملردر و رسم کردک داخلی و یرمزله جرم جنایت
و برورلر سنجاق بکبه و یرمیلر جرم حنایتک عشرین کتز [۱] لر اولور

[۱] اسلاوچه پرنس مناسنه اولان Kniaz کله منکک لسانزده آلهیتی
شکلدر، قدیم تعییرات رسمیه مزده کوی مختزلرینه تسبیه اولنوردی.

و مذکور افلاقلر بش اون اوده بر کوند و برورلر احتیاطلو برده
 قراول بکلرلر دشمن و لیحاق جمیع افلاقلر آتدورلر یو بداشق ایدرلر
 و توتوندن توتونه [۱] سنجانی بکنه بلده سکسن اوچرا اچیه و برورلر
 و سمندره افلاقلری خراج و عشر و اسپنچه و عادت غلام و رسم عروس
 و سایر رسوم و نسنه و رمیوب میلاد عیسی علیه السلام کا کادینلر اچیه بوژیک
 دیرلر خانه دن خانه به در فلوری ایچون قرقش اچیه و رقوچ ساسی اون بش اچیه
 و ایللی فوریسه که رقوینه دیرلر بر [چرکه] و ایکی قوچ و یا ساسی و ایکی سکرلک
 پینر و ایکی ایپ و ایکی یولار ایچون اوچرا اچیه در حمله التمش اوچرا اچیه در
 الور بوژیکده انی و یروب [ایلاک یاز] حصر ایاس کوئی دیدکلرنده
 بر فلوری و بررماندن صکره بر [قوریلو] قیور ساسی ایچون بکرمی اچیه جمعا
 سکسن اوچرا اچیه و برورلر و بش فلوری به بری و یوق خدمتن
 ایدوب احتیاطلو برلری بو تله بکلیوب آیین واقع اولیحاق اودن برحی سفره
 چیقار سنجانی بکنه [الهی] اوه [رتورنچه که] خدمتکار دراتی ای
 قوللق ایدرلر قیور [اوزره] جرم جنایت و برورلر و الکا جریمک شمرین
 کتزلری الور چره و تحتاکتور میوب حصار بکلمز و سنجاق بکنک
 افلاقلری ایچنده و غیره برده اوبن یا بمرلر و اوتلوعس یچمز لر و بری کور
 [۲] لک کاهن بریمکور [ایکی] التمز و شرط معتبر اولوب فی الجمله
 عوارض دیوانیسه و تکالیف عرفیه دن معاف و مسلم لر در و طورجی
 ارا لیه کیرمز

اگر و ینوق و یا افلاق طایفه سی یازولدوغی کویدن غیره سپاهی
 تیمارنده رراعت ایلسه نصف عشر و برور کندو باغنده تحصیل ایتدوکی
 خمرین قنی سپاهینک تیمارنده صتارایسه هر فوجیدن دور در اچیه و برورلر

[۱] خانه دن خانه به مقابلنده مستعمل قدیم برتعبیر رسیدر .

[۲] متره نوسمه ده بحر محافظه و ستر خدمتده بولن اولاحرک اهرادیه

بریمکور تسمیه اولوردی .

اگر خارجدن اوب ستار ایسه انلر داخی رعیت کبی فوجی باشنه اون.
بش ایچیه ویرور

[فصل سادس بدع صرفوعیه بیان ایلر]

قوتیه باغلری اوائلده بربرین بکلمکه محتاج اولمش اول جهتدن
چاوشلر بکلیوب هر بر دوغدن بر ایچیه وهرخرمندن بر ریکله غله تقدیر
اولتوب المشلر اول زماندن برو عادت اولتوغنی شیمدیک حالده
بکلمدین داخی اولرلر ایش بدعت اولدوغنی سیدن رفع اولدی
وقوتیه باغلری بک هر دوغنه اونوز ایچیه انوریش اوایلده میرابانی
مقاطعه ای الان کسه باغلری صوواره جق وقتنده شهرلور اتفاقیه امین
ادملر چقاروب صوقسته متولی قتلور [مش] هر دوغنه اوایلده دوردر
ایچیه میرابانی رسمی انورایش صکره صوقسته عامل کندو متولی
اولوب رسمده اصل قانوندن [ن] تجاوز ایدرلر ایش وهم باغلرک
صوواره جق [وقتنده] ترتیلری واریش زیاده رسم ویرن کسبه
نوبی کلدین نوبت ویرورلریش صو از اولدینی بللرده صکره حادث
اولان باغلره ضرر [اوله جیفکین] قدیم باغلره که حق شرب
انلر وکدر انلره ضرر اولوریش اوایل اولسه بیه اولیکی شهرلو
اتفاقیه امین کسنلر متولی نصب اولتوب صو [نی] قسمت آنلک امر
اولندی تاکه کسبه ضرر اولیه صکره حادث اولان بدع رفع
اولندی

ومیرابق عمله الان [کسبه بعض] کسنلره بوستانا کدورب ثالث
حاصلین کندو اوب ثلثان بوستانچی الملق قول ایلریش بو سبیله باغلرک
حق شربی ضایع اولورمش قرمان اوغلی زماننده مذکور صوبله
اوج بوستان صوادرلریش بریسی [دزدار] و بریسی خاؤون

شهرده اولان عجایبات وکارخانلر ویا خصوص ایچر طورک برعیتی سرای
بانچسند کندی مختصری اولان قلعه تماشا اولندی بونک رسم وایلمی
ودرونده انشا اولتان اوطلری ایکی بیک سنه مقدم روما چاسارلری
و قتلندن قلش بعض اوانی و آلات حرب و سایر عتیق اشیدان مرتب
اولوب و درت یوز سنه مقدم اعمال اولنش مقصد شکلنده بر مقدار
کوز قلیفه کولشدر و الحاصل افرنج طاقمسی قدسدر قلش شاش
واغاج هر نه ایسه اعتبار ایلدکلرندن دودو یارلینه تعلیق ایدکلوب قلعه
هر تومهدخی بوسورنده یادگار قدما بچی اوله رق برشدر لکن صو و لملاقندن
خالی و بریدر قلعه صرفوعیه تماشا ایدنلر اسملرنی یازمق ایچون جلدی
سم بر دفتر اختراع اولنش اوغلله سیر و تماشا بیه مأمور سرای اوغلی
دفتر مذکور ایدانه اسم و شهرتک تحریری التماس ایتمکین قرانزجه
وتورکیجه اولتی اوزره مأموریت ورتبه من قید اولندی بوندن صکره
بیچدن دخی حرکت و بحار وار دلدن مرور ایله ممالک محروسه مضافانندن
یکرش شهرینه وصول و بعد مدینه سلسلرته و رودایله مدت و افره دترو
آرزو و مشتاق اولدینمز جوامع شریفه و منازک دبدارلره قریب امین
اولوب بدن دخی حرکت و وارنا اسکله سنه وصول و بحر آ درسماده
هریمت اولتوب سکنزنجی کونی وصولز میسر و خاکای اولیای نمیه
رومال ایله افتخار و مسهام اوج اعلا بیه برابر اولمشدر

[۱] الله تعالی و قدس اسم اعظمی و حبیب محترمی صل الله تعالی علیه سلم
حرمته ولی نعمتم اولان دولت عالی بیه هر حالده تأییدات سفیه سبیله
مؤید و توفیقات ربانیه سبیله مؤید ایلیه آمین [۲]

[۱] پوران نهایت قدر صغرلی کمال بک نسخه سنده یوتدر .

[۲] اشو سارنامه بک مجموعه کبری ایکنسی جزونده مدرج قدسده
و ۱۳۷۹ مخی جمعه سنده « ورتیناق » نایله محرر اولان سیر ایچون حاشیه ده
فرانسه بک نزد دولت علیه کوندر دکی اینچیلر آراسته بوماده کسه اولیوب
بونک « مارک دونوئاق » اوله مخی یازمش ایدی . اخیراً اسرا قلدن ترقیقاندن
بونک سمیحان ثلثرمان سفینده فرانسه یوری حاسدن استانبول کوندر بلان
Jern. nae de Saint-Maur و اولدینی اکلاشلمشدر .

و بریسی داخلی مولانا جلال الدین حضرت تلیسینک تربی مظهر می ایچون
اکلوریش باقیسی باغله و چشمه لره و حمام لره [صرف اولورمش]
و هم سلطان قلعه دن طاش لره برکوشک بابوب اصل صودن کوشکنه کلکه
بر مقدار سوالوب کوشک حوالی سینده باغ داخلی ایدرلر ایش سکره
اول بهانه ایله کوشکه ناظر اولان کس لره اول صودن چوق سوالوب بولده
بوستانلر احداث ایدوب خرج ایدرلر ایش مسلمانلرک حاملرینه
و چشمه لره خیل نقصان و ضرر اولوریش اولیه اولسه میراب اولئر
و کوشکه ناظر اولئر منع اولوب عادت قدیم دن تجاوز ائمه لر و اسلامیانی
قاضی شهر اولان درگاه معلومه عرض ایله

و قونیه بزازستانی دکانلریندن ایدن ایه هر بزدن بر اچیه التوریش
ایچنده بزازستانی و اراکین عسس بکلدوکنه احتیاج لری یوکن
اهالی بزازستان طلب لره رفع اولغاسی مقرر قلدی

و قونیه ده محاسب اولان کس لره اتمک اسبابین صتان کس لره لردن دکان
اهلیدن هر هفته هفته ک دیو ایکیش اچیه اور ایش و خباز اشلرکی
کون ایکی اچیه اور ایش و برطلوم بیزدن ایکی اچیه بدعت الوب اندن
صا در رمش قاضی قائنده و برین ترخی کوزمه دوبا کس کن طوتوب
جرم المسنه مشغول دکل ایش بلکه کسم ایلمش بونلر بدعت
اولدوغی سیدن رفع اولدی کر کدرکه قاضی معرفت لره ترخ و بریلوب
محاسب اولئر کوزمه اسک صتاندن ایکی درهمه بر اچیه جریمه ائه
زیاده نسه الفیه و کس نه دن کسم الفیه فی الجمله بوا مردن تجاوز اولیه

و چلی سلطان خلق و قوللری و [فرمان و حید] سپاه لری قونیه
کلچک جبریل شهر لوتک او [لر] ینه قونیه لر اختیار لریله قونلر اول
بایده قاضیلر جبریله قونق ایستیلری منع ایدلر اسلامیانی یازوب
درگاه عالیه عرض ایدلر

و شهر لره و کوبلر ده طوار الوب صانلور ایش بیونلر طلب اولغز ایش

اول جهنم دن اوغراق طوار صاتیق اسان اولوریش اولیه اولسه بیونلر
طوار الفیه علی الخصوص کس شه لره یزدن اوله شه لره یزدن بیونلر طوار الانی
تأذیب ایدلر

و برکیمه مجرم اولسه نایب قانون اوزرینه جرم الدقه تصکره برجرم
داخی صو باشی الورایش [برجرم داخی عسکر الیه عسس باشی آلورمش]
نایدن غیری کیمه جرم الیه

و عیدابق طوتلسه بواجی اولان کس لره عیدابق طوتوب کتورمه
یکرمی اچمه زده و برمک عادت اولمشدر ابقک مولاسی کلچک برکونلک
بولدن قاجش ایسه [اونوز اچیه و ایکی کونلک بولدن قاجش ایسه]
الغش اچیه و اوج کونلک بولدن قاجش ایسه داخی زیاده هان یوز اچیه
مشائق و پرور و قولک قاضی تقدیر ایلدوکی نفقه سین و پرور
و یونلر دن غیری عیدابق طوتوب کتورمه و پردوکی یکرمی اچیه
داخی ابقک مولاسندن الوریش مرحوم خداوندکار طاب ثراه اول
اچیه بواجی یانندن امر ایلمشدر انوک اوزرینه مقرر قلدی

و چای سلطانلر جانبیدن خراج جمع ایلمک واران کس لره اچیه برنجیه
کشی چیقوب یور یوب اترین [بمیلدوب] و مفت یمک و خراولر ایش
و مرده لرن چیقارمه داخی بر قانون قولنامش هر کلن چیقارین در
ایش اون یلاق مرده ک خراجن و پرور دبو شکایت ایلملر کر کدرکه
خراج جمعه واران کس لره اچیه سنس لیه ل و اوج یله برقتیش ایلیوب
موجود بولان نو یافته سینه خراج وضع ایدوب تقدیر مرده می واریسه
چیقارلر بوقانوندن تجاوز اولیه

و اول برک اکثر سپاه لری اولرندن طاش لره چیقاق قوندلری برده
جبریل یم و بمکلک اولرلر ایش یساق اوله

و چلی سلطان قوللری داخی برقاضیه خدمت امر اولدقده حکمی
قاضی به کوسترمدین کندولر نجه دیلر سه ایدوب کیدرلر ایش و خرسوز لقله

مهم اولان کسنه لری عمال و صوابیلر قاضیلر قاتنه ایلمتدین جرم الورلر
ایمیش اول سبیلله خرسوزلر قاضیه مملوم اولیوب حقندن کلزلر ایمیش
اول باده عماله و نوابه یساق اوله که قاضی قاتنه ایلمتدین کسندن جرم
المیلر و [قاضی] معرفتسز کسندی حبس ایتمیلر و چلی سلطان قوللری
قاضی معرفتسز اولیه قاضیلر ایصال ایلدو [کاری] حکمسلرله
قاضیلر حکمیه عمل ایلملر و ترمدرلری مطیع ایلیو و ربوب قاضی بی تعطیل
ایدوب کندولر ایشه مباشر اولیه

و قونییه جوارنده بر سپور که لک بر واریمیش شهر خلقی انوکه فایده لنور
ایمیش بردقه انوک ایجنده طوشان بولمیش ایدن سکره واروب سپور که لک
الان کسندی قوللر قوری به کیردوک دیوانخوردلر ایمیش کر کدر که اولدن
مسلمانلر منتفع اولدقلری یردن منع اولمیلر

و قرمان ولایتک بعضی خرسوزلرله مهم اولمیش کیشیلری بر ولایتک
جراعتن و یا خود عادت اغنامن مقاطعه به الورلر ایمیش کندولر امثالی برنجیه
خرسوزلری کفیل یازدروب اون بش یکریمی مقداری کشی اولوب ایل
اوزرینه چقارلر ایمیش قوندقلری یردن قیون و قوزی و اتیمی و اتمک
الورلر ایمیش اول کویده بر کیشی بر کیشینک فی الجمله شکایتن ایشه قاضیه
ایلمتدین و صوبی ثابت اولمیدن ایلمغدن اصابعله و انواع تهیداته
الوبلدو کلرین الورلر ایمیش قاضیه دعوت ایلیوب کل دیلملر ترمدرلر
واریموب بر کویه داخی کیدرلر ایمیش [کر کدر که] المارک کی تمهتویه ایش
وریمه لر و عامللر یساق اوله که قاضی معرفتسز کسندی طوتمیلر و اچسز
یمک المیلر

و بعضی قصبانه خاصلر غله سی صاتیق ایچون [برنجیه کون] بازار طو توب
رعایا غله سن ساندرمزلر ایمیش اول خصوص داخی دفع اولدی
و سمندرمده شهر خلقتک باغلر ندن حاصل اولان خمری شهره کتوریمچک
هر فوجیدن ایکی اچقه اتق خر الورلر ایمیش و عشرین ویردکن سکره

فوجیدن فوجیه به ایکیشر اچقه داخی الورلر ایمیش سلیمان پاشا زاماندن
برو حادث بدعت اولغله حاصل بملیوب امر پادشاهیه رفع اولدی

[فصل سابع اودون ایچون وضع اولنان قانونی بیان ایلر]

دارالسعاده و مطبخ عامره مصلحتی ایچون هر ییل ازنکه کید قاضیلغدن
یکریمی بیک وزنه و یلاق اووه قاضیلغدن طقوز بیک وزنه و ککبوزه
قاضیلغدن ایکی بیک وزنه اودون مقرر قتمشدر هر قاضیلر خلقی ذکر
اولنان مقداری اودونی توزیع مذکور اوزره و قتمده کدورب احضار
ایدوب یالی به ایلدوب حاضر و مهیا ایدوب اودون مصلحتی ایچون واران
کیمله متحمل اولدوغی مقداری اودون یوکلدوب کوندرلر و هر
قاضی کندو قاضیلغنه تعین اولنان اودونی اولدن اخرینه مباشرت ایدن
کسملرله تکلیف ایدوب کتورده

و هر قاضیلغنه تعین اولنان اودون برایه نهایت ایکی ایدکن کیلوب کلوب
یونده تسلیم اوله اوله مقدار و قتمدن تجاوز ایتمیه و بکلک ایچون [اودون]
کسملک و اتق همان سرای عامره ایچون مخصوص اوله هیچ بر فرد ایچون بکلک
ادینه اودون و برلیه و پاشا اوبنه و بکلر بکلر و قابو اغالری و غیریه
و وضعیدن و رفیعیدن هر کیمه که اودون حاجت اولور ایشه کندو اچقه لرله
طیب خاطر ایلر [اودون] صتان کسندن الهلر کسندی به جبر ایجاب ایتمیلر

واودون اسکله لرنده استانبول وزنه سیله بر وزنه دوزیلوب هر یارکه
یوندن اودون ایچون کمی وارد قجه یونده کله جک اودونی وزنه ایله وزن
ایدوب یوکلدهلر و اودون ایچون خزانه عامره دن کوندریلن اچقه که
هر وزنه ایکیشر بیچق اچقه مقرر اولمشدر و اول اچقه بی اودون کسوب
ایندورن دنجیلرله بیقصور و بریلوب داخی کوندریله و کمی نه مقدار

اودون وریلور ایسه هر قاضی اودون ایچون کمی ایله واران کسهلر انه
جهت ویرلر بونده کلیجک اکا کوره یوقلنه
وهم دار السعاده ایچون بیک بشیوز وزنه یلامود اودونی صرف
وخرج اولتور بوندن واران وزنه ایله ذکر اولان مقدار یلامود اودونی
مذکور قاضی قلم بصر یوز [وزنه] توزیع مقرر اولوب یلامود اودونندن
کسدروب باقیسی سائر اودوندن الوب ایکی بیک وزنه تکمیل ایدلر و
بکلهک التان و سائر خلق ایچون ساتلان اودون هر وزنه به ایکی شر بیق ایقده
مقرر قلمشدر

والله اعلم بالصواب

قانون بیت المال خاصه مال عصویت وجه تذکره اولدرکه ممالک
محرورسه مده مقصی وجهتی اولتوردن فوت اولوب انلرولک مخلفاتی
ترک لری بیت المال جهتیله و عاصویت جهتیله قومه متوجه اولسه بونلرولک
کیلرک مخلفاتی قلیل و کثیر هر نه قدر اولور یسه عامله مقاطعه به ورلمش دکلدر
وقبوندن جهتی اولیانلردن داخی شونلرکه جله ترک لری قاضی دفترنده
اون بیک ویا اون بیکنن زیاده اوله مدیون اولسون اولسون ترک لری
دیون احاطه ایسون ایچسون انلرولک داخی بیت المال عامله ساتلش دکلدر
اوله اولسه بو ذکر اولان طواضک مخلفاتی پاینده مرحوم سلطان
محمدخان طاب نراه زماننده قانون مقرر بوایدیکه بونک کیلرک ترک لردن غرما
دعوی دین ایسلر الدین و التشدن و یوزدن ایکی اوچ بیکه وارنجه انده
بیت المال خیر و یا خود وصی میت ویا قبل شرعدن نصب اولتان وصی مواجهه
سند و لایحی قاضیلری قنیش ایدوب معدل و مزکی شاهدزایله شرعی تمام
نابت و ظاهر اولدقندن سکره میتک ترک سندن انده و ربوب ادا ایدوب
بعده علی التفصیل درگاه معلامه اعلام ایدلردی ماعدامی استانه معدلت
پناهه ارسال اولتوردی و برکسته مستقل اوچ بیک ویا اوچ

بیکنن زیاده نهایت اقل دین دعوی ایسله والی ولایت وقضاة مملکت
بر موجب شرعی قویم شاهدلردن انده استماع ایدوب تمام تبدیل و تزکیه
اندکدن سکره قبل الحکم نقل شهادت و ربوب درگاه معلامه قاضی
عسکرلرولک استماع ایلوب شولکه مقتضای شرع مطهردر برینه قورلردی
اما شول دینک مستقل بر شخصه اون بیک ویا اون بیکنن زیاده
اوله انلری قضاة ولایت استماع ایچوب مدعیلری شاهدزایله استانه ساداته
کوندروب بونده قبهده استماع اولوب کیرو امر شرع رعایت اولتوردی
سکره بوقانونه رعایت اولنیوب بونک کپی برک ترک سندن دعوی ایدنلری
قلیل کان کثیراً جمعنی شاهدزایله درگاه معلامه ارسال اولنه وقضاة
ولایت استماع ایچمیدو امر اولتوب بوسیدن مسلمانلر بوندن زیاده متضرر
اولوب هر خصوص شاهدزایله قومه لکنده فوق الحد عشر و ضرورت چکوب
رنجیده اولدقلری حالاً بنوم عز حضورمه عرض اولندقدن مسلمانلره
حزید عنایت و مرحمت ایلوب و یوایدن سکره دن احداث اولان قضیه لری
رفع ایلدم و بیوردکم قفا بعد بو خصوصلرده مرحوم سلطان محمد خان
علم الرحمن و القفران زماننده جای اولان قانون اوزره قضاة ولایت عامل
اولوب ذکر اولان کسهلرک مخلفاتندن غرما دعوی دین ایتدوکلرندن
شونلرکه پرا کنده فریده دیوندن و متفرق کسهلرده یوز ایکی یوز بشیوز
ویا خود بیت نهایت اوچ بیکنن اقل اوله بونلرولک کیلری سز لرکه
قاضیلر سز کندو تفککز ایله مباشر اولوب علی وجه الاحتمال و الاستقضا
بر موجب شرعی قویم ریزنه بیت المال ضابطلری وار ایسه انلرولک
حواجه سنده والا وصی میت ویا وصی شرع حضورنده قنیش ایدسز
شولکه معدل مزکی شاهدزایله نابت و ظاهر اوله قطعا شهیده اوله انلرولک
کپی پرا کنده دیونی انده حکم ایدوب میتک ترک سندن و ربوب ادا ایدسز
ویا ربوب بلدیرمسز اما شول کسهلرکه مستقل اوچ بیکنن زیاده
واون بیکنن اقل دین دعوی ایسله انلرولک کپی امرک شاهدلر دین ایدسز

فَاخُوْنْ كَامِيَرَا اَعْمَرِنَا

کندو تفکیرله شرع شریف مقتضاسنجه استماع ایدوب تمام شرع ظاهر اولوب شبهه قانددن صکره حکم ایتموب هان نقل شهادت ووروب مفصل عرض ایدمسه که بونده استانه سعادتده قاضی عسکرلر اوم شرعه قنیش ایدله هر نه وجهله ظاهر اولورسه اکا کوره عمل ایدمسه اما شول کسه که اون بیک ویا اون بیکدن زیاده آلم دعوی ایلسه قانون قدیم اوزره مدعی ایله شاهدلری قیومه کوندرمسه بونده استماع اولوب حق ریبه واره بوباده بردروداخی ایتمسه و ذکرا اولان کسه لک وصیتلری خصوصنده دخی قضاة مملکت بواسلوب اوزره عامل اولوب خرده و صایا که اوچ بیکدن اقل اله انده بعدالتوت والتنفیذ والصرف عرض اوله اگر اوچ بیکدن زیاده اولورسه بعدالتوت قبل التنفیذ والصرف درگاه معلامه عرض اوله اگر اون بیکدن زیاده اولورسه استماع ایتموب شاهدلریله ومدعیلریله درگاه معلامه کوندرمسه ولیکن بوخصوصلرده زیاده اهتام و تیقظ اوزره اولوب حیلدن و تزورندن وشهود زورندن و شرعاً مقبول الشهاده اولیانلارندن زیاده احتراز ایدمسه که کمنه به تزورریله وتلیسه مال وریله اما صکره خلاف ظاهر اولورسه انک کی تزورریله ویا شرعاً مقبول الشهاده اولیان کمنه به شهادت لریله کمنه به مال وریله اولور ایسه مستحق عقاب و عتاب اولورسه شوبله بهلر

والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب

سلطان سلیمان خان قانونی امریله جمع وتلفیق اولان قانوننامه اولوب ویله کتبخانه امپراطورینده موجود نسخهندن استساخ ایدلشد

استانبول

مکتبہ عثمانیہ

طبع شدتاریخ

۱۳۲۹